

U Z A S A D N I E N I E

I. Potrzeba i cel regulacji

Projekt ustawy o kredycie konsumenckim ma na celu wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2225 z dnia 18 października 2023 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę 2008/48/WE (Dz. Urz. UE L 263 z 30.10.2023, str. 1), zwanej dalej „dyrektywą 2023/2225”, oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2673 z dnia 22 listopada 2023 r. zmieniającej dyrektywę 2011/83/UE w odniesieniu do umów o usługi finansowe zawieranych na odległość oraz uchylającej dyrektywę 2002/65/WE (Dz. Urz. UE L 282 z 28.11.2023, str. 2673), zwanej dalej „dyrektywą 2023/2673”.

Termin implementacji dyrektywy 2023/2225 do prawa krajowego został wyznaczony na 20 listopada 2025 r., a dyrektywy 2023/2673 na 19 czerwca 2026 r.

Podstawowym celem powyższych dyrektyw jest zwiększenie poziomu ochrony interesów konsumentów, którym są oferowane kredyty konsumenckie lub usługi finansowe zawierane na odległość, a także ułatwienie rozwoju działalności transgranicznej, w tym za pośrednictwem narzędzi cyfrowych oraz uproszczenie i unowocześnienie rozwiązań funkcjonujących na rynku wewnętrznym kredytów konsumenckich.

Dyrektywa 2023/2225

Celem dyrektywy 2023/2225 jest zwiększenie poziomu ochrony interesów konsumentów, którym są oferowane kredyty. W ocenie prawodawcy unijnego niezbędne było uwzględnienie postępu technologicznego, który nastąpił od czasu przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48 z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. L 133 z 22.05.2008, str. 66, z późn. zm.), zwanej dalej „dyrektywą 2008/48”.

Dokonana rewizja dyrektywy 2008/48 skutkowałą opracowaniem nowej dyrektywy 2023/2225 określającej ramy prawne dotyczące kredytu konsumenckiego.

Dyrektywa 2023/2225 przewiduje pełną harmonizację przepisów dotyczących kredytu konsumenckiego w Unii Europejskiej (UE). Państwa członkowskie nie mogą utrzymywać, przyjmować ani stosować przepisów krajowych niezgodnych z przepisami, które zostały ustanowione w dyrektywie 2023/2225, chyba że przepisy dyrektywy stanowią inaczej.

Pełna harmonizacja będzie sprzyjać zapewnieniu wszystkim konsumentom w UE jednakowego, wysokiego poziomu ochrony ich interesów oraz przyczyni się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Jednocześnie, jak wyjaśnia motyw trzynasty preambuły w stosunku do zagadnień, które nie zostały zharmonizowane, państwa członkowskie zachowują swobodę utrzymania lub wprowadzenia przepisów krajowych.

Ponadto, dyrektywa 2023/2225 przewiduje tzw. opcje narodowe, czyli możliwość przyjęcia przez państwa członkowskie dodatkowych regulacji (lub regulacji stanowiących odstępstwo od

reguł ustanowionych w tej dyrektywie) w zakresie kredytów konsumenckich, dotyczących m.in. możliwości wyłączenia z zakresu zastosowania szczególnego rodzaju kart obciążeniowych, reklamy (obowiązkowa informacja o RRSO) sprzedaży związanej, warunków prowadzenia doradztwa czy oceny zdolności kredytowej.

Dyrektywa 2023/2225 swoim zakresem obejmuje umowy o kredyt, które nie były objęte zakresem stosowania dyrektywy 2008/48/WE ponieważ ich postanowienia mogą negatywnie oddziaływać na interesy konsumentów, tj. umowy o kredyt konsumencki na całkowitą kwotę poniżej 200 EUR oraz umowy najmu lub leasingu z opcją wykupu, umowy o kredyt w rachunku bieżącym, w przypadku których kredyt musi zostać spłacony w terminie jednego miesiąca, umowy o kredyt nieoprocentowany i wolny od innych opłat oraz umowy o kredyt zawarte na warunkach przewidujących jego spłatę w terminie trzech miesięcy i przewidujących ponoszenie jedynie nieznacznych opłat.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym umów o kredyt konsumencki jest ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2024 r. poz. 1497, z późn. zm.) wdrażająca dyrektywę 2008/48.

W 2014 r. i w 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła sprawozdania z wykonania dyrektywy 2008/48. Wynika z nich, że dyrektywa ta okazała się częściowo skuteczna pod względem zapewnienia wysokich standardów ochrony konsumentów i wspierania rozwoju jednolitego rynku kredytów, oraz że cele te są nadal istotne.

Jako przyczyny braku pełnej skuteczności dyrektywy 2008/48 wskazywano m.in. nieprecyzyjne sformułowanie niektórych jej przepisów, jak również czynniki zewnętrzne, takie jak zmiany wynikające z transformacji cyfrowej. Zidentyfikowano niejednolite stosowanie i egzekwowanie przepisów dotyczących kredytu konsumenckiego w państwach członkowskich wynikające głównie z tego, że niektóre aspekty rynku kredytów konsumenckich nie zostały objęte zakresem dyrektywy 2008/48.

W szczególności transformacja cyfrowa przyczyniła się do zmian na rynku, których nie przewidziano w momencie przyjęcia dyrektywy 2008/48.

W ostatnich latach znacznie rozwinęto i zróżnicowano ofertę kredytów proponowanych konsumentom. Pojawiły się nowe produkty kredytowe dostępne za pośrednictwem kanałów cyfrowych, a zakres ich wykorzystywania stale się rozwija.

Doprowadziło to do wzrostu niepewności prawa w odniesieniu do stosowania dyrektywy 2008/48 do takich nowych produktów.

Nieprecyzyjne sformułowanie niektórych przepisów dyrektywy 2008/48, umożliwiające państwom członkowskim przyjmowanie rozbieżnych regulacji, wykraczających poza unormowania przewidziane w tej dyrektywie, doprowadziło do osłabienia ram regulacyjnych w odniesieniu do szeregu aspektów umów o kredyt konsumencki w całej UE.

Stan faktyczny i prawny wynikający z różnic w przepisach w poszczególnych krajowych systemach prawnych prowadził, w niektórych przypadkach, do zakłóceń konkurencji między kredytodawcami w UE i stwarzał przeszkody dla rynku wewnętrznego (np. zróżnicowane regulacje dotyczące umów kredytowych nieobjętych dyrektywą 2008/48/WE, tj. kredytów

poniżej 200 EUR, umów o kredyt nieoprocentowany i bez innych opłat, lecz z ograniczonymi opłatami należnymi od konsumenta z tytułu opóźnień, czy możliwość wyłączenia z zakresu regulacji dyrektywy 2008/48/WE niektórych aspektów reklamy kredytów).

W celu poprawy funkcjonowania rynku wewnętrznego kredytów konsumenckich w UE uznano, że należy ustanowić zharmonizowane unijne ramy dotyczące wymogów związanych z udzielaniem kredytów konsumenckich (m. in. w zakresie reklamy kredytów, wymogów odnośnie do umów o kredyt konsumencki, usług pośrednictwa kredytowego).

Z uwagi na rozwijający się rynek kredytów konsumenckich, a także rosnącą mobilność obywateli państw członkowskich UE konieczne stało się przyjęcie nowej regulacji – dyrektywy 2023/2225.

Dyrektywa 2023/2225 wprowadza bardzo liczne zmiany w stosunku do rozwiązań przyjętych w dyrektywie 2008/48, których skutkiem jest:

- 1) rozszerzenie zakresu zastosowania przepisów regulujących kredyty konsumenckie do:
 - a) kredytów w wysokości do 200 euro,
 - b) umów najmu i leasingu z opcją nabycia przedmiotu najmu i leasingu,
 - c) umów o kredyt, który jest nieoprocentowany i udzielany bez innych opłat,
 - d) umów o kredyt spłacany w terminie trzech miesięcy, za który są należne jedynie nieznaczne opłaty;
- 2) rozszerzenie obowiązków kredytodawców w celu zwiększenia ochrony konsumentów;
- 3) wprowadzenie zakazu niezamówionego udzielania kredytów, w tym kredytów udzielanych poza lokalem przedsiębiorstwa, wstępnie przyznanych kart kredytowych wysyłanych konsumentom, jednostronnego wprowadzania nowego kredytu w rachunku bieżącym lub przekroczenia lub jednostronnego podwyższania limitu kredytu w rachunku bieżącym, czy też limitu przekroczenia lub limitu karty kredytowej konsumenta.

Dyrektywa 2023/2225 zastrzyła wymogi w odniesieniu do obowiązkowych informacji przekazywanych w reklamie dotyczącej kredytów, w tym wprowadziła zakaz reklamy sugerującej, że kredyt poprawi sytuację finansową konsumenta, zwiększy jego zasoby finansowe i stanowi substytut oszczędności lub może podnieść poziom życia.

Dyrektywa przewiduje uproszczenie zasad przekazywania informacji przedumownych, ale nakłada obowiązek przekazywania konsumentom odpowiednich wyjaśnień przed zawarciem umowy (odrębnie od informacji przedumownych) aby umożliwić konsumentowi ocenę, czy proponowane umowy o kredyt oraz usługi dodatkowe są dostosowane do jego potrzeb i sytuacji finansowej. Ponadto, w dyrektywie 2023/2225 uszczegółowiono wymogi dotyczące przeprowadzania oceny i weryfikacji zdolności kredytowej konsumenta oraz określono zasady świadczenia usług doradczych i niezależnych usług doradczych w zakresie zadłużenia. Dyrektywa 2023/2225 nakłada również obowiązek wprowadzenia przez państwa członkowskie UE górnych pułapów maksymalnych kosztów kredytu.

W dyrektywie 2023/2225 zostały przewidziane również rozwiązania zachęcające kredytodawców do dokonywania restrukturyzacji kredytów, przy których występują trudności ze spłatą. Może być to m.in. wydłużenie okresu kredytowania, wakacje kredytowe, czy częściowe umorzenie. W dyrektywie 2023/2225 wprowadzony został obowiązek ustanowienia

i stosowania procedur dopuszczania podmiotów do prowadzenia działalności w zakresie udzielania kredytów konsumentom oraz procedur nadzoru nad takimi podmiotami.

Mając na względzie zakres dokonanych zmian w prawie UE w odniesieniu do zagadnień związanych z kredytem konsumenckim, jak również konieczność zapewnienia pełnego wdrożenia dyrektywy 2023/2225, jest niezbędne opracowanie nowej ustawy o kredycie konsumenckim, która zastąpi obowiązującą regulację - ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Wdrożenie do polskiego systemu prawnego przepisów prawa UE z zakresu kredytu konsumenckiego pozwoli na zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony konsumenta-kredytobiorcy na polskim rynku, m. in. przez objęcie zakresem regulacji nowych rodzajów umów kredytowych czy też przez wprowadzenie środków umożliwiających wyeliminowanie niekorzystnych z punktu widzenia ochrony konsumentów zjawisk, które nasiliły się w ostatnich latach na rynku kredytów konsumenckich.

Dyrektywa 2023/2673

Celem dyrektywy 2023/2225 jest zwiększenie poziomu ochrony interesów konsumentów, którym są oferowane usługi finansowe na odległość.

Dyrektywa 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 września 2002 r. dotycząca sprzedaży konsumentom usług finansowych na odległość oraz zmieniająca dyrektywę Rady 90/619/EWG oraz dyrektywę 97/7/WE i 98/27/WE (Dz. Urz. UE L 271 z 9.10.2002, str. 16, z późn. zm.) zwana dalej „dyrektywą 2002/65/WE” była przedmiotem kilku przeglądów.

W ramach tych przeglądów wykazano, że stopniowe wprowadzanie sektorowych przepisów unijnych w odniesieniu do praw konsumentów doprowadziło do znacznego pokrywania się tych regulacji z dyrektywą 2002/65/WE, oraz że transformacja cyfrowa pogłębiła rozbieżności, które nie zostały w pełni uwzględnione w tej dyrektywie.

W konsekwencji okazała się niezbędna zmiana przepisów mających zastosowanie do umów o usługi finansowe zawieranych między konsumentem a przedsiębiorcą na odległość, przy jednoczesnym zapewnieniu stosowania funkcji „siatki bezpieczeństwa” w odniesieniu do usług finansowych, które albo nie są objęte sektorowymi przepisami unijnymi, albo są wyłączone z zakresu aktów UE regulujących konkretne usługi finansowe.

Dyrektywa 2023/2673 uchyla dyrektywę 2002/65/WE oraz zmienia dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającą dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającą dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. Urz. UE L 304 z 22.11.2011, str. 64, z późn. zm.), zwaną dalej „dyrektywą 2011/83/UE”.

Dyrektywa 2023/2673, podobnie jak uchylona dyrektywa 2002/65/WE, wskazuje, że jej przepisy mają charakter *legi generalis*.

Oznacza to, że w zakresie, w jakim nie istnieją przepisy UE dotyczące poszczególnych produktów ani przepisy horyzontalne UE obejmujące konkretną usługę finansową dla

konsumentów, dyrektywa ta ma zastosowanie horyzontalne do wszelkich obecnych lub przyszłych usług o charakterze bankowym, kredytowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym, inwestycyjnym lub płatniczym, nabywanych za pomocą środków porozumiewania się na odległość (tj. bez jednoczesnej fizycznej obecności przedsiębiorcy i konsumenta).

Dyrektywa 2023/2673 wprowadza istotne rozwiązania, które dotyczą przede wszystkim:

1) uwzględnienia aspektów nieuregulowanych w dyrektywie 2002/65/WE tj.:

- a) obowiązku nieodpłatnego przekazania konsumentowi przez przedsiębiorcę odpowiednich wyjaśnień dotyczących proponowanych umów o usługi finansowe, które powinny zawierać m. in. podstawowe cechy proponowanej umowy, w tym usługi dodatkowe, konkretne skutki dla konsumenta, jakie proponowana umowa może za sobą pociągać, w tym w stosownych przypadkach konsekwencje zalegania z płatnością lub opóźnienia w płatnościach konsumenta (analogiczne rozwiązanie zawarte jest w art. 12 dyrektywy 2023/2225),
- b) określenia rodzaju przekazywanych konsumentowi informacji (np. na temat konsekwencji opóźnień w płatnościach lub braku płatności, o tym, że cena została indywidualnie dostosowana w oparciu o zautomatyzowane podejmowanie decyzji, informacji o celach środowiskowych lub społecznych, na które jest ukierunkowana ta usługa finansowa, jeżeli w strategii inwestycyjnej danej usługi finansowej uwzględnia się czynniki środowiskowe lub społeczne),
- c) obowiązku przesłania konsumentowi, na trwałym nośniku, przez przedsiębiorcę przypomnienia o prawie odstąpienia od umowy zawieranej na odległość oraz o procedurze, której należy przestrzegać w celu odstąpienia od umowy, jeżeli informacje przedkontraktowe zostaną przekazane konsumentowi w okresie krótszym niż jeden dzień przed związaniem konsumenta umową zawieraną na odległość,
- d) rozszerzenia katalogu przypadków, kiedy nie ma zastosowania prawo do odstąpienia od umowy – są to umowy, których wykonanie zostało już w pełni zakończone przez obie strony na wyraźne życzenie konsumenta, zanim konsument wykona prawo do odstąpienia od umowy;
- e) określenia górnej granicy kwoty, jakiej przedsiębiorca może żądać od konsumenta za rzeczywiście wykonaną usługę, w przypadku skorzystania przez konsumenta z prawa do odstąpienia od umowy – kwota do zapłaty nie może przekroczyć kwoty, która jest proporcjonalna do zakresu już wykonanej usługi w porównaniu z całym zakresem umowy zawieranej na odległość, przy czym jej wysokość nie może być postrzegana jako kara,
- f) możliwości prezentowania informacji przez przedsiębiorcę przy zastosowaniu techniki w warstwach, tj. techniki, w ramach której pewne informacje udzielane przed zawarciem umowy są uznawane za elementy kluczowe i w związku z tym są umieszczane w wyróżniony sposób w pierwszej warstwie, a inne szczegółowe elementy tych informacji są prezentowane w warstwach dodatkowych – korzystając z tej techniki w pierwszej warstwie należy podać co najmniej tożsamość i główną działalność przedsiębiorcy, główne cechy usługi finansowej, łączną cenę do zapłaty przez konsumenta, informację o możliwości istnienia innych podatków lub kosztów oraz o istnieniu lub braku prawa do odstąpienia od umowy (motyw 42; art. 16a ust. 7),

- g) obowiązku wyświetlania informacji w warstwach przy zastosowaniu techniki zapewniającej możliwość wydrukowania wszystkich części informacji udzielanych przed zawarciem umowy w jednym dokumencie;
- 2) wydłużenia okresu na odstąpienie od umowy – co od zasady termin ten wynosi 14 dni, ale w odniesieniu do zawieranych na odległość umów dotyczących czynności związanych z emeryturami indywidualnymi wynosi on 30 dni – dodatkowo, jeżeli konsument nie otrzymał określonych w przepisach informacji przedkontraktowych i warunków umownych, czas na odstąpienie od umowy upływa po okresie 12 miesięcy i 14 dni kalendarzowych po zawarciu umowy na odległość, a prawo to nie wygasa, jeżeli konsument nie został poinformowany, na trwałym nośniku, o przysługującym mu prawie do odstąpienia od umowy;
 - 3) zasady uczciwości w Internecie (możliwość kontaktu z osobą reprezentującą przedsiębiorcę oraz zakaz konfigurowania interfejsów internetowych w sposób, który może zaburzyć lub ograniczyć zdolność do podjęcia swobodnej, samodzielnej i świadomej decyzji);
 - 4) obowiązku egzekwowania przepisów (rozszerzenie przepisów dotyczących egzekwowania i sankcji, które obowiązują na mocy dyrektywy 2011/83/UE, na umowy o usługi finansowe zawierane na odległość).

Podkreślić należy, że dyrektywa 2023/2673, zmieniając dyrektywę 2011/83/UE poprzez dodanie art. 11a, wzmacnia przysługujące konsumentom uprawnienie do odstąpienia od umowy zawartej na odległość poprzez nowe rozwiązanie dotyczące interfejsu internetowego – funkcję odstąpienia od umowy, oznaczonej wyrazami „odstąp od umowy tutaj” lub w sposób równoznaczny (przedsiębiorca ma obowiązek poinformowania konsumenta o istnieniu i umiejscowieniu tej funkcji).

Rozwiązanie to dotyczy wszystkich rodzajów umów zawieranych na odległość, nie tylko usług finansowych. Celem tego rozwiązania jest zapewnienie, aby konsumenci mogli odstąpić od umowy zawartej na odległość tak samo łatwo, jak mogli ją zawrzeć.

Rozwiązanie to znajdzie zastosowanie w przypadku, gdy przedsiębiorca oferuje możliwość zawierania umów na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego, np. za pośrednictwem strony internetowej lub aplikacji. W takiej sytuacji konsument ma mieć możliwość odstąpienia od umowy za pomocą stosownej funkcji.

Funkcja ta powinna być stale dostępna i wyraźnie widoczna w okresie przysługującym konsumentowi na odstąpienie od umowy. Konsument powinien być w stanie łatwo i w prosty sposób znaleźć tę funkcję i skorzystać z niej.

Celem uniknięcia sytuacji, w których konsument w sposób niezamierzony wykonuje prawo do odstąpienia od umowy, przedsiębiorca ma obowiązek wymagać od konsumenta potwierdzenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy za pomocą środków, które potwierdzają jego zamiar. Funkcja potwierdzenia będzie oznaczona wyrazami „potwierdź odstąpienie od umowy” lub w sposób równoznaczny.

W okresie od kwietnia do lipca 2024 r. przeprowadzono badanie rynku kredytów konsumenckich w Polsce. Wyniki dołączono do Oceny Skutków Regulacji.

II. Różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Obowiązujące regulacje dotyczące kredytów konsumenckich zawarte w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, implementujące dyrektywę 2008/48/WE, muszą zostać całkowicie zmienione w celu wdrożenia dyrektywy 2023/2225, która uchyla tę pierwszą dyrektywę z dniem 20 listopada 2026 r. (art. 46 dyrektywy 2023/2225).

Zastąpienie obowiązującej ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim nowym aktem prawnym jest uzasadnione zakresem i liczbą zmian oraz koniecznością uporządkowania, przerehabrowania i niejednokrotnie uproszczenia przepisów z zakresu kredytu konsumenckiego.

III. Omówienie przepisów ustawy

Rozdział 1 – przepisy ogólne (art. 1–6)

Natomiast implementacja dyrektywy 2023/2673 wymaga dokonania zmian w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta– w zakresie określenia obowiązków przedkontraktowych kredytodawcy, regulujących prawo konsumenta do odstąpienia od umowy, zasad rozliczenia za usługę faktycznie wykonaną przed skorzystaniem przez konsumenta z prawa do odstąpienia oraz zasad projektowania, organizacji i obsługi interfejsów internetowych wykorzystywanych przez kredytodawców.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, określa ona:

- 1) zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki;
- 2) obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego w zakresie informacji udzielanych przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki oraz obowiązki konsumenta, kredytodawcy i pośrednika kredytowego w związku z zawartą umową o kredyt konsumencki;
- 3) skutki uchybienia obowiązkom kredytodawcy.

Projektowana ustawa (**art. 1**) dodatkowo będzie określać:

- 1) uprawnienia konsumenta wynikające z zawarcia umowy o kredyt konsumencki oraz wymogi dla personelu kredytodawcy i pośrednika kredytowego;
- 2) zasady świadczenia usług doradczych;
- 3) zasady świadczenia poradnictwa zadłużeniowego;
- 4) zasady prowadzenia działalności przez instytucje pożyczkowe, funkcjonowania rejestru tych instytucji oraz zasady i tryb sprawowania nadzoru nad ich działalnością;
- 5) zasady prowadzenia dodatkowej działalności kredytowej i funkcjonowania rejestru dodatkowej działalności kredytowej;
- 6) zasady prowadzenia działalności przez pośredników kredytowych oraz zasady i tryb sprawowania nadzoru nad pośrednikami kredytowymi.

Obowiązująca ustawa w art. 3 wskazuje, że przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się:

- umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 zł albo stanowiącej równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi.

- umowę o kredyt niezabezpieczony hipoteką, który jest przeznaczony na remont domu albo lokalu mieszkalnego, w tym w wysokości większej niż wysokość określona powyżej.

Jednocześnie obowiązująca ustawa zawiera katalog otwarty wskazujący przykładowe rodzaje umów o kredyt konsumencki, takie jak:

- 1) umowa pożyczki;
- 2) umowa kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego;
- 3) umowa o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego, jeżeli konsument jest zobowiązany do poniesienia jakichkolwiek kosztów związanych z odroczeniem spełnienia świadczenia;
- 4) umowa o kredyt, w której kredytodawca zaciąga zobowiązanie wobec osoby trzeciej, a konsument zobowiązuje się do zwrotu kredytodawcy spełnionego świadczenia;
- 5) umowa o kredyt odnawialny.

Projektowana ustawa (**art. 2 ust. 1**) znosi kwotę maksymalną kredytu konsumenckiego, bowiem dyrektywa 2023/2225 w motywie 25 preambuły wskazuje, że z zakresu jej stosowania powinny być wyłączone jedynie umowy o kredyt zabezpieczony na nieruchomości oraz umowy o kredyt przeznaczony na finansowanie nabycia lub utrzymania praw własności nieruchomości gruntowej lub istniejącego lub planowanego budynku, w tym lokali wykorzystywanych do celów działalności handlowej, gospodarczej lub zawodowej, ponieważ umowy takie są regulowane dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniającą dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz. Urz. L 60 z 28.2.2014, str. 34, z późn. zm.).

Jednocześnie doprecyzowuje, że umową o kredyt konsumencki jest również umowa:

- najmu lub leasingu, jeżeli ta umowa lub jakakolwiek umowa odrębna przewiduje obowiązek lub możliwość nabycia przedmiotu umowy;
- kredyt, który jest nieoprocentowany, i z którym nie wiążą się żadne opłaty;
- kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym.

Objęcie zakresem projektowanej ustawy całości konsumenckiego obrotu kredytowego pozwoli uporządkowywać i zapewnić spójność systemową na rynku kredytów w Polsce. Przyjęcie zaproponowanego rozwiązania będzie miało ten skutek, że zasady udzielania kredytów będą określone wyłącznie w: projektowanej ustawie, w ustawie z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U. z 2025 r. poz. 720), jak również w ustawie z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 573).

Powielono (**art. 2 ust. 2 projektu ustawy**) regulację zawartą w art. 3 ust. 3 obowiązującej ustawy wskazującą, że za umowy o kredyt konsumencki nie uważa się umów dotyczących odroczenia terminu spełnienia świadczenia niepieniężnego, którego przedmiotem jest stałe lub sukcesywne świadczenie usług lub dostaw towarów tego samego rodzaju, jeżeli konsument jest

zobowiązany do zapłaty za spełnione świadczenie lub dostawę towaru w ustalonych odstępach czasu w trakcie obowiązywania umowy.

Utrzymano (**art. 3 projektu ustawy**) dotychczasowe rozwiązanie z art. 2 obowiązującej ustawy przewidujące, że przepisy ustawy stosuje się także do umów o kredyt konsumencki, który spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa w zakresie swojej działalności udziela lub zobowiązuje się udzielić swojemu członkowi. Za objęciem udzielanych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe kredytów zakresem projektowanej ustawy przemawia fakt, iż prowadzą one działalność na bardzo szeroką skalę, oferując swoim członkom produkty na zasadach komercyjnych.

Zmianom uległ katalog wyłączeń (**art. 4 ust. 1 i 2 projektu ustawy**). Przepisy uporządkowano i doprecyzowano, tak by jak najwierniej oddać treść art. 2 dyrektywy 2023/2225. Powielono zawarte w art. 4 ust. 3 obowiązującej ustawy rozwiązanie (**art. 4 ust. 3 projektu ustawy**) polegające na wskazaniu, że do umów o kredyt konsumencki nie stosuje się przepisów rozdziału I działu IV tytułu XI księgi trzeciej ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, z późn. zm.).

Utrzymanie w mocy przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny w zakresie sprzedaży na raty jest konieczne z uwagi na nieobjęcie ich regulacjami projektowanej ustawy. Do tych umów będą mieć zastosowanie przepisy art. 583 – 588 k.c.

Jednocześnie przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny będą miały zastosowanie do kwestii nieuregulowanych w projektowanej ustawie.

Subsydiarne zastosowanie będą miały również przepisy:

- ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, z późn. zm.), w przypadku gdy kredytodawcą jest bank;
- ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 379), w przypadku gdy kredytodawcą jest Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa;
- ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 1796), w przypadku gdy kredyt konsumencki jest udzielany w formie umowy na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa.

Dodatkowo zniesienie kwoty maksymalnej kredytu konsumenckiego spowodowało, że zbędne stało się określanie zasad ustalania wartości kwoty udzielanego kredytu dotychczas uregulowane w art. 6 obowiązującej ustawy.

Projektowana ustawa (**art. 5**) porządkuje w kolejności alfabetycznej definicje oraz dodaje nowe definicje: „informacji udzielanych przed zawarciem umowy”, „personelu kredytodawcy lub pośrednika kredytowego”, „profilowania”, „przedterminowej spłaty”, „rejestrze pośredników kredytowych”, „sprzedaży łączonej”, „sprzedaży związanej”, „usługi dodatkowej” oraz „umowy o odroczenie płatności lub zmianę sposobu spłaty” – wynikające z rozszerzenia zakresu regulacji.

Projektowana ustawa (**art. 6 ust. 1**) implementuje art. 6 dyrektywy 2023/2225 wskazując, że warunki wnioskowania o kredyt konsumencki, udzielania takiego kredytu oraz wykonywania

umowy o kredyt konsumencki nie mogą być dyskryminujące wobec konsumentów legalnie przebywających na terytorium Unii Europejskiej ze względu na jakiekolwiek kryteria, które mogłyby stanowić podstawę dyskryminacji, w szczególności ze względu na narodowość, płeć, rasę, pochodzenie etniczne lub społeczne, obywatelstwo, miejsce zamieszkania, cechy genetyczne, język, religię, wyznanie lub światopogląd, majątek, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Mając na celu wskazanie zasad postępowania w sprawach dotyczących dyskryminacji konsumentów, zastosowano odesłanie do przepisów ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2024 r. poz. 1175, z późn. zm.) regulującej m. in. zagadnienia związane z dostępem i warunkami korzystania z usług (**art. 6 ust. 2 projektu ustawy**).

Obowiązująca ustawa w art. 7 stanowi, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy w reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego, w szczególności stopę oprocentowania, podaje konsumentowi w sposób jednoznaczny, zrozumiały i widoczny, czytelny i słyszalny dane określające:

- stopę oprocentowania kredytu łącznie z informacją o tym, czy jest to stopa stała, zmienna czy też zastosowanie mają obydwie te stopy; informacje te podaje się wraz z wyodrębnieniem opłat uwzględnianych w całkowitym koszcie kredytu;
- całkowitą kwotę kredytu;
- rzeczywistą roczną stopę oprocentowania;
- czas obowiązywania umowy, w stosownych przypadkach;
- całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta oraz wysokość rat, w stosownych przypadkach;
- cenę towaru lub usługi oraz kwotę wszystkich zaliczek w przypadku umowy o kredyt przewidującej odroczenie płatności, w stosownych przypadkach;
- informację o obowiązku zawarcia umowy dodatkowej wraz z rzeczywistą roczną stopą oprocentowania, jeżeli do zawarcia umowy o kredyt konsumencki, na warunkach określonych w reklamie, niezbędne jest zawarcie takiej umowy.

Pośrednik dodatkowo podaje konsumentowi zakres swojego umocowania oraz informację o nazwach kredytodawców, z którymi współpracuje.

Rozdział 2 – obowiązki kredytodawcy oraz pośrednika kredytowego przed zawarciem umowy o kredyt (art. 7–45)

Projektowana ustawa (**art. 7–9 i art. 11**) zwiększa zakres podawanych w reklamie informacji o firmę kredytodawcy oraz firmę pośrednika kredytu konsumenckiego oraz dodaje nowe wymaganie wskazujące, że wszelkie informacje o charakterze reklamowym i komunikaty marketingowe dotyczące kredytów konsumenckich mają być rzetelne oraz nie mogą wprowadzać konsumenta w błąd, w tym nie mogą zawierać sformułowań stwarzających u konsumenta fałszywe oczekiwania w zakresie dostępności i kosztów kredytu ponoszonych przez konsumenta lub całkowitej kwoty do zapłaty.

Dodatkowo, reklamy mają zawierać jasne i wyraźne ostrzeżenie, wskazujące, że pożyczanie pieniędzy kosztuje.

Doprecyzowano, że sposób prezentacji reklamy ma być dostosowany do technicznych możliwości nośnika zastosowanego do jej przekazywania.

Powielono (**art. 10 projektu ustawy**) dotychczasową regulację zawartą w art. 8 obowiązującej ustawy wskazującą, że konstruując reklamę należy się posłużyć reprezentatywnym przykładem, dla którego należy określić warunki umowy o kredyt konsumencki, na których kredytodawca lub pośrednik kredytowy spodziewa się zawrzeć co najmniej dwie trzecie umów danego rodzaju, przy uwzględnieniu przez te umowy średniego okresu kredytowania, całkowitej kwoty kredytu i częstotliwości występowania na rynku umów danego rodzaju. Utrzymano też obowiązek gromadzenia danych dotyczących reprezentatywnego przykładu.

Przepisy projektowanej ustawy odzwierciedlają kolejność przepisów dyrektywy 2023/2225, co powoduje, że regulacje związane z oceną zdolności kredytowej konsumenta i projektem umowy (art. 9-12 projektu ustawy) zamieszczono po regulacjach dotyczących przedumownych obowiązków kredytodawcy i pośrednika kredytowego.

Projektowana ustawa (**art. 12**) określa okres retencji danych o charakterze reklamowym.

Uwzględniając, że postępowania dotyczące reklam kredytu konsumenckiego będą prowadzone zgodnie z regulacjami zawartymi w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1616, z późn. zm.) ustanowiono 3 letni okres przechowywania danych przez kredytodawcę oraz pośrednika kredytowego, liczony od zakończenia roku kalendarzowego, w którym zakończono rozpowszechnianie informacji.

Zgodnie z art. 105 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów nie wszczyna się postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania, upłynęły 3 lata.

Projektowana ustawa (**art. 13**) wprowadza zakazy dotyczące treści reklamowych, których naruszenie może skutkować wydaniem nakazu zaniechania działań reklamowych oraz nałożeniem kary pieniężnej albo dobrowolnym zobowiązaniem przedsiębiorcy do zmiany zachowania w celu wyeliminowania naruszeń. Decyzje Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów mogą również przewidywać zastosowanie rekompensaty publicznej jako środka usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Kierując się dobrem konsumentów przesądzono, że zakazana jest reklama kredytu konsumenckiego, która:

- sugeruje, że kredyt poprawi sytuację finansową konsumenta;
- wskazuje, że pozostałe do spłaty kredyty, w tym zarejestrowane w bazach danych, nie mają wpływu lub mają niewielki wpływ na ocenę wniosku o kredyt;
- sugeruje, że kredyt prowadzi do zwiększenia zasobów finansowych, stanowi formę oszczędności lub może podnieść poziom życia konsumenta;
- podkreśla łatwość lub szybkość uzyskania kredytu konsumenckiego;
- wskazuje, że rabat jest uwarunkowany zaciągnięciem kredytu konsumenckiego;
- oferuje odroczenia terminu spłaty rat kredytu konsumenckiego na okresy dłuższe niż trzy miesiące.

Projektowana ustawa (**art. 14**) wprowadza zakaz dokonywania sprzedaży związanej w związku z zawarciem umowy o kredyt konsumencki. Dopuszczono, zgodnie z art. 14 ust. 2 dyrektywy 2023/2225 sprzedaż związaną dotyczącą rachunku płatniczego lub oszczędnościowego, przy czym kierując się potrzebą ochrony konsumentów przesądzało, że taki rachunek ma być prowadzony bezpłatnie i służyć realizacji zobowiązań konsumenta wobec kredytodawcy.

Projektowana ustawa (**art. 15**) wzmacnia też ochronę konsumenta w zakresie dotyczącym umów ubezpieczenia spłaty kredytu konsumenckiego. Na gruncie obowiązujących przepisów kredytodawca lub pośrednik kredytowy jedynie informuje konsumenta o obowiązku zawarcia takiej umowy, a następnie wskazuje w umowie koszt ubezpieczenia, jeżeli jest mu znany, oraz warunki, na jakich koszt ten może ulec zmianie.

W myśl nowych regulacji umowy ubezpieczenia spłaty kredytu konsumenckiego muszą być uzasadnione i proporcjonalne w odniesieniu do rodzaju i warunków kredytu, co powinno ograniczyć ich liczbę.

Przesądzało, że konsument będzie uprawniony do wyboru oferty dowolnego zakładu ubezpieczeń, o ile zakres ubezpieczenia będzie odpowiadał minimalnemu zakresowi ubezpieczenia określonego przez kredytodawcę.

Aby zapewnić konsumentom czas na wybór i zakup polisy ubezpieczeniowej, zgodnie z art. 14 ust. 5 dyrektywy 2023/2225, przewidziano, że umowa ubezpieczenia spłaty kredytu konsumenckiego nie może zostać zawarta przed upływem 3 dni roboczych od dnia przekazania konsumentowi informacji na temat minimalnego zakresu ubezpieczenia, chyba że konsument wyraźnie tego zażąda. W tym okresie kredytodawca będzie związany informacjami, które przekazał konsumentowi.

Realizując tak zwane prawo do bycia zapomnianym (art. 14 ust. 4 dyrektywy 2023/2225) wskazano, że dane osobowe dotyczące chorób onkologicznych u konsumentów nie mogą być pobierane oraz wykorzystywane do celów zawarcia umowy ubezpieczenia spłaty kredytu konsumenckiego po upływie 5 lat od zakończenia leczenia.

W motywie 48 preambuły dyrektywy 2023/2225 prawodawca europejski wskazał, że wiele osób żyjących z chorobą nowotworową, np. przewlekła białaczka, lub wyleczonych, tj. znajdujących się w długoterminowej remisji, często doświadcza niesprawiedliwego traktowania w kontekście dostępu do usług ubezpieczenia. Osoby te często borykają się z problemem niedopuszczalnie wysokich składek, mimo, iż od podjęcia leczenia lub jego zakończenia upłynęło wiele lat, a nawet dziesięcioleci. Aby zapewnić takim konsumentom równy dostęp do ubezpieczenia związanego z umowami o kredyt, państwa członkowskie powinny wymagać, aby polisy ubezpieczeniowe nie opierały się na danych osobowych dotyczących diagnozy chorób onkologicznych u konsumentów po upływie odpowiedniego okresu od zakończenia ich leczenia.

Projektowana ustawa (**art. 16**) wzmacnia też ochronę konsumenta w zakresie dotyczącym oferowania kredytu w pakiecie z innymi odrębnymi produktami lub usługami finansowymi.

Wdrażając art. 12 ust. 1 lit. d dyrektywy 2023/2225 przewiduje, że w przypadku oferowania sprzedaży łączonej, czyli w pakiecie z dodatkowym produktem lub usługą finansową,

kredytodawca przekazuje bezpłatnie konsumentowi informację, że kredyt konsumencki jest dostępny również bez dodatkowych produktów lub usług finansowych.

Aby umożliwić konsumentowi porównanie ofert przewidziano, że kredytodawca oferując kredyt w pakiecie z dodatkowym produktem lub usługą finansową jednocześnie przekazuje bezpłatnie konsumentowi wszelkie informacje o ofercie kredytu konsumenckiego bez sprzedaży łączonej (na standardowym formularzu stanowiącym załącznik do projektowanej ustawy).

Projektowana ustawa (**art. 17**) wskazuje, że zakazane jest oferowanie lub sprzedaż w związku z umową o kredyt konsumencki usług i towarów innych niż usługi i produkty finansowe, z wyjątkiem usług i towarów finansowanych odrębnym kredytem wiązanim, czyli takich, które nie mogą być zaoferowane oddzielnie, ponieważ stanowią w pełni zintegrowaną część kredytu, np. w przypadku kredytu w rachunku bieżącym.

Aby umożliwić konsumentowi porównanie ofert dostępnych na rynku kredytów konsumenckich projektowana ustawa (**art. 18**) przewiduje, że kredytodawca udostępnia bezpłatnie konsumentowi informacje ogólne dotyczące oferowanych umów o kredyt konsumencki. Sposób udostępniania i zakres udostępnianych informacji określono tak by jak najwierniej oddać treść art. 9 dyrektywy 2023/2225.

Art. 13 obowiązującej ustawy przewiduje, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest zobowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku, w czasie umożliwiającym zapoznanie się z tymi informacjami:

- imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) oraz adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1045, z późn. zm.), zwany dalej „adresem do doręczeń elektronicznych”, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, zwanej dalej „bazą adresów elektronicznych”, kredytodawcy i pośrednika kredytowego;
- rodzaj kredytu;
- czas obowiązywania umowy;
- stopę oprocentowania kredytu, warunki stosowania tej stopy oprocentowania oraz, jeżeli są dostępne, wszelkie indeksy lub stopy referencyjne mające zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu, a także okresy, warunki i procedury zmian stopy oprocentowania kredytu; jeżeli umowa o kredyt konsumencki przewiduje różne stopy oprocentowania; informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp procentowych w danym okresie obowiązywania umowy;
- całkowitą kwotę kredytu;
- terminy i sposób wypłaty kredytu;
- całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta;
- rzeczywistą roczną stopę oprocentowania przedstawioną za pomocą reprezentatywnego przykładu, który obejmuje wszystkie założenia przyjęte do obliczenia tej stopy; w przypadku gdy konsument poinformował kredytodawcę o co najmniej jednym ze składników preferowanego przez siebie kredytu, takim jak okres obowiązywania

umowy o kredyt lub całkowita kwota kredytu, składniki te powinny być uwzględnione w reprezentatywnym przykładzie;

- informację, że inne mechanizmy dokonywania wypłat mogą spowodować zastosowanie wyższej rocznej stopy oprocentowania - jeżeli umowa o kredyt przewiduje różne sposoby dokonywania wypłat, w odniesieniu do których obowiązują różne opłaty i stopy oprocentowania, a kredytodawca korzysta z założenia, o którym mowa w ust. 4 pkt 2 załącznika nr 4 do obowiązującej ustawy;
- zasady i terminy spłaty kredytu oraz, w odpowiednich przypadkach, kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy; jeżeli w ramach kredytu stosuje się różne stopy oprocentowania dla różnych należności kredytodawcy, należy także podać kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet różnych należnych sald, dla których stosuje się różne stopy oprocentowania;
- informację dotyczącą obowiązku zawarcia umowy dodatkowej, w szczególności umowy ubezpieczenia, w przypadku gdy zawarcie takiej umowy jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach;
- w odpowiednich przypadkach, informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności o odsetkach, prowizjach, marżach, opłatach, w tym opłatach za prowadzenie jednego lub kilku rachunków, na których są zapisywane zarówno transakcje płatności, jak i wypłaty, łącznie z opłatami za korzystanie z instrumentów płatniczych zarówno dla transakcji płatności, jak i dla wypłat, oraz kosztach usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie;
- informację o konieczności poniesienia opłat notarialnych, o ile występują;
- informację o stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu;
- informację o skutkach braku płatności;
- w odpowiednich przypadkach informację o wymaganych zabezpieczeniach kredytu konsumenckiego;
- informację o prawie konsumenta do odstąpienia od umowy;
- informację o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem;
- informację o prawie kredytodawcy do zastrzeżenia w umowie prowizji za spłatę kredytu przed terminem oraz zasady jej ustalania;
- informację o prawie konsumenta do niezwłocznego otrzymania bezpłatnej informacji na temat wyników przeprowadzonej w celu oceny zdolności kredytowej weryfikacji w bazie danych;
- informację o prawie konsumenta do otrzymania bezpłatnego projektu umowy, na warunkach określonych w art. 12 obowiązującej ustawy;
- w odpowiednich przypadkach informację o terminie, w którym kredytodawca lub pośrednik kredytowy jest związany informacjami, które przekazał konsumentowi;
- opis i cenę towaru lub usługi w przypadku umowy o kredyt wiązany lub w formie odroczonej płatności.

Powyższe dane przekazuje się konsumentowi na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego, którego wzór określa załącznik nr 1 do obowiązującej ustawy.

Projektowana ustawa (**art. 19 ust. 1**) powiela te rozwiązania, ale koryguje kolejność i zakres podawanych informacji, tak aby jak najpełniej odzwierciedlić treść art. 10 dyrektywy 2023/2225.

Wyraźnie oddzielono najistotniejsze informacje, które muszą być zamieszczone w pierwszej części (co do zasady na pierwszej stronie) formularza informacyjnego, od pozostałych informacji, które powinny się znajdować w dalszej części formularza. Najistotniejsze zmiany w zakresie informacji podawanych konsumentowi dotyczą:

- wskazania, czy oferta kredytu konsumenckiego została zindywidualizowana na podstawie zautomatyzowanego przetwarzania danych, w tym profilowania;
- zamieszczenia numeru telefonu, adresu e-mail oraz fakultatywnie adresu strony internetowej kredytodawcy oraz pośrednika kredytowego;
- ostrzeżenia konsumenta o prawnych i finansowych konsekwencjach niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań wynikających z umowy o kredyt i udzielenia konsumentowi wyjaśnień w tym zakresie.

Jednocześnie przesądzono (**art. 19 ust. 2**), że zasadne jest aby w przypadku umów o kredyt konsumencki, w których stosuje się jako odniesienie wskaźnik referencyjny, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniającego dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz. Urz. UE L 171 z 29.06.2016, str. 1, z późn. zm.), w odrębnym dokumencie podawać konsumentowi nazwy wskaźników referencyjnych i ich administratorów oraz informację o potencjalnych konsekwencjach zastosowania tych wskaźników.

Dotychczas zgodnie z art. 27 obowiązującej ustawy kredytodawca lub pośrednik kredytowy byli jedynie zobowiązani do udostępniania informacji o wysokości stopy referencyjnej w lokalu służącym do obsługi konsumenta.

Projektowana ustawa (**art. 19 ust. 3**) określa sposób postępowania w przypadku gdy nie można umieścić w widoczny sposób wszystkich informacji z pierwszej części formularza informacyjnego na jednej stronie.

Obowiązująca ustawa w art. 14 ust. 2 przewiduje, że termin ważności formularza informacyjnego dotyczącego kredytu konsumenckiego wynosi co najmniej 1 dzień roboczy.

Przyjąć należy, że jest to termin, który nie umożliwia samodzielnego porównania ofert kredytów konsumenckich dostępnych na rynku, co powoduje, że konsument może mieć *de facto* znacząco ograniczony wybór.

Bezspornie przygotowanie zindywidualizowanych informacji o kredycie oferowanym danemu konsumentowi wymaga czasu. Tym samym, niezbędne jest zapewnienie konsumentowi co najmniej 3-dniowego okresu na skuteczne zebranie kilku ofert kredytów i ich przeanalizowanie.

Z tego względu, proponuje się (**art. 19 ust. 4**) aby informacje zawarte w formularzu informacyjnym były wiążące dla kredytodawcy przez okres co najmniej 3 dni roboczych od dnia ich przekazania, co powinno pozwolić konsumentowi na podjęcie decyzji, która oferta umowy o kredyt spośród zaproponowanych jest dla niego najodpowiedniejsza z punktu widzenia jego potrzeb i sytuacji finansowej.

Art. 15 ust. 1 obowiązującej ustawy przewiduje, że w przypadku umowy o kredyt konsumencki zawieranej na wniosek konsumenta na odległość, jeżeli środek porozumiewania się na odległość nie pozwala na przekazanie formularza informacyjnego to kredytodawca lub pośrednik kredytowy przekazuje konsumentowi wypełniony formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego niezwłocznie po zawarciu umowy o kredyt konsumencki.

Projektowana ustawa już w definicji określającej „informacje udzielane przed zawarciem umowy” przesądza, że są to również informacje, których kredytodawca lub pośrednik kredytowy udziela konsumentowi przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki zawieranej na odległość, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta.

W celu wzmocnienia ochrony konsumentów projektowana ustawa (**art. 19 ust. 5 i 6**) przewiduje, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy przekazują bezpłatnie konsumentowi przypomnienie o prawie do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki oraz o sposobie skorzystania z tego prawa, jeżeli nie dostarczą mu wypełnionego formularza informacyjnego oraz dokumentu dotyczącego wskaźników referencyjnych -o ile są stosowane – w terminie krótszym niż jeden dzień przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki.

Takie przypomnienie przekazuje się w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku wybranym przez konsumenta i określonym w umowie o kredyt konsumencki, w terminie nie krótszym niż jeden dzień i nie dłuższym niż siedem dni od dnia zawarcia tej umowy.

Projektowana ustawa (**art. 19 ust. 7**) określa wymagania dotyczące sposobu przekazywania informacji zamieszczanych w formularzu, w tym odnoszące się do zagadnienia interoperacyjności.

Obowiązująca ustawa w art. 15 ust. 2 stanowi, że w przypadku przekazywania konsumentowi informacji w formie głosowych komunikatów telefonicznych, kredytodawca lub pośrednik kredytowy jest zobowiązany przekazać konsumentowi co najmniej:

- dane określone w art. 13 ust. 1 pkt 3–6 i 8 ustawy (rodzaj kredytu; czas obowiązywania umowy; stopę oprocentowania kredytu; całkowitą kwotę kredytu; terminy i sposób wypłaty kredytu; zasady i terminy spłaty kredytu, w tym kolejność zaliczania rat);
- rzeczywistą roczną stopę oprocentowania w formie reprezentatywnego przykładu;
- całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta;
- opis i cenę towaru lub usługi w odniesieniu do umów o kredyt wiązany lub w formie odroczonej płatności.

Projektowana ustawa (**art. 19 ust. 8**) przewiduje, że w przypadku gdy kredytodawca lub pośrednik kredytowy przekazuje konsumentowi, przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki, informacje w formie głosowych komunikatów telefonicznych, to podaje co najmniej informacje określone w pierwszej części formularza informacyjnego. Takie informacje mają być przekazywane w sposób wyraźnie słyszalny, zrozumiały i jednoznaczny,

bowiem są one kluczowe dla podjęcia decyzji o związaniu się kredytem, a informacja o prawie konsumenta do odstąpienia od umowy oraz okresie, w którym można z tego prawa skorzystać jest kluczowa dla prawidłowego odstąpienia od umowy.

Projektowana ustawa (**art. 19 ust. 9**) przewiduje, że w przypadku, zawarcia umowy o kredyt konsumencki przez telefon, kredytodawca lub pośrednik kredytowy niezwłocznie i bezpłatnie dostarcza konsumentowi, na trwałym nośniku, wypełniony formularz informacyjny.

Obowiązująca ustawa w art. 16 wskazuje, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy może przekazać konsumentowi przed zawarciem umowy o kredyt, na trwałym nośniku, dodatkowo inne dane, łącznie z właściwym formularzem informacyjnym.

Projektowana ustawa (**art. 20**) powiela powyższe rozwiązanie precyzując, że takie dodatkowe informacje muszą być wyraźnie czytelne.

Obowiązująca ustawa w art. 17 przewiduje odrębne, ograniczone obowiązki informacyjne dotyczące umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym.

Projektowana ustawa nie przewiduje takich ograniczonych obowiązków informacyjnych dla ww. umów uznając, że umowa o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym jest jedynie formą umowy o kredyt konsumencki.

Celem projektowanej ustawy, podobnie jak celem dyrektywy 2023/2225, jest objęcie jej zakresem wszelkich udzielanych konsumentowi przez przedsiębiorcę kredytów, pożyczek i innych produktów w których dochodzi do przekazania konsumentowi środków pieniężnych.

Podkreślić należy, że zgodnie z motywem 14 preambuły do dyrektywy 2023/2225 jej zakresem należy również objąć inne potencjalnie szkodliwe produkty – ze względu na wysokie koszty, jakie za sobą pociągają, lub wysokie opłaty w przypadku braku płatności – w celu zapewnienia większej przejrzystości i lepszej ochrony konsumentów, co w rezultacie zwiększy ufność konsumentką.

Art. 12 obowiązującej ustawy stanowi, że konsument ma prawo do otrzymania, na wniosek, bezpłatnego projektu umowy o kredyt konsumencki, jeżeli w ocenie kredytodawcy lub pośrednika kredytowego, spełnia on warunki do udzielenia mu kredytu konsumenckiego przez tego kredytodawcę lub pośrednika kredytowego. Projekt umowy powinien zawierać dane konsumenta oraz wszystkie warunki, na których kredyt mógłby zostać udzielony.

Projektowana ustawa (**art. 21**) powiela powyższe rozwiązanie.

Obowiązująca ustawa w art. 26 przewiduje, że jeżeli zgodnie z postanowieniami umowy o kredyt, płatności dokonywane przez konsumenta nie są niezwłocznie zaliczane do spłaty całkowitej kwoty kredytu, ale są wykorzystywane do zgromadzenia kapitału przez okresy i na zasadach określonych w umowie o kredyt lub w umowie dodatkowej, informacje udzielane przed zawarciem umowy zawierają jasne i związane stwierdzenie, że taka umowa o kredyt nie przewiduje gwarancji spłaty całkowitej kwoty kredytu wypłaconej na jej podstawie.

Projektowana ustawa (**art. 22**) powiela powyższe rozwiązanie.

Art. 18 obowiązującej ustawy stanowi, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy przed zawarciem umowy o kredyt przewidującej odroczenie płatności lub zmianę sposobu spłaty w

przypadku gdy konsument jest w zwłoce ze spłatą zadłużenia wynikającego z umowy o kredyt jest zobowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku:

- dane określone w art. 13 ust. 1 pkt 1-5, 8, 12, 16-18 i 20 obowiązującej ustawy (dane kredytodawcy, rodzaj kredytu, czas obowiązywania umowy, stopę oprocentowania kredytu, całkowitą kwotę kredytu, zasady i terminy spłaty, opłaty z tytułu zaległości, informację o prawie do spłaty kredytu przed terminem, o prowizji za spłatę kredytu przed terminem, o weryfikacji konsumenta w bazie danych, o okresie związania informacjami przekazanymi konsumentowi);
- informację o warunkach i sposobie rozwiązania umowy o kredyt;
- informację o opłatach stosowanych w czasie obowiązywania umowy oraz warunki ich zmiany;
- rzeczywistą roczną stopę oprocentowania przedstawioną w formie reprezentatywnego przykładu wraz z założeniami przyjętymi do jej obliczenia.

Art. 19 obowiązującej ustawy przewiduje, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy może przekazać konsumentowi dane, o których mowa w art. 17 ust. 2-4 i art. 18 ust. 1 ustawy, na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, którego wzór określa załącznik nr 2 do ustawy. Termin ważności formularza wynosi co najmniej 1 dzień roboczy.

Projektowana ustawa (**art. 23 i 24**) wzmacnia ochronę konsumenta bowiem wskazuje, że umowa o odroczenie płatności lub zmianę sposobu spłaty musi być poprzedzona przekazaniem bezpłatnego, zaktualizowanego formularza informacyjnego, którego wzór określa załącznik nr 2 do ustawy, a na wniosek konsumenta należy mu bezpłatnie dostarczyć projekt umowy o odroczenie płatności lub zmianę sposobu spłaty.

Projektowana ustawa (**art. 25**) powiela zwolnienie zawarte w art. 18 ust. 2 obowiązującej ustawy, przy czym precyzuje, że przepisów art. 19–24 nie stosuje się do sprzedawców i usługodawców, którzy działają w charakterze pośredników kredytowych w zakresie kredytu na nabycie oferowanych przez nich towarów lub usług.

Ratio legis tego wyłączenia zostało przedstawione w motywie 43 preambuły dyrektywy 2023/2225. Wskazuje ono, że jeżeli dostawcy towarów lub usług działają jako pośrednicy kredytowi w ramach działalności dodatkowej, niewłaściwe jest nakładanie na nich prawnego obowiązku udzielania informacji przed zawarciem umowy. Można na przykład uznać, że dostawcy towarów lub usług działają jako pośrednicy kredytowi w ramach działalności dodatkowej, jeżeli występowanie w charakterze pośredników kredytowych nie jest głównym celem ich działalności. W tym przypadku zapewniana jest ochrona konsumentów, gdyż to na kredytodawcy spoczywa odpowiedzialność za zapewnienie, by konsument otrzymał pełne informacje przed zawarciem umowy od pośrednika kredytowego, jeżeli kredytodawca i pośrednik kredytowy tak uzgodnią, albo w inny właściwy sposób.

Biorąc pod uwagę, że umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym nie są traktowane odrębnie projektowana ustawa nie powiela art. 20 obowiązującej ustawy.

Przepisy projektowanej ustawy odzwierciedlają kolejność przepisów dyrektywy 2023/2225, co powoduje, że regulacje dotyczące zwłoki ze spłatą zadłużenia, ustalania rzeczywistej rocznej

stopy oprocentowania oraz całkowitej kwoty do zapłaty (art. 21-25 obowiązującej ustawy) zamieszczono po regulacjach dotyczących przedumownych obowiązków kredytodawcy i pośrednika kredytowego.

Art. 28 obowiązującej ustawy wskazuje, że przed zawarciem umowy o kredyt, pośrednik kredytowy jest zobowiązany przekazać konsumentowi, na trwałym nośniku, informacje, o których mowa w art. 7 ust. 4 i 5 ustawy, oraz:

- informację o wysokości ewentualnych kosztów czynności faktycznych lub prawnych związanych z przygotowaniem, oferowaniem, zawieraniem lub wykonywaniem umowy o kredyt, które pośrednik kredytowy otrzymuje od konsumenta;
- informacje, czy pośrednik kredytowy otrzymuje wynagrodzenie od kredytodawcy.

Pośrednik kredytowy jest też zobowiązany poinformować kredytodawcę o wysokości ewentualnych opłat pobranych od konsumenta w celu obliczenia przez kredytodawcę rocznej stopy oprocentowania.

Projektowana ustawa (**art. 26**) powiela powyższe rozwiązanie.

Projektowana ustawa (**art. 27**) wzmacnia ochronę konsumenta bowiem wskazuje, że przed zawarciem umowy o kredyt konsumentowi kredytodawca lub pośrednik kredytowy udziela bezpłatnie konsumentowi w sposób jasny i zrozumiały, wyjaśnień dotyczących warunków proponowanych umów o kredyt konsumentowi oraz umów o świadczenie usług dodatkowych, w celu umożliwienia konsumentowi podjęcia świadomej decyzji dotyczącej tych umów, w szczególności dokonania przez konsumenta oceny, czy są one dostosowane do jego potrzeb i sytuacji finansowej.

W uzasadnionych przypadkach, powyższe wyjaśnienia należy dostosować do okoliczności, w jakich kredyt jest oferowany, w szczególności uwzględniając sytuację finansową i potrzeby konsumenta oraz rodzaj oferowanego kredytu.

Art. 28a obowiązującej ustawy przewiduje, że opłaty i inne koszty uiszczone przez konsumenta przed zawarciem umowy o kredyt konsumentowi podlegają niezwłocznie zwrotowi, w przypadku gdy umowa o kredyt konsumentowi nie została zawarta lub kwota kredytu nie została wypłacona przez kredytodawcę w terminie wskazanym w umowie.

Projektowana ustawa (**art. 28**) częściowo powiela powyższe rozwiązanie, stanowiąc, że opłaty oraz inne koszty uiszczone przez konsumenta podlegają niezwłocznie zwrotowi, w przypadku gdy kwota kredytu nie została wypłacona przez kredytodawcę w terminie wskazanym w umowie

Art. 9 obowiązującej ustawy stanowi, że kredytodawca przed zawarciem umowy o kredyt konsumentowi jest zobowiązany do oceny zdolności kredytowej konsumenta, która jest dokonywana na podstawie informacji uzyskanych od konsumenta lub na podstawie informacji pozyskanych z odpowiednich baz danych lub zbiorów danych kredytodawcy.

Konsument jest zobowiązany do przedstawienia, na żądanie kredytodawcy, dokumentów i informacji niezbędnych do dokonania oceny zdolności kredytowej, a w sytuacji, gdy kredytodawcą jest bank, albo inna instytucja ustawowo upoważniona do udzielania kredytów

ocena zdolności kredytowej dodatkowo dokonywana jest zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz innymi regulacjami obowiązującymi te podmioty.

Projektowana ustawa (**art. 29-30**) powieli powyższe rozwiązanie, przy czym doprecyzowuje, że ocena zdolności kredytowej powinna uwzględniać czynniki istotne dla zweryfikowania możliwości spłaty całkowitej kwoty do zapłaty, zgodnie z warunkami umowy o kredyt.

Jednoznacznie wskazano, że źródłem informacji o konsumencie nie mogą być sieci społecznościowe ani też dane przetworzone pochodzące z sieci społecznościowych.

Doprecyzowano, że ocena zdolności kredytowej nie może opierać się wyłącznie na historii kredytowej konsumenta zawartej w bazach danych.

Doprecyzowano też, że w sytuacji, gdy wniosek o kredyt konsumencki jest składany wspólnie przez więcej niż jednego konsumenta to kredytodawca dokonuje oceny zdolności kredytowej biorąc pod uwagę wspólną zdolność konsumentów do spłaty zaciągniętego kredytu.

Regulacje dotyczące instytucji pożyczkowych (art. 9a obowiązującej ustawy) przeniesiono do odrębnego rozdziału.

Natomiast mając na celu ujednolicenie zasad udzielania kredytów i pożyczek konsumentom oraz zapobieganie praktykom nieodpowiedzialnego udzielania kredytów i nadmiernemu zadłużeniu osób fizycznych zaproponowano, aby obowiązki spoczywające na instytucjach pożyczkowych dotyczyły również kredytodawców.

Projektowana ustawa (**art. 31**) przewiduje obowiązek przedstawienia przez konsumenta, na żądanie kredytodawcy, informacji niezbędnych do dokonania oceny zdolności kredytowej, wraz z dokumentami potwierdzającymi te informacje oraz z oświadczeniem o jego dochodach i wydatkach jego gospodarstwa domowego. Oświadczenie będzie stanowić załącznik do umowy o kredyt konsumencki.

Natomiast w przypadku gdy całkowita kwota kredytu konsumenckiego nie będzie przekraczać jednokrotności wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773), konsument będzie przedstawiać wyłącznie oświadczenie o dochodach i wydatkach jego gospodarstwa domowego.

Projektowana ustawa (**art. 32**) rozszerza zawarty w art. 9a ust. 4 obowiązującej ustawy nakaz wykazania, że dokonano oceny zdolności kredytowej oraz, że sposób jej wykonania był zgodny z przepisami. Obowiązek ten, oprócz instytucji pożyczkowych, będzie dotyczył również pozostałych kredytodawców.

Projektowana ustawa (**art. 33**) doprecyzowuje, że pośrednik kredytowy jest obowiązany przekazać właściwemu kredytodawcy informacje uzyskane od konsumenta, niezbędne do przeprowadzenia oceny zdolności kredytowej.

W **art. 34 projektu ustawy** określono spoczywające na kredytodawcach obowiązki związane z dokumentowaniem ocen zdolności kredytowej. Wdrażając art. 18 ust. 4 dyrektywy 2023/2225 projekt przewiduje, że kredytodawca ustanawia i stosuje procedury, na podstawie których dokonuje oceny zdolności kredytowej oraz dokumentuje stosowanie tych procedur.

Zawarty w art. 9a ust. 4 obowiązującej ustawy nakaz przechowywania informacji zgromadzonych na potrzeby przeprowadzenia oceny zdolności kredytowej został rozszerzony na innym kredytodawców niż instytucje kredytowe.

Jednocześnie uwzględniając, że na mocy art. 105a ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe przetwarzanie informacji stanowiących tajemnicę bankową dotyczących osób fizycznych w przypadkach, o których mowa w ust. 3 tej regulacji, może być wykonywane przez okres nie dłuższy niż 5 lat od dnia wygaśnięcia zobowiązania wydłużono okres przechowywania informacji zgromadzonych na potrzeby przeprowadzenia oceny zdolności kredytowej do lat 5.

Art. 35 projektu ustawy stanowi, że kredyt konsumencki może być udzielony w przypadku, gdy wynik oceny zdolności kredytowej wskazuje, że konsument będzie zdolny do spłaty całkowitej kwoty do zapłaty, zgodnie z warunkami umowy. Powyższa regulacja ma na celu zapobieganie praktykom nieodpowiedzialnego udzielania kredytów i nadmiernemu zadłużeniu osób fizycznych.

Projektowana ustawa (**art. 36**) przewiduje, że kredytodawca nie może rozwiązać, odstąpić lub zmienić umowy o kredyt konsumencki, w przypadku gdy ocena zdolności kredytowej została przeprowadzona z naruszeniem przepisów ustawy, chyba że rozwiązanie, zmiana umowy albo odstąpienie od niej są korzystne dla konsumenta i zostały dokonane za jego zgodą.

Powyższa regulacja nie ma zastosowania w przypadku gdy konsument zataił informacje lub podał kredytodawcy nieprawdziwe informacje, na podstawie których dokonano oceny zdolności kredytowej (wdrożenie art. 18 ust. 7 dyrektywy 2023/2225).

Projektowana ustawa (**art. 37**) uwzględnia, że nowoczesne metody oceny zdolności kredytowej takie jak zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych, w tym profilowanie, mogą nie być odpowiednie dla wszystkich konsumentów i zgodnie z art. 18 ust. 8 dyrektywy 2023/2225 przewiduje, że kredytodawca zapewni konsumentowi, na jego wniosek, możliwość kontaktu z człowiekiem w celu:

- przekazania jednoznacznego i zrozumiałego wyjaśnienia oceny zdolności kredytowej, w tym logiki i ryzyk uwzględnionych w toku zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych, a także jego znaczenia i wpływu na ocenę;
- weryfikacji oceny zdolności kredytowej i decyzji o udzieleniu kredytu dokonanej przez kredytodawcę;
- wyrażenia stanowiska przez konsumenta.

Kredytodawca informuje bezpłatnie konsumenta, przed dokonaniem oceny zdolności kredytowej, o możliwości złożenia omawianego powyżej wniosku.

W motywie 56 preambuły dyrektywa 2023/2225 stanowi, że we wniosku Komisji w sprawie rozporządzenia ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji

(akt w sprawie sztucznej inteligencji)¹ określono, że systemy AI wykorzystywane do przeprowadzania punktowej oceny kredytowej lub oceny zdolności kredytowej osób fizycznych należy klasyfikować jako systemy AI wysokiego ryzyka, ponieważ decydują one o dostępie tych osób do zasobów finansowych lub podstawowych usług, takich jak mieszkalnictwo, energia elektryczna i usługi telekomunikacyjne. W związku z tą wysoką stawką każdorazowo, gdy ocena zdolności kredytowej wiąże się ze zautomatyzowanym przetwarzaniem danych, konsument powinien mieć prawo do uzyskania interwencji ludzkiej ze strony kredytodawcy. Konsument powinien mieć prawo do otrzymania rzeczowego, zrozumiałego wyjaśnienia dokonanej oceny oraz funkcjonowania zastosowanego zautomatyzowanego przetwarzania danych, w tym między innymi odnośnych głównych zmiennych, logiki i ryzyk, a także powinien mieć prawo do wyrażenia własnego stanowiska lub wystąpienia z wnioskiem o ponowną ocenę zdolności kredytowej oraz o ponowne rozpatrzenie decyzji w sprawie udzielenia kredytu. Konsument powinien mieć prawo do uzyskania informacji o tych prawach po należyтым otrzymaniu informacji na temat procedury, którą należy zastosować. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie pierwotnej oceny i decyzji niekoniecznie powinna prowadzić do udzielenia konsumentowi kredytu.

Negatywna ocena zdolności kredytowej implikuje odmowę udzielania kredytu konsumenckiego. W tej sytuacji, zgodnie z **art. 38 projektu ustawy**, kredytodawca niezwłocznie bezpłatnie informuje konsumenta o odrzuceniu jego wniosku o kredyt konsumencki. Jeżeli informacje na podstawie których dokonano oceny zdolności kredytowej wskazują, że konsument ma lub może mieć trudności ze spłatą zadłużenia, kredytodawca informuje go o możliwości skorzystania z pomocy podmiotów świadczących poradnictwo zadłużeniowe (**art. 38 projektu ustawy**). W przypadku odrzucenia wniosku konsumenta o udzielenie kredytu ze względu na negatywną ocenę zdolności kredytowej, jeżeli do takiej oceny zastosowano zautomatyzowane przetwarzanie danych, kredytodawca bezpłatnie informuje konsumenta o takim sposobie dokonania oceny, przekazując mu jednocześnie informację o prawie do oceny tego wniosku przez człowieka oraz o procedurze weryfikacji decyzji o odmowie udzielenia kredytu.

Jeżeli podstawę odmowy udzielenia kredytu stanowią informacje zawarte w bazie danych lub zbiorze danych kredytodawcy kredytodawca niezwłocznie przekazuje konsumentowi bezpłatną informację o wynikach sprawdzenia oraz wskazuje bazę danych lub zbiór danych, w których dokonano tego sprawdzenia.

W przypadku odmowy udzielenia kredytu konsumenckiego w związku z negatywną oceną zdolności kredytowej na podstawie sprawdzenia informacji zawartych w bazie danych lub zbiorze danych kredytodawcy, kredytodawca niezwłocznie i bezpłatnie przekazuje konsumentowi informację o wynikach tego sprawdzenia oraz wskazuje bazę danych lub zbiór danych, w których tego sprawdzenia dokonano.

¹ Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji) (Dz.Urz. UE. L 2024/1689 z 12.7.2024).

Odmawiając udzielenia kredytu konsumenckiego w związku z negatywną oceną zdolności kredytowej kredytodawca przekazuje konsumentowi, niezwłocznie i bezpłatnie, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku, wyjaśnienie dotyczące dokonanej oceny zdolności kredytowej. Wyjaśnienie to obejmuje informacje na temat czynników, które miały wpływ na dokonaną negatywną ocenę zdolności kredytowej (**art. 39 projektu ustawy**).

Z kolei **art. 40 projektu ustawy** nakazuje kredytodawcy dokonywanie ponownej oceny zdolności kredytowej, na podstawie uaktualnionych informacji, przed każdym znacznym zwiększeniem całkowitej kwoty kredytu konsumenckiego po zawarciu umowy o kredyt konsumencki. Wprowadzenie tego przepisu wynika z obowiązku wdrożenia art. 18 ust. 10 dyrektywy 2023/2225.

Projekt ustawy w **art. 41** wprowadza regulacje chroniące konsumenta w przypadku naruszenia przepisów dotyczących prawidłowego dokonywania oceny zdolności kredytowej. Zgodnie z tym przepisem, w przypadku udzielenia kredytu konsumenckiego z naruszeniem art. 29, art. 30, art. 35 oraz art. 40 lub gdy z treści oświadczenia konsumenta lub uzyskanych przez kredytodawcę informacji wynikało, że na dzień zawarcia umowy o kredyt konsumencki konsument miał zaległości w spłacie innego zobowiązania pieniężnego wynoszące powyżej 6 miesięcy, a kredyt konsumencki nie był przeznaczony na spłatę tej zaległości, to zbycie wierzytelności z tej umowy w drodze przelewu lub w inny sposób jest nieważne, a dochodzenie wierzytelności jest dopuszczalne dopiero po dniu całkowitej spłaty wcześniejszego zobowiązania, jego wygaśnięcia lub po prawomocnym stwierdzeniu przez sąd nieistnienia tego zobowiązania – przy czym zakaz zbywania wierzytelności i jej dochodzenia nie wstrzymuje biegu przedawnienia, a za okres zakazu zbywania wierzytelności i jej dochodzenia nie można doliczać odsetek lub pozaodsetkowych kosztów kredytu, a także innych opłat związanych z tą wierzytelnością. *De lege lata* regulacje te mają zastosowanie do instytucji pożyczkowych – art. 9a ust. 5 obowiązującej ustawy. Rozszerzenie stosowania tych regulacji do wszystkich rodzajów kredytów konsumenckich przyczyni się do większej ochrony konsumentów i ujednolici zasady wobec kredytodawców.

Art. 42 projektu ustawy jest tożsamy z art. 9b obowiązującej ustawy. Celem tego przepisu jest zapobieganie wykorzystywaniu skradzionych danych na potrzeby zaciągania zobowiązań wynikających z kredytów i pożyczek oraz otwierania rachunków rozliczeniowych dla celów działalności przestępczej. Potrzeba regulacji w tym zakresie jest uzasadniona zjawiskiem powszechnego stosowania umów zawieranych na odległość, w szczególności za pośrednictwem elektronicznych kanałów komunikacji, bez konieczności wizyty w oddziale lub siedzibie kontrahenta.

Sposób ustalania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz całkowitej kwoty do zapłaty określają **art. 43 i art. 44 projektu ustawy**.

Projektowany **art. 43** nakłada na kredytodawcę lub pośrednika kredytowego, przy ustalaniu rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz całkowitej kwoty do zapłaty, obowiązek wykorzystania uzyskanych od konsumenta informacji dotyczących co najmniej jednego składnika preferowanego przez niego kredytu, w szczególności okresu obowiązywania umowy o kredyt konsumencki lub całkowitej kwoty kredytu. Jeżeli konsument nie udzieli tych informacji, wówczas rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty

określa się na podstawie reprezentatywnego przykładu. Do ustalenia reprezentatywnego przykładu będą miały zastosowanie przepisy dotyczące podawania przez kredytodawcę lub pośrednika kredytowego reprezentatywnego przykładu przy reklamie kredytu konsumenckiego (art. 10).

Art. 43 projektu ustawy, co do zasady, jest tożsamy z normą zawartą w art. 24 obowiązującej ustawy. Natomiast w ust. 3 doprecyzowano, że przepisy dotyczące ustalenia reprezentatywnego przykładu kredytu konsumenckiego przy reklamach stosuje się wprost, a nie odpowiednio, jak przewiduje to w art. 24 ust. 3 obowiązującej ustawy.

W **art. 44 projektu ustawy** wskazano elementy kształtujące wysokość rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytu. Przy jej ustalaniu uwzględnia się całkowity koszt kredytu konsumenckiego, z wyłączeniem opłat z tytułu niewykonania przez konsumenta zobowiązań wynikających z umowy o kredyt konsumencki oraz opłat innych niż cena nabycia towaru lub usługi, które jest on zobowiązany ponieść bez względu na sposób finansowania tego nabycia (ust. 1). Rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oblicza się przy założeniu, że umowa o kredyt konsumencki będzie obowiązywała przez uzgodniony okres oraz że kredytodawca i konsument wywiążą się ze swoich zobowiązań zgodnie z warunkami określonymi w umowie o kredyt oraz w terminach w tej umowie określonych (ust. 2). Jeżeli umowa o kredyt konsumencki przewiduje możliwość zmiany stopy oprocentowania kredytu i opłat uwzględnianych przy ustalaniu rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, których nie można określić w chwili jej ustalenia, rzeczywistą roczną stopę oprocentowania ustala się przy założeniu, że stopa oprocentowania kredytu i te opłaty pozostaną niezmienione w okresie obowiązywania umowy o kredyt konsumencki (ust. 3). Sposób obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania są określone w załączniku nr 3 do projektu ustawy.

Art. 44 projektu ustawy nawiązuje do rozwiązań zawartych w obowiązującym w art. 25 obowiązującej ustawy. Wprowadzone w projekcie ustawy rozwiązania dotyczą wyłączenia uwzględniania, w przypadku ustalania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, kosztów prowadzenia rachunku, z którego są realizowane spłaty, koszty przelewów i wpłat na ten rachunek, oraz inne koszty związane z tymi transakcjami, chyba że otwarcie rachunku nie jest obowiązkowe, a koszty rachunku zostały w sposób jasny, zrozumiały i widoczny podane w umowie o kredyt lub w innej umowie zawartej z konsumentem (art. 25 ust. 1 pkt 2 obowiązującej ustawy). Proponowane rozwiązanie jest uzasadnione wprowadzeniem w projekcie ustawy braku możliwości pobierania od konsumentów opłat związanych z prowadzeniem rachunku do obsługi kredytu.

Ponadto, jako czynnik wpływający na rzeczywistą roczną stopę oprocentowania przyjęto założenie, że umowa o kredyt konsumencki będzie obowiązywać przez uzgodniony okres oraz że kredytodawca i konsument wywiążą się ze swoich zobowiązań zgodnie z warunkami określonymi w tej umowie oraz w terminach w niej określonych. W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości dotyczącym założeń, na jakich należy się opierać obliczając RRSO, wyjaśniono, że dyrektywa 2008/48 została przyjęta w podwójnym celu związanym z zapewnieniem wszystkim konsumentom w UE wysokiego i równoważnego poziomu ochrony ich interesów oraz z ułatwieniem powstawania dobrze funkcjonującego wewnętrznego rynku kredytów konsumenckich. Z motywu 19 tej dyrektywy wynikało, że zmierza się w

szczegółności do zagwarantowania, by przed zawarciem umowy o kredyt każdy konsument otrzymał odpowiednie informacje, dotyczące w szczególności RRSO. Dla konsumenta RRSO ma zasadnicze znaczenie jako całkowity koszt kredytu, przedstawiony w postaci stopy obliczanej za pomocą jednolitej formuły matematycznej gdyż pozwala konsumentowi ocenić, z ekonomicznego punktu widzenia, zakres zobowiązania, z jakim wiąże się zawarcie umowy o kredyt oraz porównać różne oferty między którymi dokonuje on wyboru². Z wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie *Lexitor* wynika zwłaszcza, że przedstawianie RRSO, przy założeniu wykonania umowy zgodnie z określonymi w niej warunkami, oraz przez założony okres ma istotne znaczenie zarówno informacyjne jak i umożliwiające porównanie ofert. Dlatego, nawet jeżeli określone warunki umowy odnoszące się do opłat okazałyby się w toku wykonywania umowy niewiążące dla konsumenta, z uwagi na ich nieuczciwych charakter, uwzględnienie ich w obliczaniu RRSO nie jest uznawane za błąd³.

Wprowadzone w art. 44 projektu ustawy rozwiązanie jest zgodne z dyrektywą 2023/2225, która w motywie 72 stanowi, że w celu wspierania ustanawiania i funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz zapewniania konsumentom wysokiego poziomu ochrony niezbędne jest zapewnienie w całej Unii porównywalności informacji dotyczących rzeczywistych rocznych stóp oprocentowania. W państwach członkowskich powszechną praktykę stanowi przy tym ustalanie górnych pułapów stóp oprocentowania kredytu, rzeczywistych rocznych stóp oprocentowania lub całkowitego kosztu kredytu ponoszonego przez konsumenta.

Taki system ustalania górnych pułapów okazał się korzystny z punktu widzenia ochrony konsumentów przed nadmiernie wysokimi stopami oprocentowania kredytu, rzeczywistymi rocznymi stopami oprocentowania lub całkowitym kosztem kredytu ponoszonym przez konsumenta. W tym względzie państwa członkowskie powinny mieć możliwość utrzymania swoich obecnie obowiązujących uregulowań prawnych. Dążąc do zwiększenia ochrony konsumentów bez nakładania na państwa członkowskie zbędnych ograniczeń, powinny istnieć odpowiednie środki, takie jak przepisy dotyczące górnych pułapów lub lichwiarskich stóp procentowych, w celu skutecznego zapobiegania nadużyciom i zapewnienia, by konsumenci nie byli obciążani nadmiernie wysokimi stopami oprocentowania kredytu, rzeczywistymi rocznymi stopami oprocentowania ani całkowitym kosztem kredytu ponoszonym przez konsumenta (motyw 73 dyrektywy 2023/2225).

Art. 45 projektu ustawy wprowadza możliwość restrukturyzacji zadłużenia wynikającego z kredytu konsumenckiego. Rozwiązania tego nie przewiduje obowiązująca ustawa.

W sytuacji opóźniania się konsumenta ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu konsumenckiego, kredytodawca wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin, nie krótszy niż 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia. W wezwaniu, kredytodawca informuje konsumenta o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Po uwzględnieniu wniosku konsumenta kredytodawca oferuje konsumentowi, uwzględniając jego sytuację, restrukturyzację zadłużenia polegającą na całkowitym albo częściowym refinansowaniu umowy o kredyt albo zmianie postanowień

² Wyrok z dnia 13 lutego 2025 r., *Lexitor*, C-472/23, EU:C:2025:89, pkt. 29-28; wyrok z dnia 19 grudnia 2019 r., *Home Credit Slovakia*, C-290/19, EU:C:2019:1130, pkt 29.

³ Wyrok z dnia 13 lutego 2025 r., *Lexitor*, C-472/23, EU:C:2025:89, pkt 34-26.

umowy o kredyt. Zmiana umowy o kredyt może obejmować m.in.: wydłużenie okresu obowiązywania umowy, zmianę rodzaju umowy o kredyt, odroczenie spłaty wszystkich lub części rat na wskazany okres, obniżenie stopy oprocentowania, zawieszenie spłaty kredytu, częściowe spłaty, przewalutowanie, a także częściowe umorzenie i konsolidację zadłużenia. Restrukturyzacja zadłużenia następuje na warunkach uzgodnionych przez kredytodawcę i konsumenta. Jeżeli skutkiem zmiany umowy o kredyt dokonanej w wyniku restrukturyzacji jest znaczące zwiększenie całkowitej kwoty do zapłaty, kredytodawca ma obowiązek przeprowadzenia ponownej oceny zdolności kredytowej na podstawie uaktualnionych informacji. W przypadku odrzucenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia kredytodawca przekazuje bezpłatnie konsumentowi, w formie pisemnej lub na trwałym nośniku, bez zbędnej zwłoki, szczegółowe wyjaśnienia dotyczące przyczyn odrzucenia jego wniosku. Projekt ustawy nakłada na kredytodawcę obowiązek posiadania stosownych polityk i procedur dotyczących stosowania środków restrukturyzacyjnych przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego.

Prawodawca unijny regulacje dotyczące restrukturyzacji kredytów zawarł w art. 35 dyrektywy 2023/2225. Motyw 79 dyrektywy stwierdza, że z uwagi na poważne konsekwencje postępowania egzekucyjnego dla kredytodawców i konsumentów, niezbędne jest by kredytodawcy proaktywnie podchodzili do pojawiającego się ryzyka kredytowego na jak najwcześniejszym etapie oraz wprowadzili konieczne środki, aby zapewnić restrukturyzację kredytów w rozsądnym zakresie przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Decydując o tym, czy należy podjąć działania restrukturyzacyjne lub czy uzasadnione jest ponowne ich oferowanie, kredytodawca powinien uwzględnić, indywidualną sytuację danego konsumenta, w tym takie elementy jak interesy i prawa konsumenta, jego zdolność do spłaty kredytu oraz uzasadnione potrzeby związane z kosztami utrzymania ponoszonymi przez konsumenta.

Rozdział 3 – umowa o kredyt konsumencki (art. 46–68)

Kredytu konsumenckiego kredytodawca udziela na wniosek konsumenta. Zasadę tę wprowadza art. 17 dyrektywy 2023/2225, w świetle którego zakazane jest niezamówione udzielanie kredytów. Jak wyjaśnia motyw 51 dyrektywy 2023/2225, ze względu na szkodliwe dla konsumentów praktyki, należy zakazać niezamówionego udzielania kredytów, w tym niezamówionych, wstępnie przyznanych kart kredytowych wysyłanych konsumentom, jednostronnego wprowadzania nowego kredytu w rachunku bieżącym lub przekroczenia lub jednostronnego podwyższania limitu kredytu w rachunku bieżącym, limitu przekroczenia lub limitu karty kredytowej konsumenta. Należy również zakazać niezamówionego udzielania kredytów w formie umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa. Zakaz niezamówionego udzielania kredytów nie powinien uniemożliwiać kredytodawcom i pośrednikom kredytowym reklamowania lub oferowania kredytu w ramach stosunków handlowych zgodnie z prawem Unii dotyczącym ochrony konsumenta i środkami krajowymi zgodnymi z prawem Unii, w tym reklamowania lub oferowania kredytu w punkcie sprzedaży w celu sfinansowania nabycia towaru lub usługi.

W świetle **art. 46 projektu ustawy**, który ma na celu wdrożenie art. 17 dyrektywy 2023/2225, zgoda konsumenta na zawarcie umowy o kredyt lub zawarcie umowy o usługę dodatkową musi być wyrażona w sposób wyraźny i jednoznaczny. Zakazuje się przyjęcia domniemania, że konsument udzielił zgody na zawarcie umowy lub zawarcie umowy o usługę dodatkową, w

szczegółności przez milczącą zgodę, działanie domyślne lub niepodjęcie działania. Treść pól wyboru zaznaczanych przy akceptacji warunków umowy kredytowej i umowy o usługę dodatkową formułuje się w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Pola wyboru przedstawia się w sposób wyraźny i wyodrębniony od innych treści. Zakazuje się stosowania domyślnie zaznaczonych pól przy akceptacji warunków oferowanych umów.

Zakaz przyjęcia domniemania, że konsument wyraził zgodę na zawarcie dowolnej umowy o kredyt lub zakup usług dodatkowych przedstawionych za pomocą opcji domyślnych przez domyślnie zaznaczone pola wynika z art. 15 ust. 1 dyrektywy 2023/2225. Przepis ten w ust. 2 wymaga, aby zgoda konsumenta na zawarcie dowolnej umowy o kredyt lub zakup usług dodatkowych przedstawionych za pomocą pól, była wyrażona przez jednoznaczne i wyraźne działanie, stanowiące dobrowolne, konkretne, świadome i jednoznaczne wyrażenie przez konsumenta akceptacji dla treści pól i ich znaczenia.

Umowa o kredyt konsumencki jest zawierana w formie dokumentowej, chyba, że przepisy odrębne przewidują inną szczególną formę jej zawarcia. Egzemplarz umowy kredytodawca lub pośrednik kredytowy niezwłocznie doręcza konsumentowi, w postaci papierowej lub na trwałym nośniku. Treść umowy formułuje się w sposób zwięzły, jednoznaczny i zrozumiały. Informacje zawarte w umowie podaje się w sposób wyraźnie czytelny, a także w sposób dostosowany do technicznych możliwości nośnika zastosowanego do przekazywania tych informacji oraz w odpowiedni sposób na poszczególnych kanałach komunikacyjnych (**art. 47 projektu ustawy**).

W zakresie formy zawarcia umowy o kredyt konsumencki dyrektywa wymaga, aby umowy o kredyt oraz wszelkie zmiany w takich umowach sporządzano „na papierze lub innym trwałym nośniku”, a wszystkie umawiające się strony otrzymały egzemplarz umowy o kredyt. Państwa członkowskie mogą wprowadzić lub utrzymać przepisy krajowe dotyczące ważności zawarcia umów o kredyt, które są zgodne z prawem Unii (art. 20 dyrektywy 2023/2225).

Obowiązkowe informacje, które muszą być zawarte w każdej umowie o kredyt konsumencki są wskazane w **art. 48 projektu ustawy**, który wdraża art. 21 dyrektywy 2023/2225. Obejmują one co najmniej (katalog otwarty):

- imię, nazwisko i adres konsumenta oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) oraz adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych kredytodawcy i pośrednika kredytowego;
- rodzaj kredytu;
- okres obowiązywania umowy o kredyt;
- całkowitą kwotę kredytu;
- terminy i sposób wypłaty kredytu konsumenckiego;
- stopę oprocentowania kredytu warunki stosowania tej stopy, a także okresy, warunki i procedury zmiany stopy oprocentowania wraz z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej, o ile ma zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu; jeżeli umowa o kredyt konsumencki przewiduje różne stopy oprocentowania, informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp procentowych w danym okresie obowiązywania umowy;

- rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia;
- zasady i terminy spłaty kredytu, w szczególności kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, w tym informację o prawie, o którym mowa w art. 63; jeżeli w ramach kredytu stosuje się różne stopy oprocentowania dla różnych należności kredytodawcy, należy także podać kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet różnych należnych sald, dla których stosuje się różne stopy oprocentowania;
- zestawienie zawierające terminy i zasady płatności odsetek oraz wszelkich innych kosztów kredytu, w przypadku gdy kredytodawca udziela karencji w spłacie kredytu;
- informację o innych kosztach, które konsument jest obowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności o opłatach, łącznie z opłatami za korzystanie z instrumentów płatniczych zarówno dla transakcji płatności, jak i dla wypłat, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie;
- numer rachunku płatniczego do spłaty kredytu, jeżeli umowa przewiduje samodzielną spłatę rat kredytu przez konsumenta;
- stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu;
- skutki braku płatności lub opóźnień w płatnościach;
- informację o konieczności poniesienia opłat notarialnych, o ile wystąpią;
- sposób zabezpieczenia i ubezpieczenia spłaty kredytu, jeżeli umowa je przewiduje;
- termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, w tym trwały nośnik wybrany przez konsumenta, na którym konsument przekazuje kredytodawcy informację o odstąpieniu od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym;
- trwały nośnik wybrany przez konsumenta do otrzymania przypomnień i informacji;
- prawo konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz procedurę spłaty kredytu przed terminem;
- informację o prawie kredytodawcy do otrzymania prowizji za spłatę kredytu przed terminem oraz jednoznaczne i zrozumiałe wyjaśnienie dotyczące sposobu jej ustalania, o ile takie prawo zastrzeżono w umowie;
- warunki i procedurę rozwiązania umowy;
- informację o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygania sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury, jeżeli takie prawo przysługuje konsumentowi;
- wskazanie organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów;
- dane kontaktowe podmiotów świadczących poradnictwo zadłużeniowe oraz rekomendację dla konsumenta, aby zwrócił się do niego, w przypadku gdy znajdzie się w trudnej sytuacji finansowej w związku ze spłatą kredytu.

Jeżeli zgodnie z umową płatności dokonywane przez konsumenta nie są niezwłocznie zaliczane na poczet spłaty całkowitej kwoty kredytu, ale są wykorzystywane do zgromadzenia kapitału, a umowa o kredyt nie przewiduje gwarancji spłaty całkowitej kwoty kredytu wypłaconej na jej podstawie, kredytodawca umieszcza o tym wzmiankę w umowie. **art. 48 ust. 2**

Art. 49 projektu nakazuje wręczenie przy zawarciu umowy przez kredytodawcę lub pośrednika kredytowego na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem firmy, adresu siedziby, adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych oraz adresu e-mail kredytodawcy.

W **art. 50 projektu** uregulowane zostały elementy umowy o kredyt wiązany, co stanowi wdrożenie art. 21 ust. 1 lit. e) dyrektywy 2023/2225. Uwzględniając specyfikę tej umowy, powinna ona, oprócz podstawowych informacji z art. 48 projektu przewidzianych dla umowy o kredyt konsumencki, zawierać również opis towaru lub usługi, cenę ich nabycia oraz informację o prawach, o których mowa w art. 75 i art. 76 (skuteczności odstąpienia od umowy o kredyt wiązany w przypadku odstąpienia od umowy nabycie określonego towaru lub usługi oraz odpowiedzialności kredytodawcy w przypadku bezskuteczności zaspokojenia roszczeń konsumenta przez sprzedawcę lub usługodawcę), oraz o warunkach skorzystania z tych praw. (**art. 50 ust. 1 projektu**). Obowiązek podania, obok informacji podstawowych, opisu towaru lub usługi oraz ceny nabycia towaru lub usługi w przypadku umów kredytu w formie odręczonej płatności statuuje **art. 50 projektu w ust. 2**.

Zgodnie z art. 51 projektu przepisy dotyczące umowy o kredyt wiązany stosuje się odpowiednio do umowy o kredyt konsumencki przeznaczony na nabycie określonego prawa. Takim prawem może być, np. nabycie licencji na korzystanie z utworu.

Przed dokonaniem zmiany umowy o kredyt konsumencki kredytodawca lub pośrednik kredytowy, na mocy **art. 52 ust. 1 projektu**, bezpłatnie przekazuje konsumentowi nie później niż na 30 dni przed zmianą umowy, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku:

- jednoznaczny i zrozumiały opis proponowanych zmian, ze wskazaniem, czy wymagana jest na nie zgoda konsumenta lub wyjaśnienie, że wprowadzane zmiany wynikają z mocy prawa, wraz z harmonogramem ich wdrożenia;
- informację o przysługującej konsumentowi możliwości złożenia reklamacji do kredytodawcy dotyczącej zmian postanowień umowy o kredyt konsumencki, a w przypadku nieuwzględnienia jego roszczeń – złożenia wniosku o rozpatrzenie sprawy do Rzecznika Finansowego, zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej, wraz ze wskazaniem adresu, na który należy złożyć ten wniosek, a także informację o możliwości skierowania roszczeń na drogę sądową lub możliwości pozasądowego rozwiązywania sporów.

Dochowanie 30 dniowego terminu na przekazanie informacji przed zmianą umowy nie jest wymagane, jeżeli zmiany postanowień umowy o kredyt konsumencki wprowadzane są na wniosek konsumenta lub konsument wyraził zgodę na przekazanie informacji bez zachowania tego terminu. W takich przypadkach przekazanie informacji następuje przed zmianą postanowień umowy o kredyt konsumencki (**art. 52 ust. 2 i 3**). W przypadku zmiany umowy o

kredyt konsumencki polegającej na zmianie wysokości stopy oprocentowania w okresie obowiązywania umowy o kredyt konsumencki nie stosuje się dodatkowych wymogów informacyjnych przewidzianych w **art. 52 ust. 1–3 projektu**.

Projekt w art. 53 i 54 normuje obowiązki informacyjne kredytodawcy w przypadku zmiany wysokości stopy oprocentowania w okresie obowiązywania umowy o kredyt konsumencki. Projektowana regulacja transponuje do prawa polskiego art. 23 dyrektywy 2023/2225. Ratio projektowanej regulacji wyjaśnia motyw 61 preambuły dyrektywy 2023/2225, który wskazuje, że w celu zapewnienia pełnej przejrzystości konsument powinien otrzymać informację na temat stopy oprocentowania kredytu zarówno na etapie poprzedzającym zawarcie umowy o kredyt, jak i przy jej zawieraniu. W czasie trwania stosunku umownego konsument powinien być ponadto informowany o zmianach zmiennej stopy oprocentowania kredytu oraz o spowodowanych przez nie zmianach wysokości płatności.

Na podstawie proponowanych regulacji kredytodawca przekazuje konsumentowi informację o zmianie wysokości stopy oprocentowania. Informację tą kredytodawca przekazuje bezpłatnie, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku określonym w umowie o kredyt konsumencki, w czasie umożliwiającym zapoznanie się z informacją przed dokonaniem tej zmiany (**art. 53 ust. 1 projektu**). Informacja o zmianie wysokości stopy oprocentowania powinna zawierać szczegółowe określenie stopy oprocentowania, wysokości rat kredytu po dokonaniu zmiany stopy oprocentowania oraz informację o liczbie i częstotliwości płatności rat, o ile ulegają one zmianie. Strony umowy o kredyt konsumencki mogą ustalić, że przedmiotowa informacja jest przekazywana niezwłocznie po zmianie wysokości stopy oprocentowania w okresie obowiązywania umowy o kredyt konsumencki, jeżeli zmiana stopy oprocentowania kredytu wynika ze zmiany stopy referencyjnej (**art. 53 ust. 2 i 3 projektu**).

Jeżeli wysokość stopy oprocentowania w okresie obowiązywania umowy o kredyt konsumencki jest wynikiem zmiany wysokości odsetek maksymalnych, które zgodnie z art. 359 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny w stosunku rocznym nie mogą przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych, kredytodawca jest zobowiązany do bezzwłocznego poinformowania konsumenta o tej zmianie, na trwałym nośniku (**art. 53 ust. 4 projektu**).

Na mocy **art. 54 projektu**, jeżeli umowa o kredyt konsumencki zawiera rozwiązania, zgodnie z którymi wysokość stopy oprocentowania kredytu uzależniona jest od wysokości stopy referencyjnej, kredytodawca jest zobowiązany do udzielenia informacji o wysokości tej stopy przez udostępnienie tej informacji w lokalach służących do obsługi konsumenta oraz – jeżeli je posiada – na stronie internetowej oraz za pośrednictwem aplikacji mobilnej.

W motywie 62 preambuły dyrektywy 2023/2225 prawodawca unijny stwierdza, że kredyt w rachunku bieżącym i przekroczenie są coraz powszechniejszymi formami kredytu konsumenckiego. Należy zatem uregulować te produkty finansowe, aby zwiększyć poziom ochrony konsumentów i zapobiegać nadmiernemu zadłużeniu. Istnieje ryzyko, że konsumenci nie będą w stanie zapłacić, jeżeli kredytodawcy postanowią zażądać natychmiastowego zwrotu środków. Dlatego należy określić prawa konsumentów w odniesieniu do kredytu w rachunku bieżącym i przekroczenia.

Wdrażając art. 24 dyrektywy 2023/2225, dotyczący praw konsumentów zawierających umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, **projekt w art. 55** nakłada na kredytodawców w okresie obowiązywania umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym obowiązek bezpłatnego przekazania konsumentowi, co najmniej raz w miesiącu, wyciągu z tego rachunku, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku określonym w tej umowie. Wyciąg ten powinien zawierać, co najmniej:

- wskazanie okresu objętego wyciągiem;
- informację o saldzie z poprzedniego wyciągu z rachunku oraz jego datę;
- kwoty i daty operacji dokonywanych na rachunku w okresie objętym wyciągiem;
- informację o aktualnym saldzie;
- stopę oprocentowania;
- informację o wysokości pobranych opłat;
- informację o kwocie minimalnej wymagalnej spłaty, o ile umowa ją przewiduje.

W przypadku zmiany wysokości stopy oprocentowania lub wysokości opłat związanych z umową o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym kredytodawca bezpłatnie informuje o tym konsumenta, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku określonym w tej umowie, w czasie umożliwiającym zapoznanie się z informacją przed dokonaniem tej zmiany. Informacja ta powinna określać termin zmiany stopy oprocentowania. Na zasadzie swobody kredytodawca i konsument mogą w umowie określić, że informacja będzie przekazywana niezwłocznie po zmianie wysokości stopy oprocentowania w okresie obowiązywania umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, jeżeli zmiana stopy oprocentowania kredytu wynika ze zmiany stopy referencyjnej (**art. 55 ust. 2–4 projektu**). Jeżeli zmiana wysokości stopy oprocentowania jest wynikiem zmiany wysokości odsetek maksymalnych, określonych w art. 359 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, kredytodawca niezwłocznie informuje konsumenta o tej zmianie (**art. 55 ust. 5 projektu**).

O każdym przypadku zmniejszenia albo anulowania limitu kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym kredytodawca jest zobowiązany poinformować konsumenta co najmniej 30 dni przed dniem, w którym nastąpi zmniejszenie albo anulowanie tego limitu, w sposób z nim uzgodniony. W tej sytuacji kredytodawca oferuje konsumentowi bez dodatkowych kosztów, przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, możliwość spłaty faktycznie wypłaconej kwoty w zakresie tego zmniejszenia albo anulowania, w 12 równych ratach miesięcznych, chyba że konsument zdecyduje się na wcześniejszą spłatę, według stopy oprocentowania kredytu mającej zastosowanie do kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym (**art. 55 ust. 6 i 7 projektu**).

Obowiązkowe elementy umowy rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego, na podstawie której możliwe jest przekroczenie przez konsumenta salda środków pieniężnych lub kwoty udzielonego kredytu, wymienia **art. 56 ust. 1 projektu**, stanowiący transpozycję art. 25 ust. 1 dyrektywy 2023/2225. Na podstawie projektowanego przepisu umowa tego rodzaju powinna zawierać:

- stopę oprocentowania kredytu, warunki stosowania tej stopy, a także okresy, warunki i procedury zmiany stopy oprocentowania wraz z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej, o ile ma zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu; jeżeli umowa rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego przewiduje różne stopy oprocentowania, informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp procentowych w danym okresie obowiązywania umowy;
- informację o opłatach stosowanych od chwili zawarcia umowy oraz warunkach ich zmiany.

Informację o zmianach umowy kredytodawca bezzwłocznie i bezpłatnie przekazuje konsumentowi w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku wybranym przez konsumenta i określonym w umowie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego (**art. 56 ust. 2 projektu**).

Znaczne przekroczenie przez konsumenta salda środków pieniężnych lub kwoty udzielonego kredytu, które utrzymuje się dłużej niż miesiąc, zgodnie z **art. 56 ust. 3 projektu**, implikuje obowiązek kredytodawcy do niezwłocznego poinformowania konsumenta o:

- wysokości tego przekroczenia;
- stopie oprocentowania;
- stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz ewentualnych innych opłatach z tytułu zaległości w spłacie kredytu oraz
- dacie spłaty.

Informacje te kredytodawca przekazuje konsumentowi w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku wybranym przez konsumenta i określonym w umowie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego. W dyrektywie nie określono jak należy rozumieć zwrot znaczne przekroczenie salda środków pieniężnych lub kwoty udzielonego kredytu, w konsekwencji wykładni tego pojęcia będzie dokonywał Trybunał Sprawiedliwości UE.

W przypadku regularnego przekraczania salda środków pieniężnych lub kwoty udzielonego kredytu przez konsumenta kredytodawca oferuje usługi doradcze, jeżeli świadczy takie usługi, oraz bezpłatnie informuje go o możliwości skorzystania z poradnictwa zadłużeniowego (**art. 56 ust. 4 projektu**). W przypadku zmniejszenia albo anulowania przekroczenia salda środków pieniężnych lub kwoty udzielonego kredytu kredytodawca jest zobowiązany do poinformowania o tym konsumenta co najmniej 30 dni przed dniem, w którym nastąpi to zmniejszenie albo anulowanie. W tej sytuacji kredytodawca oferuje konsumentowi bez dodatkowych kosztów, przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, możliwość spłaty faktycznie wypłaconej kwoty w zakresie tego zmniejszenia albo anulowania, w 12 równych ratach miesięcznych, chyba że konsument zdecyduje się na wcześniejszą spłatę, według stopy oprocentowania mającej zastosowanie do przekroczenia (**art. 56 ust. 5 i 6 projektu**).

W świetle **art. 57 projektu**, gdy łączna wysokość odsetek za opóźnienie oraz opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu naliczonych konsumentowi przekracza kwotę odpowiadającą kwocie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, obliczonych od kwoty zaległości w spłacie kredytu,

należnych na dzień pobrania tych opłat lub odsetek, kredytodawcy przysługuje tylko kwota opłat i odsetek odpowiadająca kwocie tych odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Regulacja ta jest odwzorowaniem przepisu art. 33a obowiązującej ustawy o kredycie konsumenckim. Wprowadzenie tej normy było reakcją na pobieranie przez kredytodawców opłat niezwiązanych z wysokością zaległości w spłacie kredytu, w szczególności opłat: za wysyłanie wiadomości SMS do kredytobiorcy, za przeprowadzenie rozmów telefonicznych pouczających o skutkach braku spłaty, wysyłanie monitów lub wezwań do zapłaty, jak również za bezpośrednie wizyty u kredytobiorcy, co w praktyce prowadziło do lawinowego narastania zadłużenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki.

Ochronie konsumentów zawierających umowy o kredyt konsumencki denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska dedykowany jest **art. 58 projektu**. W przypadku tego rodzaju kredytu konsument może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w walucie, do jakiej kredyt jest denominowany lub indeksowany. Dotyczy to także spłaty całości lub części kredytu przed terminem określonym w umowie. Wykonanie powyższego uprawnienia nie może się wiązać z podniesieniem przez konsumenta dodatkowych kosztów. Ponadto kredytodawca nie może uzależnić spłaty od wprowadzenia dodatkowych ograniczeń, w szczególności nie może zobowiązać konsumenta do nabywania waluty przeznaczonej na spłatę rat kredytu, jego całości lub części, od określonego podmiotu.

Norma wyrażona w projektowanym przepisie odwzorowuje obowiązujące regulacje art. 35a ustawy o kredycie konsumenckim. Nie jest transpozycją dyrektywy. W doktrynie podkreśla się, że przyjęte rozwiązanie umożliwia konsumentowi samodzielne poszukiwania na rynku najbardziej korzystnej oferty nabycia waluty obcej – co daje tym samym szansę na realne obniżenie obciążeń finansowych. Wyklucza to możliwość tworzenia przez kredytodawcę dodatkowych źródeł zysku związanych z umową o kredyt konsumencki – przez ustalanie wiążącego dla konsumenta niekorzystnego kursu wymiany. Jako dopełnienie systemu ochrony ustawodawca wyłączył możliwość tworzenia przez kredytodawcę dodatkowych barier w wykonaniu uprawnienia kształtującego konsumenta. Po pierwsze, wykluczył zobowiązanie konsumenta do ponoszenia dodatkowych kosztów w razie decyzji o skorzystaniu z możliwości samodzielnego zaopatrzenia się w walutę obcą. Po drugie, za niedopuszczalne uznał tworzenie w umowie innych ograniczeń – przede wszystkim przez wskazywanie konsumentowi kontrahenta, wyłącznie od którego mógłby on nabyć walutę obcą przeznaczoną na spłatę kredytu⁴.

Art. 59 projektu przedstawia wzór na obliczanie pozaodsetkowych kosztów kredytu o okresie spłaty nie krótszym niż 30 dni. Przepis ten odzwierciedla obowiązujący art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, wprowadzony do tego aktu ustawą z 6 października 2022 r. o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 2339, z późn. zm.). Jak stwierdzono w uzasadnieniu wprowadzenia tej zmiany, instytucja prowadząca działalność polegającą na udzielaniu kredytów konsumenckich nie powinna obchodzić przepisów o odsetkach maksymalnych ani też czerpać nadmiernych zysków z tytułu kosztów pozaodsetkowych, zbliżonych nierzadko w swym charakterze do odsetek. Wskazano przy tym,

⁴ Zob. P. Mikłaszewicz, K. Pacuła (red.), *Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz do art. 35a*, Warszawa 2024, Legalis.

że wątpliwości, jakoby ograniczenia dotyczące wysokości kosztów pozaodsetkowych były nadmierne i nie pozwalały funkcjonować kredytodawcom, nie mają potwierdzenia w danych empirycznych, jak również że zgodnie z raportem sporządzonym na zlecenie Komisji Europejskiej najskuteczniejsze w osiąganiu zakładanych skutków społeczno-gospodarczych są systemy w których ustawodawca określił wyraźny stały maksymalny pułap odsetek.

Parametry obliczeń w przypadku odroczenia spłaty zadłużenia pozaodsetkowych kosztów kredytu wynikającego z umowy o kredyt konsumencki w okresie 120 dni od dnia wypłaty tego kredytu projekt określa w **art. 60**. Przyjęte rozwiązanie odwzorowuje art. 36b obecnej ustawy o kredycie konsumenckim.

Sposób obliczenia pozaodsetkowych kosztów kredytu w przypadku odroczenia spłaty zadłużenia przy kolejnych kredytach normuje **art. 61 projektu**, który odpowiada obecnie obowiązującemu art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.

W art. 62 projektu określono wzór i sposób obliczenia maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych w przypadku kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym oraz umowy o kartę kredytową – o której mowa w art. 2 pkt 34 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę – o ile kredytodawca jest jednocześnie wydawcą karty kredytowej.

Jeżeli konsument zawrze umowę o kredyt konsumencki na czas nieokreślony, przez cały okres obowiązywania tej umowy może złożyć do kredytodawcy wniosek o przedstawienie mu harmonogramu spłaty. W takim przypadku kredytodawca przekazuje mu bezpłatnie harmonogram, który zawiera:

- określenie terminu, wysokości raty kredytu z wyodrębnieniem jej poszczególnych składników, w szczególności kapitału, odsetek oraz wszelkich innych kosztów kredytu, które konsument jest zobowiązany ponieść;
- w przypadku umów o kredyt konsumencki, które przewidują możliwość zmiany stopy oprocentowania lub wszelkich innych kosztów kredytu – informacje, że dane zawarte w harmonogramie obowiązują do momentu zmiany stopy oprocentowania lub wszelkich innych kosztów kredytu składających się na wysokość raty kredytu (**art. 63 projektu**).

Projektowany art. 63 powiela regulacje art. 37 ustawy o kredycie konsumenckim i stanowi wdrożenie do prawa polskiego art. 21 ust. 1 lit oraz ust. 2 dyrektywy 2023/2225. *Ratio legis* rozwiązania polega na tym, że konsument może na podstawie informacji przedstawionych w harmonogramie zweryfikować, czy umowa jest wykonywana prawidłowo i zgodnie z prawem oraz czy naliczane przez kredytodawcę raty odpowiadają treści umowy. Uprawnienie do otrzymania harmonogramu spłat oparte jest na założeniu, że konsument, który będzie dysponował dokładnym wyliczeniem rat kredytu wyrażonych w harmonogramie spłaty, będzie w stanie łatwo ocenić rozmiar swojego zobowiązania na daną chwilę i np. rozplanować swój budżet z uwzględnieniem pozostających do zapłaty rat. Z punktu widzenia kredytodawcy zwiększa się szansa, że konsument świadomy terminów płatności i wysokości konkretnych rat będzie należycie wykonywał umowę.

Ochronie konsumentów, w przypadku gdy zabezpieczeniem kredytu jest czek, służy **art. 64 projektu**. Zgodnie z proponowaną regulacją kredytodawca może przyjąć czek konsumenta w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki wyłącznie wtedy, gdy zawiera on zastrzeżenie „nie na zlecenie” lub inne równoznaczne. Naruszenie tego zakazu, w przypadku przeniesienia takiego czeku na inną osobę, skutkuje obowiązkiem kredytodawcy naprawienia poniesionej przez konsumenta szkody przez zapłatę czeku. Powyższy obowiązek kredytodawcy do naprawienia szkody realizuje się również w przypadku gdy czek znalazł się w posiadaniu innej osoby wbrew woli kredytodawcy. Przepis ten odwzorowuje obowiązujący art. 41 ustawy o kredycie konsumenckim. Kwestia ta leży poza zakresem harmonizacji dokonywanej dyrektywą 2023/2225.

Art. 65 projektu ma na celu zapewnienie ochrony konsumentów w przypadku zbycia przez kredytodawcę wierzytelności z umowy o kredyt konsumencki na osobę trzecią. Przepis ten określa, że w takiej sytuacji konsumentowi przysługują względem nabywcy wierzytelności z umowy o kredyt konsumencki wszelkie zarzuty, które przysługiwały mu względem kredytodawcy. Kredytodawca niezwłocznie zawiadamia konsumenta, na trwałym nośniku, o przelewie wierzytelności, chyba że kredytodawca, w porozumieniu z nabywcą wierzytelności, nadal zajmuje się obsługą kredytu konsumenckiego. Przyjęte rozwiązanie transponuje art. 39 dyrektywy 2023/2225. Zgodnie z motywem 86 preambuły dyrektywy 2023/2225 przeniesienie praw kredytodawcy wynikających z umowy o kredyt nie powinno skutkować pogorszeniem sytuacji konsumenta. Konsument powinien być również należycie poinformowany o przeniesieniu umowy o kredyt na osobę trzecią. W przypadku jednak gdy pierwotny kredytodawca, w porozumieniu z cesjonariuszem, nadal zajmuje się obsługą kredytu wobec konsumenta, konsument nie ma żadnego istotnego interesu, aby być informowany o jego przeniesieniu. W związku z tym wymóg na poziomie Unii dotyczący informowania konsumenta o przeniesieniu byłby w takich przypadkach nadmierny.

Prawodawca unijny przyjął, że realizacja określonych w dyrektywie 2023/2225 celów wymaga skutecznego egzekwowania przewidzianych w niej obowiązków. Wobec powyższego art. 44 ust. 1 dyrektywy 2023/2225 zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia przepisów dotyczących kar mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z dyrektywą 2023/2225. Zgodnie z tym przepisem przewidziane kary muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. Analogiczne zobowiązanie do zapewnienia sankcji wynika z art. 23 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE, zaś przepis ten był przedmiotem obszernej wykładni dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości. W dotychczasowym orzecznictwie wyjaśniono szereg zagadnień związanych z wykonaniem przez państwa członkowskie obowiązku zapewnienia skutecznych, odstrasżających i proporcjonalnych sankcji, które projektodawca wziął pod uwagę opracowując przepisy niniejszej ustawy. Ponieważ art. 23 dyrektywy 2008/48/WE i art. 44 ust. 1 zd. 1 i 2 dyrektywy 2225/2023 mają tożsame brzmienie, można przyjąć, że orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości wydane na kanwie dotychczas obowiązującej dyrektywy 2008/48/WE zachowuje aktualność również w nowym stanie prawnym ukształtowanym dyrektywą 2225/2023.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że państwa członkowskie zachowały swobodę wyboru sankcji z tytułu naruszeń obowiązków wynikających z dyrektywy 2008/48/WE, przy czym „sankcje powinny być odpowiednio surowe w stosunku do wagi

naruszeń, których dotyczą, zwłaszcza poprzez zapewnienie rzeczywiście odstrasżającego skutku i przy poszanowaniu ogólnej zasady proporcjonalności”⁵. Trybunał Sprawiedliwości potwierdził również, że sankcje z tytułu naruszenia poszczególnych – w tym także równoważnych – obowiązków mogą się różnić, o ile spełniają opisane powyżej wymogi wynikające z art. 23 dyrektywy 2008/48/WE (obecnie art. 44 ust. 1 dyrektywy 2022/2023)⁶, a zatem są skuteczne, odstrasżające i proporcjonalne.

W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości wyjaśniono również, że przyjęty przez państwa członkowskie system sankcji nie mógłby opierać się wyłącznie na sankcjach administracyjnych ani sankcjach wykroczeniowych⁷. Mianowicie, w wyroku *OPR-Finance*, pkt 38 wyjaśnia się, że „takie sankcje nie są w stanie same w sobie zapewnić w wystarczająco skuteczny sposób ochrony konsumentów przed ryzykiem nadmiernego zadłużenia i niewypłacalności, do której dąży dyrektywa 2008/48, w zakresie, w jakim nie mają one wpływu na sytuację konsumenta (...)”. Podobnie zagadnienia te wyłożono w wyroku z dnia 10 czerwca 2021 r., *Ultimo Profio Investment*, C-303/21, EU:C:2021:479. Dotychczas najczęściej analizowaną przez Trybunał Sprawiedliwości sankcją przewidzianą przez państwa członkowskie z tytułu naruszenia obowiązków wynikających z dyrektywy 2008/48/WE była sankcja polegająca na pozbawieniu kredytodawcy prawa do odsetek i innych zysków z umowy kredytu („sankcja kredytu darmowego”). Trybunał Sprawiedliwości uznawał to rozwiązanie za realizujące wymogi wynikające z art. 23 dyrektywy 2008/48/WE. W wyroku w sprawie *Home Credit Slovakia* Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że „naruszenie przez kredytodawcę obowiązku mającego istotne znaczenie z punktu widzenia dyrektywy 2008/48/WE może być objęte, zgodnie z uregulowaniem krajowym, sankcją pozbawienia tego kredytodawcy prawa do odsetek i do kosztów”⁸. W dalszym orzecznictwie wielokrotnie wskazywano, że sankcja tego rodzaju spełnia wymogi wynikające z prawa unijnego, gdy jest zastrzeżona na wypadek naruszenia obowiązków dotyczących zbadania zdolności kredytowej (art. 8 dyrektywy 2008/48/WE)⁹, a także innych obowiązków istotnych z punktu widzenia dyrektywy. Do takich obowiązków zalicza się przykładowo obowiązki, których realizacja przez kredytodawcę pozwala konsumentowi poznać zakres przyjmowanego na siebie zobowiązania, takie jak obowiązek podania rocznej rzeczywistej stopy oprocentowania¹⁰ czy też określenie warunków, na jakich może nastąpić zmiana opłat związanych z wykonaniem umowy o kredyt¹¹.

⁵ Wyrok z dnia 27 marca 2014 r., *LCL Le Crédit Lyonnais*, C-565/12, EU:C:2014:190, pkt. 44-45; wyrok z dnia 21 kwietnia 2016 r., *Radlinger i Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, pkt 69.

⁶ Wyrok z dnia 24 października 2024 r., *Horyzont*, C-339/23, EU:C:2024:918, pkt. 35-36.

⁷ Wyrok z dnia 5 marca 2020 r., *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:975, pkt 38; wyrok z dnia 10 czerwca 2021 r., *Ultimo Profio Investment*, C-303/21, EU:C:2021:479, pkt 32.

⁸ Wyrok z dnia 9 listopada 2016 r., *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, pkt 69.

⁹ Wyrok z dnia 5 marca 2020 r., *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:975, pkt 30; wyrok z dnia 11 stycznia 2024 r., *Nárokuj*, C-755/22, EU:C:2024:10, pkt 47; wyrok z dnia 10 czerwca 2021 r., *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)*, C-303/20, EU:C:2021:479, pkt 39, 40; wyrok z dnia 27 marca 2014 r., *LCL Le Crédit Lyonnais*, C-565/12, EU:C:2014:190, pkt 52, 53.

¹⁰ Wyrok z dnia 21 kwietnia 2016 r., *Radlinger i Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283; wyrok z dnia 9 listopada 2016 r., *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842; wyrok z dnia 21 marca 2024 r., *Profi Credit Bulgaria*, C-714/22, EU:C:2024:263; wyrok z dnia 23 stycznia 2025 r., *Slovenská sporiteľňa*, C-677/23, EU:C:2025:37.

¹¹ Wyrok z dnia 13 lutego 2025 r., *Lexitor*, C-472/23, EU:C:2025:89.

Co się tyczy dalszych szczegółów stosowania rzeczonej sankcji, Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił w sprawie *Nárokuj*, że „uzależnienie zastosowania sankcji oznaczającej nieważność umowy o kredyt, a także utratę przez kredytodawcę prawa do otrzymania zapłaty uzgodnionych odsetek od warunku, że konsument poniósł szkodliwe konsekwencje, mogłoby sprzyjać niewypełnieniu przez kredytodawców obowiązku ciążącego na nich”¹². A zatem Trybunał Sprawiedliwości uznał za zgodne z dyrektywą 2008/48/WE stosowanie sankcji kredytu darmowego, nawet jeżeli konsument nie poniósł szkody w wyniku naruszenia przez kredytodawcę sankcjonowanych obowiązków. Z kolei w wyroku w sprawie *Lexitor* orzeczono, że „zasada proporcjonalności nie stoi na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie postanowiło przewidzieć jednolitą sankcję polegającą na pozbawieniu kredytodawcy prawa do odsetek i kosztów za naruszenie różnych obowiązków informacyjnych przewidzianych w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48/WE, mimo że indywidualna waga naruszenia każdego z tych obowiązków oraz konsekwencje, jakie z tego wynikają dla konsumenta, mogą różnić się w zależności od przypadku”¹³. Z wyroku *Lexitor* wynika ponadto, że omawiana sankcja pozostaje zgodna z prawem UE również w przypadku gdy kwota opłat związanych z wykonaniem umowy o kredyt konsumencki, których zasady zmiany nie zostały wystarczająco określone w tej umowie, jest stosunkowo niska w stosunku do kwoty danego kredytu¹⁴.

Ponadto w wyroku tym przypomniano, „że naruszenie przez kredytodawcę obowiązku mającego istotne znaczenie w kontekście dyrektywy 2008/48/WE może podlegać zgodnie z uregulowaniem krajowym sankcji pozbawienia tego kredytodawcy prawa do odsetek i kosztów” (wyrok z dnia 9 listopada 2016 r., *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, pkt 69). Taka sankcja, mimo że wywołuje poważne konsekwencje wobec kredytodawcy, może zostać uznana za nieproporcjonalną jedynie w przypadku braku wskazania lub błędnego wskazania elementów, które spośród wymienionych w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48/WE ze względu na swój charakter nie mogą wpłynąć na zdolność konsumenta do dokonania oceny zakresu jego zobowiązania”¹⁵.

Podsumowując, w dotychczasowym orzecznictwie mającym za przedmiot wykładnię art. 23 dyrektywy 2008/48/WE Trybunał Sprawiedliwości dopuścił zastosowanie sankcji kredytu darmowego zarówno w przypadku naruszenia obowiązków, które pozwalają konsumentowi zrozumieć zakres przyjmowanego na siebie zobowiązania, jak i obowiązków które nie dotyczyły ściśle zakresu zobowiązania konsumenta, ale miały istotne znaczenie w systemie ustanawianym dyrektywą 2008/48/WE. Sankcja kredytu darmowego była uznawana za proporcjonalną nawet wówczas gdy konsument nie poniósł szkody w wyniku naruszenia obowiązków, a także gdy opłaty nie były wysokie w stosunku do sumy kredytu¹⁶.

Co się tyczy modelu stosowania sankcji przewidzianych z tytułu naruszenia obowiązków wynikających z dyrektywy 2008/48/WE, w wyroku *Radlinger i Radlingerová* wskazano, że „dla zapewnienia ochrony zamierzonej we wspomnianej dyrektywie nierówność

¹² Wyrok z dnia 11 stycznia 2024 r., *Nárokuj*, C-755/22, EU:C:2024:10, pkt 49.

¹³ Wyrok z dnia 13 lutego 2025 r., *Lexitor*, C-472/23, EU:C:2025:89, pkt 57.

¹⁴ Wyrok z dnia 13 lutego 2025 r., *Lexitor*, C-472/23, EU:C:2025:89, pkt 55.

¹⁵ Wyrok z dnia 13 lutego 2025 r., *Lexitor*, C-472/23, EU:C:2025:89, pkt 53 i 54.

¹⁶ Wyrok z dnia 11 stycznia 2024 r., *Nárokuj*, C-755/22, EU:C:2024:10, pkt 49; wyrok z dnia 13 lutego 2025 r., *Lexitor*, C-472/23, EU:C:2025:89, pkt 53 i 54.

występująca pomiędzy pozycją konsumenta i pozycją przedsiębiorcy może bowiem zostać zrównoważona jedynie poprzez pozytywną interwencję niezależnego od stron umowy sądu krajowego rozpoznającego sprawę. Badanie z urzędu przez sąd krajowy poszanowania wymogów wynikających z dyrektywy 2008/48/WE stanowi ponadto właściwy środek pozwalający na osiągnięcie celu wskazanego w art. 10 ust. 2 rzeczony dyrektywy i na przyczynienie się do realizacji celów wskazanych w motywach 31 i 43 owej dyrektywy (zob. analogicznie postanowienie z dnia 16 listopada 2010 r., Pohotovost', C 76/10, EU:C:2010:685, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo). W szczególności, zgodnie z art. 23 dyrektywy 2008/48/WE, sankcje przewidziane w przypadku naruszenia przepisów prawa krajowego przyjętych zgodnie z rzezoną dyrektywą muszą mieć charakter odstrasający. Niewątpliwie badanie przez sądy krajowe poszanowania wymogów wynikających z tejże dyrektywy ma właśnie taki charakter¹⁷.

Z kolei w wyroku *Ultimo Profio Investment*, odwołując się do zasady skutku pośredniego prawa UE wyjaśniono, że sądy krajowe mają obowiązek uwzględnić ogół przepisów prawa krajowego – takich jak np. art. 320 Kodeksu postępowania cywilnego pozwalający rozłożyć świadczenie na nieoprocentowane raty – i interpretować je tak dalece, jak to możliwe, w świetle brzmienia i zamierzeń tej dyrektywy, aby uzyskać rozstrzygnięcie zgodne z realizowanymi przez tę dyrektywę celami¹⁸. Jednocześnie, zgodnie z przywołanym wyrokiem, należy też zapewnić sądom krajowym pewien margines uznania przy stosowaniu sankcji za naruszenie obowiązków wynikających z dyrektywy 2008/48/WE¹⁹.

Projektodawca uwzględnił wykładnię wynikającą z dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, które jak już wyjaśniono, zachowuje pełną aktualność również na gruncie nowej dyrektywy 2225/2023. W celu realizacji wynikającego z art. 44 ust. 1 dyrektywy 2225/2023 obowiązku w art. 66 projektu określono cywilne skutki naruszenia przez kredytodawcę obowiązków wynikających z zawarcia umowy o kredyt (tzw. sankcja kredytu darmowego). Przewidziane jest stopniowanie odpowiedzialności kredytodawcy w zależności od wagi naruszenia.

Uwzględniając powyższe **projekt w art. 66 ust. 1** przewiduje, że naruszenie przez kredytodawcę obowiązków w zakresie wymogu udzielenia kredytu na wniosek konsumenta oraz uzyskania wyraźnej i jednoznacznej zgody konsumenta na zawarcie umowy o kredyt konsumencki, a także domniemywanie przez kredytodawcę, wbrew przepisom ustawy, że konsument udzielił zgody na zawarcie tej umowy, w szczególności przez milczącą zgodę, działanie domyślne lub niepodjęcie działania (art. 46 ust. 1–3 projektu), będzie skutkowało brakiem zobowiązania konsumenta do zwrotu kredytu konsumenckiego, odsetek, innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy oraz wszelkich innych kosztów.

Natomiast **art. 66 ust. 2** przewiduje, że w przypadku zawarcia umowy o usługę dodatkową bez uzyskania wyraźnej i jednoznacznej zgody konsumenta na zawarcie tej umowy, a także domniemywanie przez kredytodawcę, wbrew przepisom ustawy, że konsument udzielił zgody

¹⁷ Wyrok z dnia 21 kwietnia 2016 r., *Radlinger i Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, pkt 67-69.

¹⁸ Wyrok z dnia 10 czerwca 2021 r., *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)*, C-303/20, EU:C:2021:479, pkt 36.

¹⁹ Wyrok z dnia 10 czerwca 2021 r., *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)*, C-303/20, EU:C:2021:479, pkt 36.

na zawarcie tej umowy, w szczególności przez milczącą zgodę, działanie domyślne lub niepodjęcie działania (art. 46 ust. 2 i 3 projektu) będzie uwalniało konsumenta od obowiązku zapłaty za tę usługę.

Sankcje przewidziane w **art. 66 ust. 1 i 2 projektu** wynikają z mocy prawa, tym samym nie są uzależnione od podjęcia przez konsumenta dodatkowych czynności, w szczególności konsument nie ma obowiązku składać oświadczenia prawnokształtującego.

W art. 66 ust. 3 projektu została wprowadzona sankcja zwrotu kredytu bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy, w terminie i w sposób ustalony w umowie (sankcja kredytu darmowego), w przypadku naruszenia przez kredytodawcę obowiązków wynikających z:

- art. 29 – obowiązek dokonania oceny zdolności kredytowej;
- art. 40 – obowiązek dokonania ponownej oceny zdolności kredytowej przed każdym znacznym zwiększeniem całkowitej kwoty kredytu konsumentckiego po zawarciu umowy o kredyt konsumentcki;
- art. 46 ust. 5 – zakaz stosowania domyślnie zaznaczonych pól przy akceptacji warunków umowy o kredyt konsumentcki lub umowy o usługę dodatkową;
- art. 47 ust. 2 – obowiązek utrwalenia treści umowy o kredyt konsumentcki i niezwłoczne doręczenie egzemplarza tej umowy konsumentowi, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku;
- art. 48 ust. 1 pkt 4–10, pkt 12 – obowiązek określenia w umowie o kredyt konsumentcki całkowitej kwoty kredytu, terminów i sposobu wypłaty kredytu, stopy oprocentowania kredytu, warunków stosowania tej stopy, a także okresów oraz warunków procedury zmiany stopy oprocentowania, rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz całkowitej kwoty do zapłaty, zasad i terminów spłaty kredytu, zasad i terminów płatności odsetek oraz wszelkich innych kosztów kredytu w formie zestawienia, innych kosztów, które konsument jest obowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumentcki, oraz stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu;
- art. 48 ust. 2 – obowiązek zawarcia w umowie o kredyt konsumentcki stwierdzenia, że umowa nie przewiduje gwarancji spłaty całkowitej kwoty kredytu wypłaconej na jej podstawie, jeżeli zaistnieją stosowne przesłanki;
- art. 50 – obowiązek zawarcia dodatkowych informacji w umowie o kredyt wiązany oraz w umowie o kredyt w formie odroczonej płatności;
- art. 52 ust. 1 pkt 1 – obowiązek przekazania przez kredytodawcę lub pośrednika kredytowego jednoznacznego i zrozumiałego opisu proponowanych zmian umowy o kredyt konsumentcki, ze wskazaniem, czy wymagana jest na nie zgoda konsumenta lub wyjaśnienie, że wprowadzane zmiany wynikają z mocy prawa, wraz z harmonogramem ich wdrożenia;
- art. 56 – szczegółowe regulacje dotyczące umowy rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego, zgodnie z którą możliwe jest przekroczenie;
- art. 59 – sposób obliczania maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu,

- art. 62 – sposób obliczenia maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych w przypadku kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym oraz umowy o kartę kredytową, o ile kredytodawca jest jednocześnie wydawcą tej karty.

Na mocy art. 66 ust. 4 projektu mniej dolegliwa sankcja, tj. zwrot kredyt z odsetkami w wysokości połowy odsetek umownych, bez innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy, w terminie i w sposób ustalony w umowie, przewidziany jest przypadku naruszenia przez kredytodawcę przepisów:

- art. 48 ust. 1 pkt 2 i 3 – obowiązek określenia w umowie o kredyt konsumencki rodzaju kredytu oraz okresu obowiązywania umowy;
- art. 48 ust. 1 pkt 13–15 – obowiązek przedstawienia w umowie kredytu skutków braku płatności lub opóźnień w płatnościach, informacji o konieczności poniesienia opłat notarialnych, o ile wystąpią oraz sposobu zabezpieczenia i ubezpieczenia spłaty kredytu, jeżeli umowa je przewiduje;
- art. 48 ust. 1 pkt 17 i 18 – zawarcie w umowie o kredyt konsumencki informacji o wybranym przez konsumenta trwałym nośniku do przekazania określonych informacji oraz prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz procedury spłaty kredytu przed terminem;
- art. 48 ust. 1 pkt 20 – wskazanie w umowie o kredyt konsumencki warunków i procedury rozwiązania umowy;
- art. 53 – obowiązek przekazania konsumentowi informacji o zmianie wysokości stopy oprocentowania w okresie obowiązywania umowy o kredyt konsumencki;
- art. 55 ust. 1 pkt 4, 5 i 7 – obowiązek przekazania konsumentowi w okresie obowiązywania umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym informacji o aktualnym saldzie, stopie oprocentowania oraz informację o kwocie minimalnej wymagalnej spłaty, o ile umowa ją przewiduje;
- art. 55 ust. 2–5 – obowiązek przekazywania informacji o zmianie wysokości stopy oprocentowania lub wysokości opłat w odniesieniu do umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym.

Realizacja uprawnień konsumenta określonych w **art. 66 ust. 3 i 4 projektu** realizuje się w wyniku złożenia kredytodawcy pisemnego oświadczenia.

W przypadku sporu w przedmiocie uznania przez kredytodawcę uprawnień konsumenta wynikającego z art. 66 ust. 4, tj. do zwrotu kredytu z odsetkami w wysokości połowy odsetek umownych, bez innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy, zastosowanie znajdzie **art. 66 ust. 5 projektu**. W takim przypadku sąd, na żądanie strony, może określić wymiar odsetek i innych kosztów należnych kredytodawcy w wysokości innej, nie wyższej niż całkowity koszt kredytu. Sąd określa wysokość tych kosztów, biorąc pod uwagę okoliczności i wagę naruszenia oraz słuszne interesy stron umowy.

Brak określenia w umowie kredytu zasad i terminów spłaty kredytu implikuje, **na mocy 66 ust. 6 i 7 projektu**, zwrot kredytu w równych ratach, płatnych co miesiąc, od dnia zawarcia umowy. Jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie przewiduje terminu spłaty kredytu, konsument zwraca kredyt w terminie:

- pięciu lat – w przypadku kredytów konsumenckich do wysokości 80 000 zł;
- dziesięciu lat – w przypadku kredytów konsumenckich powyżej 80 000 zł.

Skorzystanie z sankcji zwrotu kredytu bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy oraz sankcji zwrotu kredytu z odsetkami w wysokości połowy odsetek umownych będzie skutkowało obowiązkiem poniesienia przez konsumentów kosztów ustanowienia zabezpieczenia kredytu, jeżeli były przewidziane w umowie (**art. 66 ust. 8 projektu**).

Uprawnienia konsumenckie do skorzystania z sankcji zwrotu kredytu bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy oraz sankcji zwrotu kredytu z odsetkami w wysokości połowy odsetek umownych wygasają po upływie roku od dnia wykonania umowy (**art. 66 ust. 9 projektu**).

Należy podnieść, że sankcja kredytu darmowego jest rozwiązaniem, które obowiązuje w prawie polskim od 2002 r. gdy weszła w życie wprowadzająca je ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim. Ustawa ta dostosowywała przed akcesją do Unii Europejskiej prawo polskie do *aquis* unijnego, a dokładnie do dyrektywy Rady 87/102 z dnia 22 grudnia 1986 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego. Jak wskazano w uzasadnieniu ustawy z 2001 r., dokonując wyboru sankcji zastrzeżonej na wypadek naruszenia obowiązków wynikających z dyrektywy 87/102 uznano, że sankcja kredytu darmowego jest właściwym rozwiązaniem, gdyż z jednej strony jest bardziej adekwatna niż sankcja nieważności umowy, która obarczałaby również konsumenta, a z drugiej spełnia kryteria pozwalające prawidłowo implementować wymogi określone w prawie unijnym.

Implementując dyrektywę 2008/48/WE, która zastąpiła dyrektywę 87/102, polski prawodawca utrzymał w obecnej ustawie o kredycie konsumenckim sankcję kredytu darmowego, którą zastrzegł w przypadku naruszenia niektórych wynikających z niej obowiązków (naruszenie pozostałych obowiązków objął innymi sankcjami). Przyjęte rozwiązania pozwalają zapewnić skuteczny, odstraszający, a przy tym proporcjonalny system sankcji z tytułu naruszeń obowiązków nałożonych na mocy dyrektywy 2008/48/WE, co w konsekwencji przyczynia się do realizacji kluczowego celu tego aktu prawnego, jakim jest utworzenie prawidłowo funkcjonującego rynku kredytów konsumenckich w UE, na którym kredytodawcy udzielają konsumentom odpowiednich informacji o warunkach kredytu oraz nie angażują się w nieodpowiedzialne udzielanie kredytów, co pozwala konsumentom w podejmowaniu decyzji dotyczących zawierania umów oraz buduje zaufanie do tego rynku i działających na nim kredytodawców. W projekcie niniejszej ustawy utrzymuje się wskazane rozwiązanie, którego zgodność z prawem UE była wielokrotnie potwierdzana przez Trybunał Sprawiedliwości, i jednocześnie dostosowuje się tę sankcję do zakresu nowych obowiązków, jakie wprowadza dyrektywa 2225/2023. Jednocześnie – w związku z rozwojem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości – postanowiono wprowadzić również sankcję mniej dolegliwą oraz umożliwić jej miarkowanie, tak aby odpowiadała ona wymogom odzwierciedlonym w orzecznictwie.

Przepis projektowanego art. 67 służy zabezpieczeniu interesów konsumentów przed praktykami stosowanymi przez niektórych przedsiębiorców przy przenoszeniu wierzytelności wynikającej z umowy o kredyt konsumencki. Zgodnie z tym przepisem w przypadku umowy

przewidującej przeniesienie przez konsumenta na osobę trzecią wierzytelności wynikającej z umowy o kredyt konsumencki osobie trzeciej nie przysługuje wynagrodzenie oraz wszelkie inne koszty od konsumenta. Zasada ta będzie miała również zastosowanie w przypadku ponownego przeniesienia wierzytelności wynikającej z umowy o kredyt konsumencki na konsumenta.

Dyrektywa 2023/2225 sprzeciwia się określaniu w umowach rozwiązań, które byłyby mniej korzystne dla konsumenta. Zgodnie z art. 43 dyrektywy 2023/2225 państwa członkowskie mają zapewnić, by konsumenci nie mogli zrzekać się praw przyznanych im na podstawie krajowych środków transponujących dyrektywę. Przepisy krajowe przyjmowane w celu transpozycji dyrektywy nie mogą być obchodzone przez sposób formułowania umów. Transpozycja tej normy została dokonana w **art. 68 projektu**, w świetle którego postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać uprawnień konsumenta przewidzianych w ustawie. W takich przypadkach stosuje się przepisy ustawy.

Ponadto powyższe rozwiązania, stojące na przeszkodzie umownemu ograniczaniu praw konsumentów przyznanych im na mocy dyrektywy 2023/2225, są kompatybilne z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I). Zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rzym I, w umowach zawieranych z konsumentami można dokonać wyboru prawa, natomiast zdanie drugie tego przepisu wskazuje „Wybór taki nie może jednak prowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony przyznanej mu na podstawie przepisów, których nie można wyłączyć w drodze umowy, na mocy prawa, jakie zgodnie z ust. 1, byłoby właściwe w braku wyboru”. Wybór prawa państwa trzeciego w umowie nie może zatem w świetle art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rzym I w związku z art. 43 ust. 1 dyrektywy 2023/2225, prowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony, która przysługiwałaby mu na mocy dyrektywy 2023/2225.

Projekt w art. 69 nakłada na kredytodawców obowiązki w zakresie ułatwienia konsumentom skorzystania z poradnictwa zadłużeniowego, którego kompleksową regulację, na mocy przepisów zmieniających niniejszej ustawy, przewiduje się w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej. W tym zakresie kredytodawcy są obowiązani są do wprowadzeni procedur i polityk wczesnego identyfikowania konsumentów doświadczających trudności finansowych oraz wspierania konsumentów doświadczających tych trudności. Kredytodawcy przekazują bezpłatnie konsumentom, mającym trudności w wykonaniu swoich zobowiązań finansowych, w szczególności opóźnienia w spłacie zadłużenia przekraczające 90 dni, informację o możliwości skorzystania z poradnictwa zadłużeniowego. Informację przekazuje się pisemnie w postaci papierowej lub w inny uzgodniony w umowie sposób, nie później niż w terminie 14 dni od daty stwierdzenia, że konsument ma trudności w wykonywaniu swoich zobowiązań finansowych (**art. 69 ust. 2 i 3 projektu**). Informację o możliwości skorzystania z poradnictwa zadłużeniowego kredytodawca udostępnia w lokalach kredytodawcy służących do obsługi konsumenta, na stronie internetowej (jeżeli ją posiada) oraz za pośrednictwem aplikacji mobilnej (jeżeli ją posiada) – **art. 69 ust. 4 projektu**.

Rozdział 4 – odstąpienie od umowy o kredyt konsumencki, wypowiedzenie umowy o kredyt odnawialny oraz prawa do dokonywania wypłat (art. 70–78)

Prawo do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki i realizację tego prawa określają **art. 70–75 projektu**. Projektowane regulacje wdrażają art. 26 dyrektywy 2023/2225. W motywie 64 tej dyrektywy stwierdzono, że konsumenci powinni mieć prawo do odstąpienia od umowy bez kary i bez obowiązku przedstawiania uzasadnienia. Niemniej w celu zwiększenia pewności prawa okres, w którym można skorzystać z prawa do odstąpienia od umowy, powinien w każdym razie upływać 12 miesięcy i 14 dni od zawarcia umowy o kredyt, jeżeli konsument nie otrzymał warunków umownych i informacji zgodnie z niniejszą dyrektywą. Okres, w którym można skorzystać z prawa do odstąpienia od umowy nie powinien upływać, jeżeli konsument nie został poinformowany o przysługującym mu prawie do odstąpienia od umowy.

W świetle **art. 70 ust. 1 projektu** konsument został uprawniony do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia. Jednakże, w przypadku kiedy umowa nie zawiera wszystkich danych i informacji określonych w:

- art. 47 ust. 2 – obowiązek niezwłocznego dostarczenia konsumentowi przez kredytodawcę i pośrednika kredytowego, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku, egzemplarza umowy o kredyt konsumencki,
- art. 48 – obowiązkowe elementy umowy,
- art. 52 ust. 1 pkt 1 – obowiązek bezpłatnego dostarczenia konsumentowi nie później niż na 30 dni przed zmianą postanowień umowy o kredyt konsumencki jednoznacznego i zrozumiałego opisu proponowanych zmian, ze wskazaniem, czy wymagana jest na nie zgoda konsumenta lub wyjaśnienie, że wprowadzane zmiany wynikają z mocy prawa, wraz z harmonogramem ich wdrożenia,
- konsument może odstąpić od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia dostarczenia tych danych oraz informacji. Przy czym odstąpienie nie może nastąpić później niż w terminie 12 miesięcy i 14 dni od dnia zawarcia umowy o kredyt konsumencki, z wyjątkiem przypadku gdy konsument nie został poinformowany o prawie do odstąpienia od umowy w umowie o kredyt. Wtedy prawo do odstąpienia od umowy może zostać zrealizowane przez konsumenta w terminie 14 dni od dnia dostarczenia informacji o prawie do odstąpienia nawet po upływie 12 miesięcy i 14 dni od dnia zawarcia umowy o kredyt konsumencki (**art. 70 ust. 2 i 3 projektu**).

Jeżeli w ramach umowy o kredyt wiązany dotyczący dostawy towaru istnieje możliwość zwrotu przez konsumenta towaru przez okres przekraczający 14 dni, wówczas **na mocy art. 70 ust. 4 projektu**, termin do odstąpienia od umowy przedłuża się do końca okresu przewidzianego na zwrot tego towaru.

W zakresie zachowania terminu do odstąpienia od umowy **art. 70 ust. 5 i 6** stanowi, że termin ten jest zachowany jeżeli konsument przed jego upływem złoży oświadczenie o odstąpieniu od umowy na jeden z adresów wskazanych przez kredytodawcę lub pośrednika kredytowego we wzorze oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Dla zachowania terminu wystarczające jest nadanie przed jego upływem przesyłki poleconej zawierającej oświadczenie o odstąpieniu od umowy u operatora pocztowego albo wysłanie oświadczenia na adres do doręczeń elektronicznych.

Regulacje dotyczące zasad poniesienia kosztów odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki zostały określone w **art. 71 projektu**. Konsument nie ponosi kosztów związanych z

odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki. Wyjątek dotyczy odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu oraz bezzwrotnych kosztów poniesionych przez kredytodawcę na rzecz organów administracji publicznej, które ponosi konsument. Odsetki wynikające z odstąpienia od umowy ustala się na podstawie stopy oprocentowania określonej w umowie o kredyt konsumencki (**art. 71 ust. 2**). W przypadku odstąpienia od umowy konsument zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Zgodnie z art. 72 projektu odstąpienie od umowy o kredyt konsumencki jest skuteczne także wobec umowy o usługę dodatkową, jeżeli w związku z umową o kredyt konsumencki kredytodawca lub osoba trzecia jest zobowiązana do świadczenia usługi dodatkowej na podstawie umowy między tą osobą a kredytodawcą. Przepis ten transponuje art. 26 ust. 6 dyrektywy 2023/2225. Regulacja rozszerza skutki odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki w taki sposób, że odstąpienie od umowy o kredyt konsumencki powoduje również wygaśnięcie obowiązków wynikających z umów o usługi dodatkowe. Powyższe wiąże się ze specyfiką umów o usługi dodatkowe, które zachowują sens gospodarczy wyłącznie, jeżeli strony wiąże umowa o kredyt konsumencki, czego przykładem jest np. umowa o prowadzenie rachunku służącego wyłącznie do spłaty kredytu, która traci racje bytu w związku odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki.

Projektowany **art. 73 projektu** wprowadza zasadę, zgodnie z którą co do zasady kredytodawca nie może uruchomić kredytu przed upływem terminu do odstąpienia od umowy dotyczącej dostawy towaru lub wykonania usługi. Jednakże, jeżeli konsument tego wyraźnie zażąda, kredyt może być wypłacony przed upływem terminu do odstąpienia.

Zasady i skutki odstąpienia przez konsumenta od umowy o kredyt konsumencki zawartej w ramach umowy o kredyt wiązany, jeżeli spełnienie świadczenia przez kredytodawcę ma nastąpić na rzecz sprzedawcy lub usługodawcy, od którego konsument nabył towar lub usługę, **reguluje art. 74 projektu**. Odstąpienie od tego rodzaju kredytu następuje przez złożenie przez konsumenta kredytodawcy lub pośrednikowi kredytowemu oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Po odstąpieniu od umowy sprzedawca lub usługodawca zwraca kredytodawcy spełnione na jego rzecz świadczenia a kredytodawca przedstawia sprzedawcy lub usługodawcy kopię oświadczenia o odstąpieniu od umowy o kredyt konsumencki wraz z żądaniem zwrotu kredytu (**art. 74 ust. 1–3 projektu**). Konsument zwraca kredytodawcy odsetki należne mu od dnia wydania towaru przez sprzedawcę lub rozpoczęcia świadczenia usług przez usługodawcę do dnia złożenia przez niego oświadczenia o odstąpieniu od umowy o kredyt konsumencki, nie później jednak niż w terminie 30 dni od dnia złożenia tego oświadczenia. Jeżeli towar został wydany konsumentowi przed upływem terminu na odstąpienie od umowy, skorzystanie z prawa do odstąpienia od umowy implikuje roszczenie sprzedawcy do konsumenta o zwrot ceny, chyba że konsument niezwłocznie zwróci towar, a sprzedawca go przyjmie. Warunki dotyczące przyjęcia przez sprzedawcę towaru określa umowa między sprzedawcą a konsumentem. W przypadku umowy o świadczenie usług konsument zwraca usługodawcy wynagrodzenie za świadczoną usługę. W zakresie wykonania umowy o dostawę towarów lub świadczenie usług konsument i przedsiębiorca mogą się umówić, że wydanie towaru lub rozpoczęcie świadczenia usługi może nastąpić po upływie terminu do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki (**art.**

75 ust. 4 i 5 projektu). Z kolei na mocy **art. 73 ust. 6** zakazana jest praktyka polegająca na uzależnianiu prawa do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki od zwrotu towaru przez konsumenta. W przypadku odstąpienia konsumenta od umowy o kredyt wiązany, jeżeli spełnienie świadczenia przez kredytodawcę ma nastąpić na rzecz konsumenta, stosuje się przepisy ogólne dotyczące odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki, tj. projektowane art. 70 i art. 71.

W art. 75 projekt przesądza, że skorzystanie przez konsumenta z przyznanego mu na podstawie odrębnych przepisów (np. na podstawie art. 24 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, który przewiduje prawo do odstąpienia od umowy przy umowach zawartych poza lokalem i na odległość), prawa do odstąpienia od umowy na nabycie określonego towaru lub usługi, odstąpienie konsumenta od tej umowy jest skuteczne także wobec umowy o kredyt wiązany. Przyjęte rozwiązanie wdraża art. 27 ust. 1 dyrektywy 2023/2225.

Art. 76 projektu przesądza o akcesoryjnej odpowiedzialności kredytodawcy wobec konsumenta, gdy sprzedawca lub usługodawca nie wykonał lub nienależycie wykonał zobowiązanie wobec konsumenta, a konsument bezskutecznie zażądał wykonania tego zobowiązania. W takim przypadku konsumentowi przysługuje prawo dochodzenia od kredytodawcy roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania tego zobowiązania. Przysługujące konsumentowi wobec kredytodawcy roszczenia niepieniężne podlegają przeliczeniu na pieniężne według cen z dnia wymagalności roszczenia. Przy czym odpowiedzialność kredytodawcy została ograniczona do wysokości udzielonego konsumentowi kredytu (**art. 75 ust. 2 projektu**). W projektowanej regulacji w porównaniu do obecnie obowiązującego art. 59 ustawy o kredycie konsumenckim określono, że przysługujące konsumentowi wobec kredytodawcy roszczenia niepieniężne podlegają przeliczeniu na pieniężne. Dotychczasowa regulacja art. 59 ustawy o kredycie konsumenckim określała bowiem odpowiedzialność subsydiarną, która sprowadza się do tego, że jeżeli sprzedawca lub usługodawca nie wykonał lub nienależycie wykonał zobowiązania wobec konsumenta, a żądanie przez konsumenta wykonania tego zobowiązania nie było skuteczne, konsumentowi przysługuje prawo dochodzenia wszelkich roszczeń o wykonanie tego zobowiązania od kredytodawcy, a więc zarówno finansowych, jak i roszczeń o naprawę lub wymianę towaru. Subsydiarna odpowiedzialność kredytodawcy polegająca na zastępczym wykonaniu zobowiązania sprzedawcy lub usługodawcy wobec konsumenta nie znajduje jednak uzasadnienia. Wobec tego odpowiedzialność kredytodawcy w projektowanym art. 76 zostaje skonstruowana na zasadzie odpowiedzialności wyłącznie finansowej, bez możliwości żądania np. naprawy lub wymiany towaru. Kredytodawcy często nie mają możliwości zaspokojenia roszczeń konsumentów polegających na np. dokonaniu naprawy towaru lub wymiany towaru. Ochrona konsumentów będzie zapewniona poprzez uprawnienie do otrzymania stosownej kompensaty finansowej z tytułu niewykonania/nienależytego wykonania zobowiązania przez sprzedawcę lub usługodawcę.

Kwestie wypowiedzenia umowy o kredyt odnawialny reguluje **art. 77 projektu**. Umowę o kredyt odnawialny konsument może wypowiedzieć w każdym czasie, bez dodatkowych opłat. Termin wypowiedzenia umowy może zostać określony w umowie. Jednak nie może być dłuższy niż miesiąc. Z kolei kredytodawca może wypowiedzieć tę umowę z zachowaniem co

najmniej dwumiesięcznego okresu wypowiedzenia, jeżeli w umowie przewidziano taką możliwość. Realizacja prawa do wypowiedzenia umowy o kredyt odnawialny przez kredytodawcę następuje przez przekazanie konsumentowi oświadczenia o wypowiedzeniu umowy w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku określonym w tej umowie (**art. 77 ust. 3 projektu**).

Uprawnienie kredytodawcy do wypowiedzenia konsumentowi prawa do dokonywania wypłat na podstawie umowy o kredyt odnawialny przysługuje w przypadku niedotrzymania przez niego zobowiązań dotyczących warunków udzielenia tego kredytu określonych w tej umowie lub utraty przez konsumenta zdolności kredytowej, jeżeli takie zastrzeżenie zostało zawarte w umowie (**art. 78 ust. 1 projektu**). Informacje o zamiarze wypowiedzenia prawa do dokonywania wypłat na podstawie umowy o kredyt odnawialny i przyczynach wypowiedzenia kredytodawca przekazuje konsumentowi bezpłatnie w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku, przed złożeniem oświadczenia o wypowiedzeniu tego prawa, chyba że przekazanie tych informacji jest zabronione na podstawie przepisów szczególnych. Samo oświadczenie o wypowiedzeniu prawa do dokonywania wypłat na podstawie umowy o kredyt odnawialny oraz informację o przyczynach wypowiedzenia kredytodawca przekazuje konsumentowi w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku określonym w umowie (**art. 78 ust. 2 i 3 projektu**).

Rozdział 5 – spłata kredytu konsumenckiego przed terminem(art. 79–83)

Art. 79 projektu umożliwia spłatę kredytu konsumenckiego przed terminem określonym w umowie o kredyt konsumencki. Konsument może tego dokonać w każdym czasie oraz bezwarunkowo. W celu spłaty kredytu w całości konsument może wystąpić do kredytodawcy z wnioskiem o przekazanie informacji o wysokości kwoty umożliwiającej dokonanie spłaty, na określony dzień przypadający przed terminem spłaty określonym w umowie o kredyt konsumencki. W takim przypadku kredytodawca przekazuje bezpłatnie konsumentowi, na trwałym nośniku, wnioskowaną informację wraz z założeniami przyjętymi do jej ustalenia, w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku (**art. 79 ust. 2 i 3 projektu**). Proponowany przepis nawiązuje do art. 48 obecnej ustawy o kredycie konsumenckim, jednakże dodatkowo umożliwia konsumentowi złożenie wniosku do kredytodawcy o przekazanie informacji o wysokości kwoty umożliwiającej dokonanie spłaty kredytu.

W świetle motywu 70 dyrektywy 2023/2225 konsument powinien mieć prawo do przedterminowej spłaty kredytu. Prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu powinno obejmować wszystkie koszty. Obniżka całkowitego kosztu kredytu powinna być proporcjonalna do pozostałego okresu obowiązywania umowy o kredyt i powinna obejmować też koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania tej umowy, w tym koszty, które są w pełni pokrywane w momencie udzielania kredytu. Podatki i opłaty stosowane przez osobę trzecią i uiszczane bezpośrednio na jej rzecz, które nie zależą od okresu obowiązywania umowy o kredyt, nie powinny być brane pod uwagę przy obliczaniu obniżki, ponieważ koszty te nie są nakładane przez kredytodawcę, w związku z czym nie mogą być jednostronnie zmieniane przez

kredytodawcę. Opłaty pobierane przez kredytodawcę na rzecz osoby trzeciej powinny być brane pod uwagę przy obliczaniu obniżki²⁰.

W przypadku przedterminowej spłaty kredytodawcy powinna przysługiwać sprawiedliwa i obiektywnie uzasadniona rekompensata za koszty bezpośrednio związane z przedterminową spłatą, z uwzględnieniem również wszelkich ewentualnych oszczędności uzyskanych przez kredytodawcę. Sposób obliczania rekompensaty należnej kredytodawcy powinien być przejrzysty i zrozumiały dla konsumentów już na etapie poprzedzającym zawarcie umowy o kredyt, a w każdym przypadku podczas wykonywania umowy o kredyt. Metoda obliczania powinna być łatwa do stosowania przez kredytodawców, a sprawowanie nadzoru w zakresie rekompensaty przez właściwe organy powinno być ułatwione. Z tego powodu, jak również ze względu na fakt, że kredytu konsumenckiego nie finansuje się – z uwagi na jego czas trwania i wysokość – przy użyciu długoterminowych mechanizmów finansowania, maksymalna kwota rekompensaty powinna być ustalona ryczałtowo (motyw 70 dyrektywy).

W tym kontekście **art. 80 projektu** określa sposób liczenia obniżenia kosztów kredytu spłaconego w całości przed terminem wynikającym z umowy. W takim przypadku koszt kredytu ulega obniżeniu proporcjonalnie do okresu, o który ta umowa ulega skróceniu, nawet jeżeli konsument poniósł koszty kredytu przed tą spłatą. Uwzględnia się przy tym wszystkie koszty nałożone na konsumenta przez kredytodawcę. Jednocześnie projektowany przepis określa wzór, wedle którego wylicza się obniżkę w zakresie kosztów pozaodsetkowych (**art. 80 ust. 2**). Powyższe zasady stosuje się odpowiednio do częściowej spłaty kredytu przez konsumenta (**art. 80 ust. 3**).

W zakresie możliwości pobierania przez kredytodawcę prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu **art. 81 projektu** odwzorowuje regulację art. 50 obecnej ustawy o kredycie konsumenckim, wdrażając art. 29 ust. 2, 4 i 5 dyrektywy 2023/2225.

Art. 82 projektu reguluje przypadki wyłączenia możliwości pobierania prowizji przez kredytodawcę za wcześniejszą spłatę kredytu, wdrażając art. 29 ust. 3 dyrektywy 2023/2225.

W świetle **art. 83 projektu** kredytodawca jest zobowiązany do rozliczenia z konsumentem kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości. W **art. 83 ust. 2 projektu** przewidziano, że przed dokonaniem rozliczenia kredytodawca nie jest uprawniony do żądania spłaty całkowitej kwoty do zapłaty.

Rozdział 6 – świadczenie usług doradczych (art. 84–86)

Materia rozdziału **6 projektu (art. 84–86)** dotyczy świadczenia usług doradczych w zakresie kredytu konsumenckiego. W motywie 50 dyrektywy 2023/2225 stwierdzono, że udzielanie porad w postaci zindywidualizowanej rekomendacji, tzw. usług doradczych, stanowi działalność, która może być połączona z innymi aspektami udzielania kredytu lub pośredniczenia w jego udzieleniu. W związku z tym, aby konsumenci byli w stanie zrozumieć charakter usług świadczonych na ich rzecz, należy im uświadomić, czym są usługi doradcze, oraz poinformować ich, czy takie usługi są lub mogą być świadczone. Mając na uwadze znaczenie, jakie konsumenci przywiązują do użycia terminów „doradztwo” i „doradcy”, państwa członkowskie powinny mieć możliwość zakazania używania tych terminów lub

²⁰ Wyrok TSUE z dnia 11 września 2019 r., Lexitor, C-383/18.

terminów podobnych, w przypadku gdy takie usługi doradcze na rzecz konsumentów są świadczone przez kredytodawców lub pośredników kredytowych. Należy zapewnić, by państwa członkowskie wprowadziły środki zabezpieczające, jeżeli doradztwo jest opisywane jako niezależne, w celu zapewnienia, by gama rozpatrywanych produktów i ustalenia dotyczące wynagrodzenia były współmierne do oczekiwań konsumenta co do takiego doradztwa. Świadcząc usługi doradcze, kredytodawcy i pośrednicy kredytowi powinni wskazać, czy rekomendacja będzie oparta wyłącznie na gamie ich własnych produktów czy na szerszej gamie produktów z całego rynku, tak aby konsument był w stanie zrozumieć, na jakiej podstawie przygotowano rekomendację. Kredytodawca i pośrednik kredytowy powinni poinformować o opłacie ponoszonej przez konsumenta za korzystanie z usług doradczych lub, gdy kwoty nie da się ustalić w momencie przekazywania tej informacji, o metodzie jej wyliczenia. Porady powinny być zawsze udzielane w najlepszym interesie konsumenta przez doradców, którzy zdobywają informacje o potrzebach konsumenta i jego sytuacji i rekomendują umowy o kredyt dopasowane do potrzeb konsumenta, jego sytuacji finansowej i osobistej, mając również na uwadze cel, jakim jest ograniczenie do minimum zalegania z płatnościami. Ponadto przy udzielaniu porad w gamie produktów doradcy powinna zostać uwzględniona wystarczająco duża liczba umów o kredyt.

Uwzględniając powyższe, **art. 84 projektu** określa, że wyłącznie kredytodawca oraz pośrednik kredytowy mogą świadczyć usługi doradcze dotyczące kredytów konsumenckich. Usługi doradcze polegają na przedstawianiu rekomendacji konsumentowi w odniesieniu do co najmniej jednej umowy o kredyt konsumencki i stanowią usługę odrębną od udzielenia kredytu konsumenckiego i od czynności pośrednictwa kredytowego. W **art. 84 ust. 3 projektu** skorzystano z opcji wynikającej z art. 16 ust. 4 dyrektywy 2023/2225, pozwalającej zastrzec, że podmioty te nie mogą używać w firmie (nazwie) oraz dla określenia działalności lub w reklamie określeń „doradca” lub „doradztwo”.

Jednakże gdy usługi doradcze są oferowane konsumentowi przez pośrednika kredytowego, który przy świadczeniu tych usług uwzględnia oferty co najmniej 5 kredytodawców, z których żaden nie należy do tej samej grupy kapitałowej w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, oraz nie otrzymuje od kredytodawcy prowizji lub innych wynagrodzeń w formie pieniężnej lub innej uzgodnionej korzyści finansowej, podmiot ten może używać w firmie (nazwie) oraz dla określenia działalności lub w reklamie określenia niezależny doradca (**art. 84 ust. 4 projektu**). Możliwość skorzystania z tego rozwiązania przewiduje art. 16 ust. 4 dyrektywy 2023/2225.

Zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 16 ust. 2 dyrektywy 2023/2225 **art. 85 projektu** nakłada na podmioty świadczące usługi doradcze dotyczące kredytów konsumenckich (kredytodawców oraz pośredników kredytowych), aby przed rozpoczęciem świadczenia usług doradczych oraz przed zawarciem umowy o świadczenie usług doradczych przekazywali oni bezpłatnie konsumentowi następujące informacje:

- świadczeniu lub możliwości świadczenia usług doradczych w związku z oferowaną umową o kredyt konsumencki;
- czy rekomendacja będzie dotyczyła wyłącznie własnych ofert kredytów konsumenckich, czy szerszego zakresu ofert tych kredytów z rynku usług finansowych;

- opłacie ponoszonej przez konsumenta za korzystanie z usług doradczych lub, w przypadku gdy kwoty takiej opłaty nie da się ustalić w momencie przekazywania informacji, o metodzie obliczania tej opłaty, o ile opłata jest przewidziana;
- czy otrzymuje od kredytodawcy prowizje lub inne wynagrodzenia w formie pieniężnej lub innej uzgodnionej korzyści – w przypadku pośrednika kredytowego.

Art. 86 projektu wdraża art. 16 ust. 3 dyrektywy 2023/2225 i w tym zakresie reguluje zakres i sposób świadczenia usług doradczych. Konsument przekazuje podmiotowi prowadzącemu usługi doradcze informacje dotyczące jego potrzeb, sytuacji finansowej i osobistej, preferencji oraz celów, aby umożliwić rekomendację odpowiednich umów o kredyt konsumencki. Podmiot świadczący usługi doradcze przedstawia konsumentowi co najmniej 3 oferty umów o kredyt, oraz rekomenduje taką umowę o kredyt, która najbardziej odpowiada potrzebom oraz sytuacji finansowej i osobistej konsumenta, uwzględniając jego preferencje i cele (**art. 86 ust. 2 projektu**). Podmioty zajmujące się doradztwem kredytowym świadczą usługi w najlepszym interesie konsumenta i rekomendują odpowiednie kredyty konsumenckie na podstawie aktualnych informacji, przy uwzględnieniu szczególnych wymagań zgłoszonych przez konsumenta oraz rozsądnych założeń dotyczących ryzyka dla konsumenta w okresie obowiązywania umowy o kredyt konsumencki. Jeżeli umowa o kredyt konsumencki może spowodować szczególne ryzyko dla konsumenta, ze względu na jego sytuację finansową, przekazuje się konsumentowi ostrzeżenie o tym ryzyku. Informacje te kredytodawca oraz pośrednik kredytowy przekazuje konsumentowi bezpłatnie, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku wybranym przez niego i określonym w umowie o świadczenie usług doradczych (**art. 86 ust. 3–5 projektu**).

Rozdział 7 – działalność instytucji pożyczkowych i rejestr instytucji pożyczkowych (art. 87–100)

Rozdział 7 reguluje zasady prowadzenia działalności przez określony typ kredytodawcy, tj. instytucje pożyczkowe i w tym zakresie nie stanowi wdrożenia dyrektywy 2023/2225. Przepisy te zasadniczo odzwierciedlają regulacje obecnie obowiązującej ustawy o kredycie konsumenckim, które determinują status prawny instytucji pożyczkowych przy uwzględnieniu ochrony konsumentów.

Rozdział 8 – rejestr dodatkowej działalności kredytowej (art. 101–106)

W **art. 101 projektu** wprowadzono wymóg uzyskania wpisu do rejestru dodatkowej działalności kredytowej dla sprzedawcy lub usługodawcy, którzy zamierzają prowadzić działalność dodatkową w zakresie udzielania kredytu w formie odroczonej płatności na zakup oferowanych przez siebie towarów i usług.

Rejestr dodatkowej działalności kredytowej będzie prowadziła Komisja Nadzoru Finansowego (KNF). Rejestr ten będzie prowadzony w systemie teleinformatycznym i udostępniony na stronie internetowej KNF. Rejestr będzie zawierał numer wpisu, dane podmiotu prowadzącego dodatkową działalność kredytową (firmę, siedzibę i adres, numer w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, NIP) oraz wzmiankę o wykreśleniu z rejestru (**art. 102 projektu**).

Wpisanie do rejestru będzie następowało na wniosek podmiotu zamierzającego podjąć wykonywanie dodatkowej działalności kredytowej. Wniosek zawiera firmę przedsiębiorcy, jego siedzibę (miejsce zamieszkania) i adres, imiona i nazwiska oraz numery PESEL członków zarządu – w przypadku przedsiębiorcy będącego osobą prawną, imiona i nazwiska oraz numery PESEL członków zarządu albo wspólników – w przypadku przedsiębiorcy będącego spółką nieposiadającą osobowości prawnej, numer w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz NIP. KNF dokonuje wpisu do rejestru dodatkowej działalności kredytowej w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku (**art. 103 projektu**).

Zgodnie z **art. 104 projektu** od wniosku o wpis do rejestru pobierana jest opłata w wysokości 600 zł. Wniosek o zmianę wpisu w rejestrze dodatkowej działalności kredytowej oraz wniosek o wykreślenie wpisu z tego rejestru podlegają opłacie w wysokości 200 zł. Opłaty te są przeznaczane na prowadzenie rejestru dodatkowej działalności kredytowej.

Przepis **art. 105 projektu** nakłada na podmiot wpisany do rejestru dodatkowej działalności kredytowej obowiązek poinformowania KNF o zmianie danych objętych wpisem do tego rejestru niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia tych zmian. KNF dokonuje niezwłocznie wykreślenia z rejestru dodatkowej działalności kredytowej podmiot, który został wykreślony z rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (**art. 106 projektu**).

Wprowadzenie rejestru dodatkowej działalności kredytowej ma na celu ewidencję wykonywania tej działalności dla celów statystycznych.

Rozdział 9 – wymogi dla pośredników kredytowych oraz personelu kredytodawcy i personelu pośrednika kredytowego (art. 107–113)

W zakresie zapewnienia odpowiednich wymagań pośredników kredytowym dyrektywa 2023/2225 wymaga, aby m.in. pośrednicy kredytowi, podlegali odpowiednim procedurom dopuszczenia do działalności, w tym procedurze udzielenia zezwolenia lub wpisowi do rejestru, a także procedurom nadzoru ze strony właściwego organu (motyw 83 oraz art. 37 ust. 1). Realizację tego postulatu zapewniają przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (rozdział 5aa – Wpis do rejestru pośredników kredytowych). W związku z tym, w projekcie nawiązano do obowiązujących rozwiązań art. 59da–59dc ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Przepis **art. 107 ust. 1 projektu** w ślad za art. 59da ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, ustanowiona wymóg, że pośrednik kredytowy może podjąć wykonywanie działalności pośrednictwa w zakresie kredytów konsumenckich po uzyskaniu wpisu w dziale drugim rejestru pośredników kredytowych, o którym mowa w art. 62 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami.

Zawarte w art. 59da ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim wymogi określające, kto może być pośrednikiem kredytowym, zostały rozszerzone o brak nałożenia na osobę fizyczną składającą wniosek o wpis do rejestru pośredników kredytowych kary pieniężnej na podstawie art. 106b ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie

konkurencji i konsumentów w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku (**art. 107 ust. 2 pkt 2 projektu**).

Wspomniane sankcje z ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczą nałożenia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na osobę zarządzającą kary pieniężnej w wysokości do 2 000 000 zł, jeżeli osoba ta, w ramach sprawowania swojej funkcji w czasie trwania stwierdzonego naruszenia, umyślnie dopuściła przez swoje działanie lub zaniechanie do naruszenia przez przedsiębiorcę zakazów określonych w art. 23a (stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych) lub art. 24 (stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów) oraz w przypadku osoby zarządzającej w podmiocie, o którym mowa w ustawach, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, kary pieniężnej, w wysokości do 5 000 000 zł.

W porównaniu do rozwiązań z ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (art. 59db ust. 3) **projekt w art. 108 ust. 3 pkt 2** dodatkowo wymaga, aby do wniosku do wpis do rejestru pośredników kredytowych dodatkowo dołączyć oświadczenie o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis do rejestru pośredników kredytowych, o którym mowa w art. 62 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami nie została na mnie nałożona kara pieniężna na podstawie art. 106b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.”; klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Jednocześnie jako dodatkowe, niewynikające z ustawy o kredycie konsumenckim, przesłanki warunkujące niezwłoczne wykreślenie wpisu z rejestru pośredników kredytowych, określono sytuacje, w której pośrednik został wpisany do rejestru pośredników kredytowych na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów lub w inny sposób niezgodny z przepisami ustawy, a także rażąco lub uporczywie narusza przepisy ustawy (**art. 111 ust. 2 pkt 2 i 3 projektu**).

Przepis **art. 112 projektu** dokonuje transpozycji art. 32 dyrektywy 2023/2225, który wymaga, aby kredytodawca i pośrednik kredytowy działali uczciwie, rzetelnie, w sposób przejrzysty i profesjonalnie oraz uwzględniali prawa i interesy konsumentów podczas prowadzenia działalności kredytowej. W świetle art. 32 ust. 1 dyrektywy 2023/2225 działalność w zakresie udzielania kredytów, pośredniczenia w ich udzielaniu lub ułatwiania udzielania, a także świadczenia usług doradczych prowadzi się w oparciu o informacje na temat sytuacji konsumenta i wszelkich szczególnych wymaganiach zgłoszonych przez niego, a także na racjonalnych założeniach dotyczących ryzyk dla sytuacji konsumenta w całym okresie obowiązywania umowy o kredyt.

Projekt w art. 112 wprowadza wymóg, aby kredytodawca oraz pośrednik kredytowy przyjęli stosowali zasady dobrych praktyk w zakresie świadczenia usług związanych z kredytem konsumenckim. Zasady te określają co najmniej procedury wewnętrzne umożliwiające weryfikację, czy sposób wynagradzania personelu kredytodawcy oraz pośrednika kredytowego jest uczciwy i przejrzysty oraz czy uwzględnia interesy konsumentów, czy są spełnione wymogi

informacyjne określone w ustawie, a także czy są spełnione wymogi dotyczące wynagradzania osób wykonujących czynności związane z oceną zdolności kredytowej (**art. 112 ust. 2 projektu**).

Kredytodawca oraz pośrednik kredytowy, którzy świadczą usługi doradcze, powinni zapewnić, aby struktura wynagrodzenia ich personelu umożliwiała działanie w najlepszym interesie konsumenta, w tym nie była uzależniona od osiągnięcia określonych celów w zakresie sprzedaży (**art. 112 ust. 3 projektu**).

Ponadto wynagrodzenie podstawowe oraz zmienne składniki wynagrodzenia personelu kredytodawcy wykonującego jakiejkolwiek czynności związane z oceną zdolności kredytowej nie mogą być zależne od zaakceptowanych wniosków o udzielenie kredytu konsumenckiego. Polityka wynagrodzeń personelu kredytodawcy wykonującego jakiejkolwiek czynności związane z oceną zdolności kredytowej powinna być zgodna z polityką zarządzania ryzykiem obowiązującą u kredytodawcy, z wewnętrznymi standardami kredytowymi i ze strategią biznesową kredytodawcy oraz uwzględniać środki ograniczające ryzyko wystąpienia konfliktu interesów (**art. 112 ust. 5 projektu**).

Przepis **art. 113 projektu** dotyczy zapewnienia posiadania przez personel kredytodawcy i pośrednika kredytowego odpowiedniej wiedzy i kompetencji, czego wymaga art. 33 dyrektywy 2023/2225. Na podstawie projektowanej regulacji kredytodawca oraz pośrednik kredytowy muszą zapewnić zapewniają, aby ich personel przed przystąpieniem do wykonywania czynności oraz co najmniej raz na trzy lata odbył szkolenie z zakresu zagadnień dotyczących opracowywania, oferowania lub zawierania umów o kredyt konsumencki, świadczenia usług pośrednictwa w zakresie kredytu konsumenckiego lub świadczenia usług doradczych, świadczenia usług dodatkowych, jeżeli są one oferowane, a także praw konsumenta w zakresie oferowanych i świadczonych przez nich usług.

Rozdział 10 – nadzór nad działalnością instytucji kredytowych (art. 114–124)

Projekt w art. 114–124 powiela obowiązujące regulacje dotyczące nadzoru nad działalnością instytucji kredytowych znajdujące się w art. 59df–59dp ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Rozwiązania te wypełniają zalecenia z motywu 83 dyrektywy 2023/2225, zgodnie z którym państwa członkowskie powinny zapewnić, żeby kredytodawcy i pośrednicy kredytowi, w tym instytucje niekredytowe, podlegali odpowiednim procedurom dopuszczenia do działalności, w tym procedurze udzielenia zezwolenia lub wpisowi instytucji niekredytowej do rejestru, a także procedurom nadzoru ze strony właściwego organu. Projektowane przepisy wdrażają art. 37 dyrektywy 2023/2225.

Rozdział 11 – nadzór nad pośrednikami kredytowymi (art. 125–127)

Ze względu na specyfikę prowadzenia działalności w zakresie pośrednictwa kredytowego projekt w oddzielnym rozdziale (**art. 125–127**) określa sposób sprawowania nadzoru nad pośrednikami kredytowymi. Projektowane normy wdrażają art. 37 dyrektywy 2023/2225.

Nadzór nad działalnością pośredników kredytowych jest sprawowany przez KNF. Celem nadzoru jest zapewnienie zgodności działalności pośredników z przepisami ustawy. KNF w ramach nadzoru może wydawać zalecenia w zakresie zapewnienia zgodności działalności z przepisami ustawy oraz podjęcia środków koniecznych do zapobieżenia naruszeniom praw

konsumentów wynikających z ustawy oraz żądać udzielenia pisemnych lub ustnych informacji oraz przekazania danych umożliwiających zapewnienie zgodności prowadzonej działalności pośrednictwa kredytu konsumenckiego z przepisami ustawy (**art. 125 ust. 3 projektu**). Niespełnianie przez pośrednika kredytowego zaleceń KNF implikuje możliwość:

- nałożenia na osobę zarządzającą bezpośrednio odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości karę pieniężną w wysokości do trzykrotnego miesięcznego wynagrodzenia brutto tej osoby, wyliczonego na podstawie średniego wynagrodzenia brutto za ostatnie 3 miesiące przed nałożeniem kary;
- nałożenia na pośrednika kredytowego karę pieniężną w wysokości do 500 000 zł;
- wystąpienia do pośrednika kredytowego z wnioskiem o odwołanie osoby zarządzającej, o której mowa w pkt 1;
- zawieszenia w czynnościach osoby zarządzającej, o której mowa w pkt 1, do czasu podjęcia rozstrzygnięcia w sprawie wniosku, o którym mowa w pkt 3, zawieszenie to polega na wyłączeniu z podejmowania decyzji w zakresie praw i obowiązków majątkowych tego podmiotu;
- wykreślenia pośrednika kredytowego z rejestru pośredników kredytowych.

Zastosowanie powyższych środków przez KNF następuje w drodze decyzji (**art. 125 ust. 4 projektu**).

Jeżeli pośrednik kredytowy nie wykonuje albo nieprawidłowo wykonuje żądanie KNF dotyczące obowiązku udzielenia pisemnych lub ustnych informacji oraz przekazania danych umożliwiających zapewnienie zgodności prowadzonej działalności pośrednictwa kredytu konsumenckiego z przepisami ustawy KNF może nałożyć na osobę zarządzającą bezpośrednio odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości karę pieniężną w wysokości do trzykrotnego miesięcznego wynagrodzenia brutto tej osoby, wyliczonego na podstawie średniego wynagrodzenia brutto za ostatnie 3 miesiące przed nałożeniem kary, nałożyć na pośrednika kredytowego karę pieniężną w wysokości do 500 000 zł oraz wykreślić pośrednika z rejestru pośredników kredytowych (**art. 125 ust. 4 projektu**).

Wykonywanie działalności przez pośrednika kredytowego w sposób sprzeczny z ustawą powoduje możliwość zastosowania w stosunku do niego przez KNF wszystkich środków z art. 125 ust. 4 projektu. Decyzje w sprawach, o których mowa w art. 125 ust. 4 pkt 3–5 projektu, podlegają natychmiastowemu wykonaniu. Przy zastosowaniu sankcji dotyczącej nałożenia na osobę zarządzającą bezpośrednio odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości kary pieniężnej w wysokości do trzykrotnego miesięcznego wynagrodzenia brutto tej osoby, wyliczonego na podstawie średniego wynagrodzenia brutto za ostatnie 3 miesiące przed nałożeniem kary, KNF uwzględnia rodzaj i wagę naruszenia, uprzednie naruszenia przepisów ustawy przez osobę zarządzającą oraz jej sytuację finansową. Natomiast, przy wymiarze kary pieniężnej w wysokości do 500 000 zł KNF uwzględnia rodzaj i wagę naruszenia oraz rozmiar prowadzonej działalności (**art. 125 ust. 8 i 9 projektu**). Informacja o nałożeniu na pośrednika kredytowego środków z art. 125 ust. 4 projektu powinna zostać opublikowana na stronie internetowej KNF.

Regulacje dotyczące kontroli działalności pośrednika kredytowego zawiera **art. 126 projektu**. Czynności kontrolne są wykonywane przez pracowników UKNF po okazaniu legitymacji

służbowej oraz doręczeniu upoważnienia wydanego przez Przewodniczącego KNF lub upoważnioną przez niego osobę. Przeprowadzający kontrolę pracownicy KNF mają prawo do wstępu do pomieszczeń kontrolowanego, swobodnego dostępu do oddzielnego pomieszczenia biurowego i środków łączności, wglądu do dokumentów oraz żądania sporządzenia kopii i odpisów tych dokumentów oraz wyciągów z nich, a także wglądu do danych zawartych w systemie informatycznym oraz żądania sporządzenia kopii tych danych lub wyciągów z nich, w tym w postaci dokumentów elektronicznych w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (**art. 126 ust. 3 projektu**).

Koszty prowadzenia nadzoru KNF nad działalnością pośredników kredytowych zostały unormowane w **art. 127 projektu**. W świetle projektowanych przepisów pośrednicy kredytowi są obowiązani do wnoszenia wpłat na pokrycie kosztów nadzoru w kwocie nieprzekraczającej 0,3% sumy przychodów z działalności pośrednictwa kredytu konsumenckiego. Należności te podlegają egzekucji w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W **art. 127 ust. 3 projektu** jest przewidziana delegacja do wydania przez Prezesa Rady Ministrów rozporządzenia określającego terminy wnoszenia, wysokość i sposób obliczania wpłat oraz sposób i terminy rozliczenia należności z tytułu wpłat.

Rozdział 12 – przepisy karne (art. 128–134)

Przepisy karne w projekcie powielają co do zasady dotychczasowe sankcje wynikające z art. 59c–59j ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Jednakże w **art. 128 projektu** podwyższono wysokość grzywny z 500 000 złotych do 5 000 000 złotych oraz podwyższono z 2 do 3 lat karę pozbawienia wolności dla członków zarządu instytucji pożyczkowych, które naruszają wymogi określone dla tych podmiotów.

Nową sankcję przewiduje się w **art. 133 projektu**. Dotyczy ona prowadzenia przez sprzedawcę lub usługodawcę działalności dodatkowej w zakresie udzielania kredytu w formie odroczonej płatności na zakup oferowanych przez siebie towarów i usług bez wymaganego wpisu do rejestru dodatkowej działalności kredytowej. Za powyższe przewidziana jest grzywna do 50 000 zł. Rejestr dodatkowej działalności kredytowej nie występuje w obowiązującej ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Z tego względu, zasadne jest wprowadzenie sankcji za prowadzenie działalności bez wpisania się do tego rejestru.

Rozdział 13 – przepisy zmieniające (art. 135–155)

Zmiany zaproponowane w większości nowelizowanych ustaw mają charakter wynikowy związany w opracowaniem projektu nowej ustawy o kredycie konsumenckim – zmiany te przewidziano w art. 135–142, art. 144, art. 147, art. 148, 150–155 projektu.

Zmiany o charakterze merytorycznym wprowadzono w następujących aktach prawnych:

Zmiany w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (dalej „ustawa o prawach konsumenta” lub „UPK”)

Przepisy wprowadzone dyrektywą 2023/2673 zmieniają wyłącznie dyrektywę 2011/83. Nie zmieniają natomiast żadnego aktu sektorowego prawa Unii Europejskiej. Stanowią swego rodzaju bazę i ewentualne uzupełnienie w stosunku do innych uregulowań dotyczących

poszczególnych usług finansowych. Przepisy wprowadzone dyrektywą 2023/2673 obejmują obowiązki przedkontraktowe przedsiębiorcy, w tym udzielenie stosownych wyjaśnień, regulują prawo konsumenta do odstąpienia od umowy, zasady rozliczenia za usługę faktycznie wykonaną przed skorzystaniem przez konsumenta z prawa do odstąpienia oraz zasady projektowania, organizacji i obsługi interfejsów internetowych. Prawodawca unijny wyraźnie zastrzega, iż przepisy wprowadzone dyrektywą 2023/2673 będą miały zastosowanie do umów o usługi finansowe zawieranych na odległość, o ile nie istnieją regulacje sektorowe dotyczące tych kwestii. Regulacje sektorowe mają bowiem pierwszeństwo przed regulacjami wprowadzonymi dyrektywą 2023/2673 (por. art. 16a ust. 10, art. 16b ust. 6, art. 16d ust. 5 dyrektywy 2011/83 dodane przez dyrektywę 2023/2673 oraz motywy 16–18 i 20–22 dyrektywy 2023/2673).

Zmiana odnośnika do tytułu

Zmiana w **art. 145 pkt 1 projektu** ma na celu aktualizację odnośnika do tytułu ustawy o prawach konsumenta.

Definicje i zakres przedmiotowy

Projekt wprowadza do przepisów ustawy o prawach konsumenta definicje „usługi finansowej” oraz „umowy ramowej”, a także „interfejsu internetowego”. W obecnie obowiązujących przepisach UPK pojęcia te występują, brak jest jednak ich definicji legalnej.

W **projektowanym art. 2 pkt 10 UPK** dodaje się definicję usługi finansowej, którą jest usługa o charakterze bankowym, kredytowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym, inwestycyjnym lub płatniczym. Zaproponowana definicja odpowiada definicji usługi finansowej zawartej w art. 2 pkt 12 dyrektywy 2011/83, zgodnie z którym przez usługę finansową rozumie się każdą usługę o charakterze bankowym, kredytowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym, inwestycyjnym lub płatniczym. Tak określony zakres definicji usługi finansowej pozwoli na objęcie szerokiego zakresu usług obecnie występujących na rynku oraz usług, które dopiero będą oferowane na rynku. Przykładowo, usługami finansowymi jest prowadzenie rachunków bankowych, udzielanie kredytów i pożyczek, czynności ubezpieczeniowe, usługi płatnicze czy usługi maklerskie.

W **projektowanym art. 2 pkt 11 UPK** dodaje się definicję umowy ramowej, którą jest umowa o świadczenie usług finansowych regulująca dodatkowo wykonywanie kolejnych czynności lub odrębnych czynności tego samego rodzaju przez określony czas. Wprowadzenie definicji umowy ramowej jest konieczne z uwagi na precyzyjne określenie zakresu przedmiotowego przepisów UPK w odniesieniu do umów o usługi finansowe zawieranych na odległość. Do umowy ramowej nawiązuje też art. 3 ust. 1b dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673. W obecnie obowiązujących przepisach UPK przyjmuje się, że definicja umowy ramowej wynika *implicite* z jej art. 39 ust. 7. Przepis ten zostaje jednocześnie uchylony przez art. 145 pkt 7 lit g projektu. W **projektowanym art. 3b UPK** określono zakres stosowania przepisów tej ustawy do umów o usługi finansowe zawieranych na odległość. Przepis ten stanowi implementację art. 3 ust. 1b oraz ust. 3 lit. d dyrektywy 2011/83, dodanych przez dyrektywę 2023/2673. Przepisy UPK co do zasady nie znajdują zastosowania do umów o usługi finansowe, gdyż są one uregulowane w przepisach szczególnych dotyczących konkretnych

usług finansowych, np. usługi płatnicze – w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2025 r. poz. 611), a ubezpieczenia – w ustawie z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz. U. z 2024 r. poz. 1214). Jeżeli jednak umowa o usługę finansową jest zawierana na odległość, wtedy do takiej umowy znajdują zastosowanie określone przepisy UPK (**projektowany art. 3b ust. 1 UPK**).

Do umów dotyczących usług finansowych zawieranych na odległość należy zatem stosować następujące przepisy ustawy o prawach konsumenta:

- art. 2 – definicje legalne;
- art. 5 – skutki prawne spełnienia świadczenia niezamówionego przez konsumenta;
- art. 7 – bezwzględnie obowiązujący charakter praw konsumenta określonych w ustawie;
- art. 10 – zgoda konsumenta na dodatkowe płatności;
- art. 11 – sposób obliczenia opłat za połączenia głosowe,
- art. 12a – obowiązki informacyjne dostawcy internetowej platformy handlowej w przypadku umów na odległość;
- art. 20 ust. 2 – obowiązki przedsiębiorcy kontaktującego się z konsumentem przez telefon w celu zawarcia umowy na odległość (obowiązek potwierdzenia treści umowy utrwalonej na papierze lub innym trwałym nośniku);
- art. 30a i art. 30b – możliwość odstąpienia przez konsumenta od umowy zawartej na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego za pomocą funkcji odstąpienia od umowy;
- art. 39–39b – informacyjne obowiązki przedkontraktowe przedsiębiorcy, w tym udzielanie wyjaśnień oraz ciężar dowodu ich realizacji;
- art. 40 – ustawowe prawo do odstąpienia od umowy;
- art. 42 – terminy wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony;
- art. 42a – obowiązki dotyczące projektowania, organizacji i obsługi interfejsów internetowych.

W przypadku gdy została zawarta umowa ramowa, wówczas znajdują do niej zastosowanie przywołane wyżej przepisy, oprócz art. 11 UPK. Natomiast, w przypadku gdy nie zawarto umowy ramowej, przedmiotowe przepisy stosuje się do kolejnych czynności lub odrębnych czynności tego samego rodzaju wykonywanych przez określony czas. Przy czym przepisy art. 39 ust. 1 UPK (obowiązki informacyjne przedsiębiorcy przed zawarciem umowy o usługi finansowe na odległość) oraz art. 39a UPK (przedstawienie przez przedsiębiorcę przed zawarciem na odległość umowy o usługę finansową wyjaśnień dotyczących proponowanej umowy o usługę finansową oraz umowy o świadczenie usług dodatkowych) znajdują zastosowanie tylko do czynności, która została wykonana jako pierwsza (**projektowany art. 3b ust. 2 UPK**). Jednocześnie doprecyzowano, że jeżeli w okresie roku od dnia wykonania pierwszej czynności albo od dnia wykonania ostatniej czynności tego samego rodzaju nie wykonano żadnej czynności o tym samym charakterze pomiędzy tymi samymi stronami, przywołane przepisy stosuje się do pierwszej czynności wykonanej po tym czasie (**projektowany art. 3b ust. 3 UPK**).

Celem tych regulacji jest ujednolicenie we wszystkich państwach członkowskich zasad traktowania pojedynczych umów o usługę finansową, która obejmuje kolejne czynności oraz

przypadku, gdy takiej umowy nie zawarto, ale są wykonywane czynności tego samego rodzaju między tymi samymi stronami przez pewien czas. W tym celu właściwe jest zapewnienie, aby przepisy regulujące umowy o usługi finansowe zawierane na odległość miały zastosowanie do pierwszej z serii kolejnych czynności lub odrębnych czynności tego samego rodzaju wykonywanych przez pewien czas, które mogą być uznane za stanowiące całość, bez względu na to, czy czynność ta lub seria czynności odbywają się na podstawie pojedynczej umowy lub kilku kolejnych umów. W przypadku braku umowy początkowej przepisy regulujące umowy o usługi finansowe zawierane na odległość powinny mieć zastosowanie do wszystkich kolejnych lub odrębnych czynności, z wyjątkiem przepisów dotyczących informacji udzielanych przed zawarciem umowy, które powinny mieć zastosowanie wyłącznie do pierwszej czynności.

Zgodnie z motywem 24 dyrektywy 2023/2673 przykładem „umowy ramowej” może być np. otwarcie rachunku bankowego, a „czynnością” – depozyt lub wypłata środków z rachunku. Dodawanie do początkowej umowy o świadczenie usług nowych elementów, takich jak możliwość zastosowania instrumentu płatności elektronicznej w ramach istniejącego rachunku bankowego, nie jest „czynnością”, lecz stanowi dodatkową umowę. Uchylona dyrektywa 2002/65/WE w motywie 17 wymieniała także – jako przykład kolejnej czynności tego samego rodzaju – subskrypcję na nowe jednostki tego samego zbiorowego funduszu inwestycyjnego. Wyjaśnienia te należy uznać za aktualne.

Nie są to nowe regulacje w przepisach UPK. Obecnie kwestie związane z zakresem zastosowania przepisów dotyczących informacji przedkontraktowych w sytuacji istnienia umowy ramowej bądź jej braku są uregulowane w art. 39 ust. 6 i 7 UPK. Przepisy te zostają uchylone w związku z proponowaną zmianą sposobu określenia zakresu przedmiotowego UPK do umów o usługi finansowe (**art. 145 pkt 7 lit. g projektu**).

Ponadto projekt przewiduje, że do umów dotyczących usług finansowych zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa należy stosować przepis art. 7ab UPK (zakaz zawierania umów dotyczących usług finansowych podczas pokazu lub wycieczki). Zakaz ten już obecnie obowiązuje, ale w związku z koniecznością określenia zakresu przedmiotowego ustawy o prawach konsumenta w odniesieniu do usług finansowych projektodawca zdecydował o przeniesieniu tego przepisu do projektowanego art. 3b i jednoczesnym uchyleniu art. 4 ust. 2 ustawy o prawach konsumenta (**projektowany art. 3b ust. 4 UPK oraz art. 145 pkt 4 projektu**). Zaproponowane rozwiązania mają charakter porządkujący i pozwolą zgrupować przepisy dotyczące usług finansowych w jednej jednostce redakcyjnej (projektowany art. 3b UPK).

Odstąpienie do umowy zawartej na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego

Zmiana brzmienia **art. 12 ust. 1 pkt 9 UPK** polega na dodaniu wymogu przedstawienia konsumentowi informacji o istnieniu i umiejscowieniu funkcji odstąpienia od umowy w przypadku umów zawieranych na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego. Przedmiotowa zmiana stanowi implementację art. 6 ust. 1 lit. h dyrektywy 2011/83 zmienionej dyrektywą 2023/2673. Jednocześnie konieczne jest dokonanie stosownej zmiany treści załącznika nr 1 do UPK, który określa treść pouczenia przekazywanego konsumentowi w związku z przysługującym mu ustawowym prawem do odstąpienia od umowy.

Zmiany w załączniku nr 1 do UPK wprowadzono w **art. 145 pkt 13 projektu**. W pouczeniu w części dotyczącej instrukcji wypełniania objaśnienie [3] otrzyma nowe brzmienie zgodne z załącznikiem I dyrektywy 2023/2673. Pouczenie realizuje treść przepisów zawartych w projektowanych art. 30a i art. 30b UPK, a jednocześnie umożliwia przedsiębiorcy dostosowanie go do jego praktyki i modelu działania.

W praktyce umowy zawierane na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego mogą być zawierane z wykorzystaniem różnych kanałów, np. przez stronę internetową lub w aplikacji mobilnej. W związku z tym, w objaśnieniu [3] pouczenia przedsiębiorca musi wpisać adres strony internetowej, za pośrednictwem której zawarto umowę na odległość, lub nazwę aplikacji mobilnej, za pośrednictwem której zawarto umowę na odległość. Jeżeli przedsiębiorca korzysta jednocześnie ze strony internetowej i aplikacji mobilnej powiązanej z tą stroną, powinien wpisać adres strony internetowej i nazwę tej aplikacji (zob. uzasadnienie do art. 30b UPK).

Funkcja odstąpienia od umowy

W świetle projektowanego **art. 30a ust. 1 UPK** konsument, który zawarł umowę na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego, może odstąpić od tej umowy składając przedsiębiorcy oświadczenie o odstąpieniu od umowy również za pomocą funkcji odstąpienia od umowy. Przepis ten reguluje dodatkowy kanał, który konsument może wykorzystać do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej na odległość. Możliwość ta obejmie wyłącznie umowy zawarte za pośrednictwem interfejsu internetowego. Konsument będzie mógł zdecydować, czy odstępuje od umowy sprzedaży dotyczącej wszystkich towarów, czy tylko niektórych. Analogiczny wybór będzie dotyczył umów o świadczenie usług. Przepis ten stanowi implementację art. 11a ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673.

Pojęcie interfejsu internetowego nie zostało zdefiniowane w dyrektywie 2023/2673, ale należy go rozumieć zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych) (Dz. Urz. UE L 277 z 27.10.2022, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „DSA”. Celem uniknięcia wątpliwości projekt wprowadza definicję interfejsu internetowego przez odesłanie do definicji zawartej w przepisach DSA (**projektowany art. 2 pkt 12 UPK**). Zgodnie z art. 3 lit. m DSA interfejs internetowy oznacza oprogramowanie komputerowe, w tym stronę internetową lub jej część, oraz aplikacje, w tym aplikacje mobilne. Pojęcie to ma dość szeroki charakter, ale jak wskazuje się w piśmiennictwie²¹ w kontekście obowiązków przedsiębiorców czy uprawnień odbiorców usług, odnosi się ono do tej warstwy oprogramowania, w ramach której dochodzi do interakcji z odbiorcą usługi, a jako przykład wskazuje się na strony internetowe, aplikacje mobilne czy aplikacje desktopowe.

Proces składania oświadczenia o odstąpieniu od umowy za pośrednictwem funkcji odstąpienia od umowy przyjmie w praktyce charakter dwuetapowy. W przypadku gdy konsument wybierze ten sposób odstąpienia od umowy, będzie musiał po wybraniu funkcji odstąpienia – oznaczonej

²¹ Jan Ząbczyk w Akt o usługach cyfrowych. Komentarz. red. Mirosław Gomularz, wyd. Wolters Kluwer, 2024, str. 200 i 201; Witold Chomiczewski w Akt o usługach cyfrowych. Komentarz. red. Dominik Lubasz, Monika Namysłowska, wyd. Wolters Kluwer, 2024, str. 193.

sformulowaniem „odstąpić od umowy tutaj” lub innym równoważnym i jednoznacznym sformulowaniem – wypełnić oświadczenie o odstąpieniu od umowy. Wypełnienie oświadczenia może polegać na uzupełnieniu przez konsumenta odpowiednich pól lub potwierdzeniu automatycznie wygenerowanych danych i informacji. Zakres danych i informacji określa art. 30a ust. 4 UPK. Następnie wypełnione oświadczenie konsument złoży przedsiębiorcy za pomocą funkcji potwierdzenia odstąpienia od umowy, oznaczonej sformulowaniem „potwierdź odstąpienie od umowy” lub innym równoważnym i jednoznacznym sformulowaniem. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie, że konsument złoży oświadczenie o odstąpieniu od umowy w sposób świadomy (fragment motywu 37 dyrektywy 2023/2673 – „*Aby uniknąć sytuacji, w których konsument w sposób niezamierzony wykonuje prawo do odstąpienia od umowy, przedsiębiorca powinien wymagać od konsumenta potwierdzenia decyzji o odstąpieniu od umowy za pomocą środków, które potwierdzają jego zamiar*”). Regulacja ta jest zawarta w **projektowanym art. 30a ust. 2 UPK**, stanowiącym implementację art. 11a ust. 2 i 3 dyrektywy 2011/83 dodanej przez dyrektywę 2023/2673.

Konsument, w celu zachowania ustawowego terminu na odstąpienie od umowy, powinien wypełnić oświadczenie o odstąpieniu od umowy wykorzystując funkcję odstąpienia od umowy oznaczoną sformulowaniem „odstąpić od umowy tutaj” lub innym równoważnym i jednoznacznym sformulowaniem, a następnie złożyć je przedsiębiorcy za pomocą funkcji potwierdzenia odstąpienia od umowy oznaczonej „potwierdź odstąpienie od umowy” lub innym równoważnym i jednoznacznym sformulowaniem przed upływem terminu (**projektowany art. 30a ust. 3 UPK**, który implementuje art. 11a ust. 5 dyrektywy 2011/83 dodanej przez dyrektywę 2023/2673). Terminy na złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy sprzedaży towarów lub świadczenia usług są uregulowane w art. 27 UPK, przy czym początek biegu terminu jest określony w art. 28 UPK. Z kolei, terminy na złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umów o usługi finansowe zawartych na odległość są określone w projektowanym art. 40 ust. 1 i 1a UPK, zaś początek biegu tych terminów jest określony w projektowanym art. 40 ust. 1b UPK. Jeżeli jednak długość ustawowych terminów na odstąpienie od umowy o usługę finansową jest uregulowana w przepisach dotyczących tej konkretnej usługi finansowej, wówczas zastosowanie mają te przepisy szczególne (projektowany art. 40 ust. 7b UPK).

W **projektowanym art. 30a ust. 4 UPK** nakłada się na przedsiębiorcę obowiązek niezwłocznego przekazania konsumentowi potwierdzenia, że przedsiębiorca otrzymał oświadczenia konsumenta o odstąpieniu od umowy złożone za pośrednictwem funkcji potwierdzenia odstąpienia od umowy, oznaczonej „potwierdź odstąpienie od umowy” lub innym równoważnym i jednoznacznym sformulowaniem. Przedsiębiorca przekazuje to potwierdzenie na trwałym nośniku, a samo potwierdzenie zawiera treść oraz datę i godzinę złożenia oświadczenia konsumenta o odstąpieniu od umowy. Przepis ten implementuje art. 11a ust. 4 dyrektywy 2011/83 dodanej przez dyrektywę 2023/2673. Zawiera on rozwiązanie zbliżone do rozwiązania uregulowanego w art. 30 ust. 4 UPK, które dotyczy składanego przez konsumenta oświadczenia o odstąpieniu od umowy drogą elektroniczną (jeden z możliwych do wykorzystania przez konsumenta kanałów złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy).

Podsumowując, zgodnie z projektowanym art. 30a UPK konsument, który zawarł umowę na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego, może odstąpić od tej umowy przez

złożenie przedsiębiorcy oświadczenia o odstąpieniu za pomocą funkcji odstąpienia od umowy. Jest to kolejny dodatkowy sposób wykonania przez konsumenta prawa odstąpienia od umowy. Konsument będzie mógł zdecydować, który wybierze sposób złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej za pośrednictwem interfejsu internetowego. Konsument nadal będzie mógł odstąpić od takiej umowy także wykorzystując dotychczasowe sposoby. Przepis ten dotyczy każdej umowy zawartej na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego.

Projektowany art. 30b UPK określa, jakie konkretnie obowiązki ma przedsiębiorca w zakresie zapewnienia konsumentowi funkcji odstąpienia od umowy.

Zgodnie z **projektowanym art. 30b ust. 1 UPK** przedsiębiorca ma obowiązek zapewnić funkcję odstąpienia od umowy co najmniej na interfejsie internetowym, za pośrednictwem którego konsument zawarł umowę na odległość. Funkcja ta musi być łatwa do znalezienia, stale dostępna i wyraźnie widoczna w okresie na odstąpienia od umowy.

Art. 11a dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673 nie precyzuje, co należy rozumieć pod pojęciem funkcji, ale samo rozwiązanie jest już znane dyrektywie 2011/83 i dotyczy sposobu złożenia zamówienia. Zgodnie z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2011/83 *„Przedsiębiorca zapewnia, aby konsument w momencie składania zamówienia wyraźnie przyjął do wiadomości, że zamówienie pociąga za sobą obowiązek zapłaty. Jeżeli w celu złożenia zamówienia wymagane jest aktywowanie przycisku lub podobnej funkcji, przycisk lub podobna funkcja muszą być oznaczone w łatwo czytelny sposób jedynie z użyciem słów „zamówienie z obowiązkiem zapłaty” lub równoważnego jednoznacznego sformułowania informującego, że złożenie zamówienia pociąga za sobą obowiązek zapłaty na rzecz przedsiębiorcy”*. Można przyjąć, że w przypadku funkcji odstąpienia od umowy będzie to rozwiązanie zbliżone.

Funkcja ta musi być widoczna i łatwo dostępna dla konsumenta. Konsument nie może poszukiwać tej funkcji ani dokonywać dodatkowych, skomplikowanych czynności. Zgodnie z motywem 37 dyrektywy 2023/2673 funkcja odstąpienia ma zagwarantować konsumentowi łatwość odstąpienia bez konieczności wykonywania skomplikowanych procedur, w sposób tak łatwy jak samo zawarcie umowy i aby *„to osiągnąć, przedsiębiorca powinien zapewnić konsumentowi funkcję odstąpienia od umowy, którą konsument może łatwo znaleźć i która jest stale dostępna i wyraźnie widoczna w okresie na odstąpienie od umowy. Konsument powinien być w stanie łatwo i w prosty sposób znaleźć tę funkcję i skorzystać z niej. Na przykład w celu znalezienia tej funkcji i skorzystania z niej konsument nie powinien być zobowiązany do przeprowadzenia procedur, takich jak pobieranie aplikacji, jeżeli umowa nie została zawarta za pośrednictwem tej aplikacji. Aby ułatwić ten proces, przedsiębiorca mógłby przykładowo udostępnić hiperłącza prowadzące konsumenta do funkcji odstąpienia od umowy”*.

Mając to na uwadze proponuje się, aby przedsiębiorca miał obowiązek zapewnić taką funkcję co najmniej na interfejsie internetowym, za pośrednictwem którego konsument zawarł umowę na odległość. Jeżeli zatem konsument zawarł umowę przez stronę internetową, to na tej stronie przedsiębiorca zapewnia mu dostęp do funkcji odstąpienia od umowy, a także w aplikacji mobilnej, która jest powiązana z tą stroną internetową. Jeżeli natomiast konsument zawarł umowę w aplikacji mobilnej, to w tej samej aplikacji powinien mieć zagwarantowaną funkcję odstąpienia od tej umowy. Dodatkowo funkcja odstąpienia od umowy powinna być także

dostępna na stronie internetowej, z którą aplikacja mobilna jest powiązana. W praktyce może zdarzyć się bowiem, że konsument utraci dostęp do aplikacji mobilnej, w której zawarł umowę na odległość, np. w przypadku awarii albo utraty telefonu, usunięcia aplikacji czy awarii aplikacji. Zamieszczenie funkcji odstąpienia od umowy w aplikacji mobilnej oraz na stronie internetowej, z którą ta aplikacja jest powiązana, zagwarantuje konsumentowi możliwość skorzystania z tego kanału. Oczywiście będzie to możliwe w sytuacji, kiedy przedsiębiorca wykorzystuje do zawierania umów na odległość zarówno stronę internetową, jak i aplikację mobilną. Jeżeli przedsiębiorca korzysta tylko ze strony internetowej, to funkcja odstąpienia od umowy musi zostać zapewniona na tej stronie internetowej. Innym praktycznym rozwiązaniem może być także przekazanie konsumentowi na adres poczty elektronicznej hiperłącza prowadzącego do tej funkcji umieszczonej właśnie na stronie internetowej lub w aplikacji mobilnej, w celu ułatwienia jej odnalezienia.

Funkcja ta powinna być łatwa do znalezienia, stale dostępna i wyraźnie widoczna przez okres, w jakim konsument może odstąpić od tej umowy. W tym przypadku należy się kierować długością ustawowych terminów na odstąpienie do umowy (art. 27, art. 28 oraz art. 40 ust. 1–1b i 7b UPK).

Przedsiębiorca oznacza funkcję odstąpienia od umowy w łatwo czytelny sposób z użyciem sformułowania „odstap od umowy tutaj” lub innym równoważnym i jednoznacznym sformułowaniem. Sformułowanie to ma się znajdować bezpośrednio na elemencie uruchamiającym funkcję (**projektowany art. 30b ust. 2 UPK**, który implementuje art. 11a ust. 1 akapit drugi dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673). Zarówno oznaczenie „odstap od umowy tutaj”, jak i inne równoważne sformułowanie użyte przez przedsiębiorcę musi zostać umieszczone bezpośrednio na elemencie uruchamiającym funkcję.

Funkcja odstąpienia od umowy ma umożliwić konsumentowi wypełnienie oświadczenia o odstąpieniu od umowy, w tym wskazanie, czy odstępuje od umowy w zakresie wszystkich czy tylko wybranych towarów (usług). W praktyce funkcja musi zostać zaprojektowana w taki sposób, aby konsument naciskając element uruchamiający tę funkcję mógł wybrać następnie towary lub usługi, od zakupu których odstępuje, poprzez zaznaczenie określonych pól przy poszczególnych towarach lub usługach.

Jednocześnie funkcja odstąpienia od umowy ma umożliwić konsumentowi w łatwo dostępny sposób przekazanie lub potwierdzenie następujących informacji i danych:

- imienia i nazwiska;
- danych identyfikujących umowę, od której konsument odstępuje;
- informacji o środkach elektronicznych, przy wykorzystaniu których przedsiębiorca przekaże konsumentowi potwierdzenie otrzymania oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

W odniesieniu do danych osobowych konsumenta i danych identyfikujących umowę (np. numer umowy) funkcja może przewidywać następujące rozwiązania. Jeżeli dane osobowe i dane identyfikujące umowę będą generowane automatycznie, wówczas konsument musi mieć możliwość potwierdzenia lub zmiany tych danych. Jeżeli funkcja nie przewiduje automatycznego generowania przedmiotowych danych, to musi zapewnić konsumentowi możliwość ich uzupełnienia w łatwy i dostępny sposób. W takim przypadku konsument

uzupełnia i przekazuje te dane, przy czym nie powinien on wykonywać skomplikowanych czy nadmiernych czynności w celu ich uzupełnienia. Może tego dokonać np. z poziomu strony zawierającej listę poprzednich zakupów przez zaznaczenie pola przy towarach lub usługach, od zakupu których odstępuje, lub z poziomu swojego konta, o ile je posiada. W każdym razie nie może być przekierowywany na inną stronę.

Kolejnym elementem, które konsument musi przekazać lub potwierdzić, są informacje o środkach elektronicznych, przy wykorzystaniu których przedsiębiorca przekaże konsumentowi potwierdzenie otrzymania oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Chodzi o przekazanie konsumentowi potwierdzenia, że przedsiębiorca otrzymał oświadczenie konsumenta o odstąpieniu od umowy złożone za pośrednictwem funkcji potwierdzenia odstąpienia od umowy (oznaczonej „potwierdź odstąpienie od umowy” lub innym równoważnym i jednoznacznym sformułowaniem). Przedsiębiorca przekazuje to potwierdzenie na trwałym nośniku, a samo potwierdzenie zawiera treść oraz datę i godzinę złożenia oświadczenia konsumenta o odstąpieniu od umowy (zgodnie z projektowanym art. 30a ust. 4 UPK). W tym przypadku konsument też powinien mieć możliwość wyboru środka elektronicznego (np. z listy dostępnych proponowanych przez przedsiębiorcę) oraz zaproponowania własnego. **Projektowane przepisy art. 30b ust. 3 i 4 UPK** implementują art. 11a ust. 2 dyrektywy 2011/83 dodany dyrektywą 2023/2673.

W ramach funkcji odstąpienia od umowy przedsiębiorca zapewnia funkcję potwierdzenia odstąpienia od umowy, za pomocą której konsument składa oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Funkcja ta służy do realizacji drugiego etapu procesu odstępowania od umowy z wykorzystaniem tego kanału, ale nadal jest w ramach funkcji odstąpienia od umowy (por. wyjaśnienia przy art. 30a ust. 2 UPK). Przedsiębiorca oznacza funkcję potwierdzenia odstąpienia od umowy w łatwo czytelny sposób z użyciem sformułowania „potwierdź odstąpienie od umowy” lub innym równoważnym i jednoznacznym sformułowaniem. **Projektowany art. 30b ust. 5 UPK** implementuje art. 11a ust. 3 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673.

Obowiązki określone w projektowanym art. 30b UPK spoczywają na przedsiębiorcy, w szczególności na dostawcy platformy. Obejmą zatem przedsiębiorcę, który sam tworzy i stosuje system składania zamówień na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego, np. sklep internetowy na stronie internetowej lub w aplikacji mobilnej. W tym przypadku strona umowy z konsumentem oraz dostawca systemu zamówień (np. oprogramowania) jest ta sama. Obowiązki te obejmą także przedsiębiorcę, który dostarcza, obsługuje lub umożliwia korzystanie z tego interfejsu, w szczególności dostawcę internetowej platformy handlowej. Przepis art. 11a dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673 nakładając te obowiązki na przedsiębiorcę nie precyzuje kategorii „przedsiębiorcy”. Ustawodawca unijny kładzie natomiast nacisk na to, aby konsument miał zapewnioną możliwość skorzystania z funkcji odstąpienia od umowy w sposób określony w dyrektywie. Sama funkcja ma zostać zapewniona przez przedsiębiorcę. Należy jednocześnie zauważyć, że sprzedawca zawierający z konsumentami umowy na odległość z wykorzystaniem internetowej platformy handlowej może nie mieć bezpośredniego wpływu na techniczne rozwiązania przyjęte na tej platformie. O tym w praktyce decyduje dostawca internetowej platformy handlowej. Z punktu widzenia ochrony konsumentów istotne jest natomiast tylko to, aby zawierając umowy za pośrednictwem

interfejsów internetowych mieli oni zapewniony dostęp do funkcji odstąpienia na interfejsie internetowym, za pośrednictwem którego zawarli umowę na odległość. Przyjęte podejście jest zgodne z celem przepisów dyrektywy 2023/2673 oraz pozwala zapewnić wysoki poziom ochrony konsumentów, którzy dokonują zakupu towarów i usług w internecie. Podejście to nie jest nowe i znajduje oparcie także w krajowym piśmiennictwie dotyczącym przycisku lub funkcji służącej składaniu zamówień – „*Przyjąć należy, że art. 17 PrKonsU powinien w tym drugim przypadku także znaleźć zastosowanie per analogiam, ponieważ przedsiębiorca powinien ponosić odpowiedzialność, jeżeli zawiera umowę z wykorzystaniem platformy, która jest nierzetelna*”²².

Informacje przedkontraktowe

W projektowanym art. 39 ust. 1 i 1a UPK określono obowiązki informacyjne przedsiębiorcy wobec konsumenta przed zawarciem umowy o usługę finansową na odległość, dostosowując je do art. 16a ust. 1 dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673. Z uwagi na fakt, iż dostosowanie wymagało wprowadzenia dużej liczby zmian w obecnie obowiązującym art. 39 ust. 1 UPK, który reguluje zakres informacji przedkontraktowych, jakie przedsiębiorca ma przekazać konsumentowi, zdecydowano o nadaniu nowego brzmienia temu przepisowi oraz dodaniu ust. 1a. Przedsiębiorca przed zawarciem z konsumentem umowy o usługę finansową na odległość ma obowiązek przekazać konsumentowi określone w tym przepisie informacje w sposób jasny i zrozumiały, wskazujący na zamiar zawarcia takiej umowy oraz w czasie umożliwiającym zapoznanie się konsumenta z tymi informacjami.

W przypadku gdy umowa dotycząca usługi finansowej jest zawierana w imieniu innego przedsiębiorcy, należy dodatkowo podać dane identyfikujące przedsiębiorcę, w imieniu którego umowa ta jest zawierana (**projektowany art. 39 ust. 1a UPK**).

Zgodnie z rozwiązaniami przewidzianymi w dyrektywie 2023/2673 przedsiębiorca co do zasady ma przekazać konsumentowi określony zakres informacji i danych przed zawarciem umowy o usługę finansową na odległość (zakres tych informacji określa art. 16a ust. 1 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673 – implementację tego przepisu stanowi projektowany art. 39 ust. 1 UPK). Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest przypadek, kiedy przedsiębiorca do komunikacji z konsumentem wykorzystuje telefonię głosową. W takim przypadku, zgodnie z art. 16a ust. 4 dyrektywy 2011/83 dodanym przez dyrektywę 2023/2673, za wyraźną, uprzednią zgodą konsumenta przedsiębiorca przed zawarciem umowy na odległość może przedstawić konsumentowi tylko niektóre informacje – wskazane w art. 16a ust. 1 dyrektywy 2011/83 lit. a, f, g, k oraz p. Jednocześnie przedsiębiorca ma obowiązek poinformować konsumenta o charakterze i dostępności pozostałych informacji oraz przekazać je konsumentowi na trwałym nośniku niezwłocznie po zawarciu z nim umowy – są to informacje wymienione w art. 16a ust. 1 lit. b–e, h–j, l–o oraz q–w.

Dyrektywa 2023/2673, dodając do dyrektywy 2011/83 art. 16a ust. 3 i 4, nie definiuje co należy rozumieć pod pojęciem „telefonii głosowej” (ang. – *voice telephony communications*, fr. – *communication par téléphonie vocale*, hiszp. – *comunicaciones a través de telefonía vocal*). Pojęcie to występuje także w dyrektywie 2002/65/WE, ale poprzednio w polskiej wersji

²² Ustawa o prawach konsumenta. Komentarz. red. dr hab. Marlena Pecyna, wyd. C.H. Beck, 2025.

językowej zostało przetłumaczone jako „głosowe komunikaty telefoniczne” (por. art. 3 ust. 3 dyrektywy 2002/65/WE), pomimo, że w innych wersjach językowych sformułowanie przyjęte w dyrektywie 2023/2673 nie uległo zmianie, w porównaniu do dyrektywy 2002/65/WE (ang. – *voice telephony communications*, fr. – *communication par téléphonie vocale*, hiszp. – *comunicación a través de telefonía vocal*). Można jednak przyjąć, że pojęcie to obejmuje każdy rodzaj połączenia głosowego bez względu na techniczny sposób łączenia. Wniosek taki wydaje się być uprawniony, jeśli prześledzimy zmiany przepisów dotyczącego tego rodzaju komunikacji. W uchylonej dyrektywie 97/7 była mowa tylko o „telefonie” – art. 4 ust. 3 (ang. – *telephone communication*, fr. – *voice telephony communications*, hiszp. – *comunicaciones telefónicas*). Jednak z uwagi na zmiany technologiczne prawodawca unijny w późniejszej dyrektywie 2002/65/WE uwzględnił także inne połączenia głosowe nawiązywane przy użyciu innych sieci niż telefoniczna (np. przez internet). W dyrektywie 2002/65/WE posłużono się już pojęciem szerszym (ang. – *voice telephony communications*, fr. – *communication par téléphonie vocale*, hiszp. – *comunicación a través de telefonía vocal*), obejmującym różne połączenia głosowe – niezależnie, czy połączenie głosowe jest nawiązywane przez sieć telefoniczną czy internetową oraz niezależnie od tego, czy konsument rozmawia z człowiekiem czy automatem²³. Komunikaty telefoniczne będą natomiast jednym z tych środków komunikacji, wykorzystującym automat (np. voiceboty, robodoradztwo). Prawodawca unijny potraktował ten rodzaj komunikacji jako szczególny z uwagi na możliwości percepcyjne przeciętnego konsumenta.

Projektowane przepisy art. 39 ust. 2 i 2a UPK zmieniają i uzupełniają obecną regulację UPK dotyczącą przekazywania informacji w postaci głosowych komunikatów telefonicznych w celu implementacji art. 16a ust. 4 dyrektywy 2011/83 dodanej przez dyrektywę 2023/2673.

Zgodnie z **projektowanym art. 39 ust. 2 UPK**, w przypadku gdy przedsiębiorca przekazuje konsumentowi informacje w formie głosowych komunikatów telefonicznych może przed zawarciem umowy o usługę finansową na odległość poinformować konsumenta o: danych przedsiębiorcy (art. 39 ust. 1 pkt 1), głównych cechach usługi finansowej (art. 39 ust. 1 pkt 6), cenie lub wynagrodzeniu obejmujących wszystkie ich składniki, w tym opłaty, koszty i podatki płacone za pośrednictwem przedsiębiorcy, a w przypadku niemożności określenia dokładnej ceny lub wynagrodzenia – podstawie obliczenia ceny lub wynagrodzenia umożliwiającej konsumentowi dokonanie ich weryfikacji (art. 39 ust. 1 pkt 7), możliwości wystąpienia innych podatków lub kosztów, które nie są uiszczane za pośrednictwem przedsiębiorcy lub są od niego niezależne (art. 39 ust. 1 pkt 10), prawie oraz sposobie odstąpienia od umowy, wysokości ceny lub wynagrodzenia, które konsument może zapłacić za usługę finansową rzeczywiście wykonaną przed skorzystaniem przez konsumenta z prawa do odstąpienia od umowy oraz o konsekwencjach nieskorzystania z tego prawa, albo o braku prawa do odstąpienia od umowy (art. 39 ust. 1 pkt 14). Zakres przekazywanych informacji musi zostać odpowiednio dostosowany do przypadku, gdy przedsiębiorca działa w imieniu innego przedsiębiorcy (art. 39 ust. 1a UPK). Co istotne, przedsiębiorca może przekazać konsumentowi ten ograniczony zakres informacji tylko za wyraźną i uprzednią zgodą konsumenta. Jednocześnie przedsiębiorca w takim przypadku ma obowiązek poinformować konsumenta o charakterze i miejscu

²³ Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz. red. serii prof. dr hab. Konrad Osajda, red. tomu dr Przemysław Mikłaszewicz, red. tomu dr Krzysztof Pacuła. wydawnictwo C.H.Beck online, 2024.

udostępniania pozostałych przedumownych informacji, wymaganych przy zawarciu umowy o usługę finansową na odległość – będą to informacje zawarte w art. 39 ust. 1 pkt, 2–5, 8, 9, 11–13 i 15–26 (zakres tych informacji musi zostać odpowiednio dostosowany do przypadku, gdy przedsiębiorca działa w imieniu innego przedsiębiorcy). W praktyce przedsiębiorca będzie mógł odesłać konsumenta np. do strony internetowej, gdzie zamieści te informacje.

Niezależnie od tego, przedsiębiorca ma obowiązek przekazać konsumentowi na trwałym nośniku niezwłocznie po zawarciu umowy wszystkie informacje wskazane w art. 39 ust. 1 UPK (oraz dodatkowo w art. 39 ust. 1b UPK, jeśli działa w imieniu innego przedsiębiorcy). Informacje te powinny być wyrażone w sposób czytelny i sformułowane prostym językiem oraz, jeżeli konsument tego zażąda, w formacie odpowiednim i dostępnym dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z dysfunkcją wzroku (**projektowany art. 39 ust. 2a UPK**).

Projekt tym samym rozszerza w porównaniu do art. 16a ust. 4 dyrektywy 2011/83 zakres informacji, jaki przedsiębiorca przekazuje konsumentowi po zawarciu umowy o usługę finansową na odległość w przypadku, gdy kontakt z konsumentem nastąpił za pomocą głosowych komunikatów telefonicznych. Pozwala na to art. 16a ust. 9 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673. Głosowe komunikaty telefoniczne stanowią jeden z elementów telefonii głosowej, a ich cechą charakterystyczną jest ograniczony dostęp konsumenta do bezpośredniego kontaktu z człowiekiem. Ustawodawca unijny w art. 16a ust. 4 dyrektywy 2011/83 wychodzi na przeciw przedsiębiorcom wykorzystującym ten rodzaj komunikacji z konsumentem i dopuszcza przekazanie konsumentom przed zawarciem umowy węższego zakresu informacji, ograniczając go tylko do tych najistotniejszych. Pozostałe informacje przedsiębiorca ma przekazać konsumentowi dopiero po zawarciu umowy. Jest to sytuacja wyjątkowa z punktu widzenia ochrony interesów konsumentów i tak należy ją traktować. Konsument nie otrzymuje bowiem wszystkich informacji przedkontraktowych przed zawarciem umowy i w czasie umożliwiającym mu zapoznanie się z nimi. Stanowi to znaczne ograniczenie poziomu ochrony konsumenta, który zawiera umowę z wykorzystaniem tego rodzaju środka komunikacji. Dlatego też dyrektywa umożliwia przyjęcie rozwiązań bardziej rygorystycznych mających na celu wyrównanie tej nierównowagi (por. art. 16a ust. 9 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673).

Przepisy art. 39 ust. 2 i 2a UPK dotyczą wyłącznie przypadku, kiedy przedsiębiorca przekazuje konsumentowi informacje w formie głosowych komunikatów telefonicznych.

Przedsiębiorca, który kontaktuje się z konsumentem z wykorzystaniem telefonii głosowej ma obowiązek na początku każdej takiej rozmowy podać konsumentowi dane go identyfikujące. Ponadto przedsiębiorca ma także obowiązek poinformować konsumenta, że celem tej rozmowy jest zawarcie z nim umowy dotyczącej konkretnej usługi finansowej lub innej usługi dodatkowej oraz o nagrywaniu lub możliwości nagrywania takiej rozmowy (**projektowany art. 39 ust. 2b UPK**, implementujący art. 16a ust. 3 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673). Przepis ten ma na celu zapewnienie konsumentowi odpowiedniego poziomu informacji w kontekście specyfiki wykorzystanego do kontaktu środka komunikacji, jakim jest telefonia głosowa. Wykorzystanie takich środków może wiązać się z brakiem odpowiedniej przestrzeni na podjęcie świadomej decyzji. Stroną inicjującą jest przedsiębiorca i konsument może nie spodziewać się kontaktu i nie być przygotowany do przeprowadzenia

takiej rozmowy. Dlatego tak istotne jest, aby już na samym początku tej rozmowy konsument otrzymał informację, z kim rozmawia oraz w jakim celu przedsiębiorca kontaktuje się z nim. Jest to cel handlowy, czyli zawarcie umowy o usługę finansową, a także często o usługę dodatkową. Przedsiębiorca powinien zatem na początku rozmowy wskazać tematy (oferty produktów), które chce poruszyć. Należy zauważyć, iż w przypadku kontaktu telefonicznego ze strony przedsiębiorcy każda rozmowa ma związek z jego działalnością gospodarczą, a zatem *sensu largo* ma ona zawsze cel handlowy. W świetle powyższego sama informacja, że rozmowa ma „cel handlowy”, bez wskazania tematów, które chciałby poruszyć przedsiębiorca, w niewielkim stopniu poszerza stan wiedzy konsumenta. Na przykład, w celu spełnienia opisanego obowiązku, przedsiębiorca na początku powinien wskazać, że chciałby zainteresować konsumenta nabyciem określonych (wskazanych) produktów ubezpieczeniowych, np. pakietu ubezpieczeń komunikacyjnych OC posiadacza pojazdu mechanicznego, AC pojazdów, NNW kierowcy i pasażerów, assistance czy ochrony prawnej. Tak sformułowany obowiązek pozwoli konsumentowi w sposób bardziej świadomy wysłuchać oferty przedsiębiorcy i przeprowadzić rozmowę. Z drugiej strony, ma na celu zapobieżenie praktykom obchodzenia przepisu w przypadku obowiązku poinformowania o celu handlowym. Trafnie opisuje to przykład wskazany przez Rzecznika Finansowego na etapie prekonsultacji projektowanych przepisów: *„Na początku rozmowy przedsiębiorca jedynie ogólnie deklaruje, że rozmowa ma cel handlowy. Początkowo stwarzając wrażenie, iż rozmowa dotyczy pewnych produktów, pyta konsumenta o zadowolenie z dotychczasowych usług – ubezpieczenia nieruchomości, a po kilku minutach próbuje sprzedać nowy produkt z zakresu ubezpieczeń komunikacyjnych, czego nie sygnalizował na początku. W ten sposób konsumenci wciągnięci w rozmowę za pośrednictwem innego tematu, który był lub jest w polu ich zainteresowań, otrzymują dodatkową ofertę produktu, którą nie byli zainteresowani”*.

Równie ważną informacją co do jakiej usługi (usług) dotyczy rozmowa, jest informacja, kto sprzedaje konsumentowi tę usługę (usługi). Przedsiębiorca musi zatem w każdym przypadku poinformować, kto będzie drugą stroną umowy. Szczególnie istotne to będzie w przypadku, gdy w trakcie jednej rozmowy z wykorzystaniem telefonii głosowej konsumentowi jest proponowane zawarcie więcej niż jednej umowy o usługę finansową. W praktyce stroną każdej z proponowanych umów może być inny przedsiębiorca prowadzący inną działalność. Dlatego też konsument zawsze ma otrzymać pełen zestaw informacji i danych dotyczących przedsiębiorcy, który będzie stroną proponowanej umowy o usługę finansową, a także informację na temat proponowanych konkretnych usług.

Przepis ten znajdzie zastosowanie w każdym przypadku wykorzystywania przez przedsiębiorcę telefonii głosowej, co oznacza, że bez względu na rodzaj wybranego połączenia głosowego (z człowiekiem czy automatem) przedsiębiorca zawsze będzie musiał przekazać konsumentowi informacje wskazane w projektowanym art. 39 ust. 1b UPK w określony w nim sposób. Obecnie obowiązujące przepisy UPK dotyczące usług finansowych zawieranych na odległość nie zawierają takiego rozwiązania.

Nowe brzmienie **art. 39 ust. 3 UPK** wprowadza ogólny wymóg, aby informacje, które przedsiębiorca jest obowiązany przedstawić konsumentowi przed zawarciem umowy na odległość zostały dostarczone konsumentowi na trwałym nośniku. Informacje te powinny być

wyrażone w sposób czytelny i sformułowane prostym językiem. Przepis ten stanowi implementację art. 16a ust. 6 dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673.

W celu ułatwienia zapoznania się z informacjami przedkontraktowymi przez osoby z niepełnosprawnościami przedsiębiorca będzie zobligowany do przekazania tych informacji w formacie odpowiednim i dostępnym dla konsumentów z niepełnosprawnościami, w tym w formie umożliwiającej odczytanie zapisanych danych osobom z dysfunkcjami wzroku. Przedsiębiorca będzie obowiązany do realizacji tego obowiązku w przypadku, gdy konsument wystąpi z takim żądaniem. Konsument sam zdecyduje, czy skorzystać z tego uprawnienia, gdyż to on najlepiej wie, czy ma taką potrzebę (**projektowany art. 39 ust. 3a UPK** – przepis ten implementuje art. 16a ust. 6 akapit drugi dyrektywy 2011/83 dodany dyrektywą 2023/2673). Obecnie obowiązujące przepisy UPK dotyczące usług finansowych zawieranych na odległość nie zawierają takich regulacji.

W przypadku gdy przedsiębiorca przekaze konsumentowi informacje przedkontraktowe, o których mowa w art. 39 ust. 1 UPK, w terminie krótszym niż jeden dzień przed zawarciem umowy, ma obowiązek dodatkowo przekazać konsumentowi przypomnienie o prawie do odstąpienia od umowy zawartej na odległość oraz o sposobie skorzystania z tego prawa (**projektowany art. 39 ust. 3b UPK**). Obowiązek przekazania konsumentowi dodatkowego przypomnienia ma zapewnić mu odpowiedni stopień poinformowania. Konsumentom powinni otrzymać wszystkie informacje udzielane przed zawarciem umowy odpowiednio wcześniej (w czasie, który umożliwi im zapoznanie się z tymi informacjami). Konsumentom tym samym mają zapewniony czas na przeczytanie i zrozumienie informacji udzielanych przed zawarciem umowy, porównanie ofert i podjęcie świadomej decyzji o związaniu się umową. Jeśli jednak informacje przekazano w terminie krótszym niż jeden dzień przed zawarciem umowy na odległość, przedsiębiorca ma obowiązek przypomnienia konsumentowi na trwałym nośniku o możliwości odstąpienia od niej. Przypomnienie to ma przekazać konsumentowi nie później niż w terminie siedmiu dni po zawarciu umowy (**projektowany art. 39 ust. 3c UPK**). Przepisy te implementują art. 16a ust. 5 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673. Obecnie obowiązujące przepisy UPK dotyczące usług finansowych zawieranych na odległość nie zawierają takich regulacji.

Jeśli przedsiębiorca dostarcza informacje przedkontraktowe drogą elektroniczną, może to zrobić w warstwach (**projektowany art. 39 ust. 3d UPK**). Jednocześnie część informacji musi zostać zaprezentowana w pierwszej warstwie. Są to informacje wskazane w art. 39 ust. 1 pkt 1, 6, 7, 10 i 14 UPK. Zakres przekazywanych informacji musi zostać odpowiednio dostosowany do przypadku, gdy przedsiębiorca działa w imieniu innego przedsiębiorcy (art. 39 ust. 1a UPK). Przepis ten odnosi się wyłącznie do formy prezentowania informacji przedkontraktowych z uwagi na kanał komunikacji (droga elektroniczna). W odniesieniu do tej formy prezentowania informacji dyrektywa 2023/2673 w motywie 32 stwierdza, że „w przypadku udzielania informacji przed zawarciem umowy drogą elektroniczną informacje te należy przedstawić w sposób jasny i zrozumiały. W tym względzie, takie informacje mogą być wyróżnione, ujęte w ramkę i umieszczone w odpowiednim kontekście na ekranie urządzenia. (...) W przypadku prezentowania informacji w warstwach wszystkie informacje powinny być łatwo dostępne dla konsumenta, a wykorzystanie warstw dodatkowych nie powinno odwracać uwagi klienta od treści dokumentu i nie powinno przesłaniać kluczowych informacji”.

Prezentowanie przedmiotowych informacji w warstwach nie zwalania przedsiębiorcy natomiast z ogólnych wymogów, jakie musi spełnić przekazując konsumentowi informacje przedkontraktowe. Musi to zrobić w sposób jasny i zrozumiały, w odpowiednim czasie przed zawarciem umowy, a same informacje mają być czytelne i sformułowane prostym językiem. Dodatkowo konsument ma mieć zapewnioną możliwość przeglądania, zapisywania i drukowania informacji przedkontraktowych w jednym dokumencie (**projektowany art. 39 ust. 3e UPK**). Przepisy te stanowią implementację art. 16a ust. 7 dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673. Obecnie obowiązujące przepisy UPK dotyczące usług finansowych zawieranych na odległość nie zawierają takich regulacji.

W **projektowanym art. 39 ust. 3f UPK** proponuje się przepis kolizyjny rozstrzygający, które przepisy regulujące obowiązki przedkontraktowe przedsiębiorcy dotyczące umowy o usługę finansową należy stosować, w przypadku gdy istnieją przepisy szczególne regulujące tę kwestię. Zgodnie z **projektowanym art. 39 ust. 3f UPK** przepisy zawarte w art. 39 ust. 1–3e nie znajdują zastosowania, gdy odrębne przepisy dotyczące konkretnej usługi finansowej określają informacje, jakie przedsiębiorca ma obowiązek przekazać konsumentowi przed zawarciem umowy. Jeżeli jednak te odrębne przepisy istnieją, ale nie określają obowiązku przekazania informacji o istnieniu prawa do odstąpienia od umowy, wtedy zastosowanie znajdzie przepis art. 39 ust. 1 pkt 14 UPK. W praktyce oznacza to, że przedsiębiorca ma obowiązek stosować przepisy dotyczące obowiązków przedkontraktowych uregulowanych w poszczególnych ustawach dotyczących konkretnej usługi (np. formularz informacyjny dotyczący umowy o kredyt konsumencki). Jeśli jednak ustawa taka nie zawiera przepisu nakładającego obowiązek poinformowania konsumenta o prawie odstąpienia od tej umowy albo o jego braku, wtedy przedsiębiorca musi dodatkowo poinformować o tym konsumenta na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 14 UPK. Przepis ten implementuje art. 16a ust. 10 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673.

W **art. 145 pkt 7 lit g projektu** zostaną uchylone przepisy art. 39 ust. 6–8 UPK. Kwestie uregulowane w uchylanych art. 39 ust. 6 i 7 zostały unormowane w **projektowanym art. 3b ust. 2 i 3 UPK**. Natomiast, kwestia zawarta w uchylanym ust. 8 została unormowana w przepisach kolizyjnych niniejszego projektu (**projektowany art. 39 ust. 3f UPK**).

Wyjaśnienia

Zgodnie z **projektowanym art. 39a ust. 1 UPK** przedsiębiorca przed zawarciem na odległość umowy o usługę finansową powinien udzielić bezpłatnie konsumentowi w sposób jasny i zrozumiały wyjaśnień dotyczących proponowanej umowy o usługę finansową oraz umowy o świadczenie usług dodatkowych w celu umożliwienia konsumentowi podjęcia świadomej decyzji dotyczącej tych umów. Wyjaśnienia te mają na celu ułatwienie konsumentowi zrozumienie proponowanych mu usług, a przez to dokonanie oceny, czy te usługi są dostosowane do jego potrzeb i sytuacji finansowej. Przedsiębiorca ma wyjaśnić informacje przedkontraktowe, główne cechy proponowanej usługi finansowej oraz proponowanej usługi dodatkowej, skutki zawarcia umowy o usługę finansową oraz konsekwencje zalegania przez konsumenta z płatnościami. Ponadto przedsiębiorca ma wyjaśnić konsumentowi, czy i na jakich warunkach może on odstąpić od umowy o usługę dodatkową albo ją rozwiązać, jakie będą

skutki tego odstąpienia lub rozwiązania, a także czy konsument może od każdej z tych umów odstąpić lub ją rozwiązać oddzielnie (**projektowany art. 39a ust. 2 UPK**).

W uzasadnionych przypadkach przedsiębiorca, dostosowuje sposób przekazania informacji oraz zakres wyjaśnień do okoliczności, w jakich umowa o usługę finansową jest oferowana. Przedsiębiorca dostosowując sposób przekazania informacji powinien uwzględnić także sytuację finansową i potrzeby konsumenta przez pryzmat rodzaju oferowanej usługi oraz wiedzy i doświadczenia konsumenta. W praktyce oznacza to, że sposób udzielania wyjaśnień powinien być dostosowany do konkretnego konsumenta (**projektowany art. 39a ust. 3 UPK**).

W sytuacji gdy przedsiębiorca wykorzystuje do udzielania wyjaśnień zautomatyzowanych narzędzi informatycznych (np. chatboty, robodoradztwo, narzędzia interaktywne lub podobne sposoby), konsument ma prawo przed zawarciem umowy o usługę finansową do żądania od przedsiębiorcy bezpłatnej interwencji człowieka w języku, w którym przedsiębiorca przekazał mu informacje. Przepis ten ma na celu zagwarantowanie konsumentowi jeszcze na etapie przed zawarciem umowy zrozumienie skutków proponowanej umowy dla swojej sytuacji ekonomicznej. Przekazywanie przedmiotowych wyjaśnień za pomocą zautomatyzowanych narzędzi może nie być wystarczające, dlatego też konsument powinien mieć zapewnioną możliwość kontaktu z człowiekiem (**projektowany art. 39a ust. 4 UPK**).

Z interwencji człowieka konsument będzie mógł w uzasadnionych przypadkach skorzystać także po zawarciu umowy. Konsument będzie mógł skorzystać z tego uprawnienia w szczególności w przypadku przedłużenia umowy lub uzyskania dodatkowych wyjaśnień dotyczących warunków umowy (**projektowany art. 39a ust. 5 UPK**).

Przepisy te stanowią implementację art. 16d ust. 1–4 dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673. Obecnie obowiązujące przepisy UPK dotyczące usług finansowych zawieranych na odległość nie zawierają takich regulacji.

Proponuje się również dodanie przepisu kolizyjnego rozstrzygającego, które przepisy należy stosować do umów o usługi finansowe zawierane na odległość, w przypadku gdy istnieją przepisy szczególne regulujące kwestię wyjaśnień udzielanych przez przedsiębiorcę konsumentowi przed zawarciem takiej umowy. W takim przypadku zastosowanie znajdą te regulacje szczególne, które dotyczą konkretnych usług finansowych (**projektowany art. 39a ust. 6 UPK**). Przepis ten stanowi implementację art. 16d ust. 5 dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673.

Ciężar dowodu

Na przedsiębiorcy, który zawiera z konsumentem umowę o usługę finansową na odległość, spoczywa ciężar przedstawienia dowodu w zakresie spełnienia obowiązków informacyjnych przedkontraktowych, a także udzielenia wyjaśnień dotyczących proponowanej umowy o usługę finansową oraz umowy o usługę dodatkową (**projektowany art. 39b UPK**). To przedsiębiorca będzie musiał udowodnić spełnienie wskazanych w tych przepisach obowiązków, bez względu na to, kto (przedsiębiorca czy konsument) wywodzi z twierdzenia o braku ich spełnienia skutki prawne.

Projektowany przepis obejmuje zakres informacji przedkontraktowych oraz sposób i termin ich przekazania. Przepis stanowi implementację art. 16a ust. 8 dyrektywy 2011/83 dodanego przez

dyrektywę 2023/2673. Obecnie obowiązujące przepisy UPK dotyczące usług finansowych zawieranych na odległość nie zawierają takich regulacji.

Prawo do odstąpienia od umowy

Nowelizacja art. 40 UPK jest związana z koniecznością dostosowania obecnego brzmienia tego przepisu do art. 16b dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673, który to doprecyzowuje dotychczas obowiązujące reguły w zakresie prawa do odstąpienia od umowy o usługę finansową zawartej na odległość.

W **projektowanym art. 40 ust. 1 UPK** powtórzono ogólną zasadę, że konsument, który zawarł na odległość umowę o usługę finansową, może w terminie 14 dni odstąpić od niej bez podawania przyczyny. Zgodnie z nowymi regulacjami, w przypadku umowy dotyczącej czynności związanych z emeryturami indywidualnymi termin, w którym konsument może odstąpić od umowy bez podania przyczyny, wynosi 30 dni (**projektowany art. 40 ust. 1a UPK**). Przepisy te implementują art. 16b ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673.

W myśl **projektowanego art. 40 ust. 1b UPK** bieg terminu do odstąpienia od umowy o usługę finansową zawartej na odległość rozpoczyna się od dnia zawarcia umowy albo od dnia otrzymania przez konsumenta informacji, wskazanych w art. 39 ust. 1, w przypadku gdy następuje to po dniu zawarcia umowy na odległość. Przepis ten implementuje art. 16b ust. 1 akapit drugi dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673.

Nieotrzymanie przez konsumenta informacji przedkontraktowych określonych w art. 39 ust. 1 UPK implikuje przedłużenie przysługującego mu ustawowego prawa do odstąpienia od umowy o 12 miesięcy liczonych od dnia, w którym upłynęło 14 dni od dnia zawarcia umowy o usługę finansową na odległość. W takim przypadku konsument będzie mógł odstąpić od umowy w terminie 12 miesięcy i 14 dni od dnia zawarcia umowy (**projektowany art. 40 ust. 1c UPK**).

Prawo do odstąpienia od umowy nie wygasa, jeśli konsument nie otrzymał informacji o prawie do odstąpienia od umowy, o których mowa w art. 40 ust. 1 i 1a, terminie i sposobie wykonania tego prawa, wysokości ceny lub wynagrodzenia, które konsument jest obowiązany zapłacić za usługę finansową rzeczywiście wykonaną zgodnie z umową oraz o konsekwencjach nieskorzystania z tego prawa albo o braku prawa do odstąpienia od umowy (**projektowany art. 40 ust. 1d UPK**).

Przepisy art. 40 ust. 1c i 1d implementują art. 16b ust. 1 akapit trzeci dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673.

Sposób odstąpienia od umowy przez konsumenta określono w **projektowanym art. 40 ust. 1e UPK**, zgodnie z którym konsument może odstąpić od umowy o usługę finansową zawartej na odległość składając przedsiębiorcy oświadczenie o odstąpieniu od tej umowy. Przepis nie przewiduje konkretnej formy ani sposobu złożenia przez konsumenta oświadczenia o odstąpieniu. Jest to zgodne z implementowanym przepisem art. 16b ust. 3 dyrektywy 2011/83 dodanym przez dyrektywę 2023/2673. Jednakże z uwagi na brzmienie projektowanego art. 39 ust. 1 pkt 14 i 22 UPK, szczegółowy sposób przekazania oświadczenia określi przedsiębiorca, o czym będzie miał obowiązek poinformować konsumenta jeszcze przed zawarciem umowy.

Należy też podkreślić, iż z jednym kanałów złożenia przez konsumenta oświadczenia o odstąpieniu od umowy o usługę finansową zawartej na odległość będzie funkcja odstąpienia od umowy (projektowane art. 30a i 30b UPK). Dyrektywa 2023/2673 nie wyklucza bowiem zastosowania art. 11a do usług finansowych zawartych na odległość. Wprost przeciwnie – zgodnie z art. 3 ust. 1b dodanym do dyrektywy 2011/83, przepis art. 11a tej dyrektywy ma zastosowanie do takich umów. Oczywiście skorzystanie z tego sposobu przekazania oświadczenia o odstąpieniu od umowy będzie możliwe tylko w przypadku umów zawieranych za pośrednictwem interfejsu internetowego. Przepis ten znajdzie zastosowanie np. do umowy o kredyt konsumencki, która została zawarta właśnie za pośrednictwem interfejsu internetowego. Przedsiębiorca będzie miał obowiązek zapewnić konsumentowi taką funkcję zgodnie z art. 39b UPK, ale od decyzji konsumenta zależy, czy zechce skorzystać z tego kanału czy innego (np. poprzez wysłanie oświadczenia za pośrednictwem poczty tradycyjnej albo poczty elektronicznej).

Termin do odstąpienia od umowy uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem oświadczenie o odstąpieniu od umowy zostało przez konsumenta przekazane przedsiębiorcy (**projektowany art. 40 ust. 1f UPK**, który implementuje art. 16b ust. 3 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673).

W **art. 145 pkt 9 lit c projektu** uchyla się przepis art. 40 ust. 2 UPK, co jest konsekwencją projektowanych przepisów art. 40 ust. 1–1f UPK omówionych powyżej.

Co do zasady konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od zawartej na odległość umowy o usługę finansową (**projektowany art. 40 ust. 1g UPK**, który implementuje art. 16b ust. 1 oraz art. 16c ust. 1 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673). Jednak w sytuacji, gdy konsument korzysta z ustawowego prawa do odstąpienia od umowy, a przedsiębiorca faktycznie wykonał już usługę finansową zgodnie z zawartą umową (w całości lub w części) to przedsiębiorca ma prawo żądać od konsumenta zapłaty ceny lub wynagrodzenia za taką usługę. Wysokość zwracanej przez konsumenta kwoty oblicza się proporcjonalnie do zakresu rzeczywiście spełnionego świadczenia (wykonanej przez przedsiębiorcę usługi finansowej), z uwzględnieniem uzgodnionej w umowie ceny lub wynagrodzenia. Konsument powinien zapłacić przedsiębiorcy wyliczoną w ten sposób kwotę niezwłocznie (**projektowane w art. 40 ust. 4 i 4a UPK**, które implementują art. 16c ust. 1 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673).

Przedsiębiorca może żądać od konsumenta, który skorzystał z ustawowego prawa do odstąpienia od umowy, zwrotu ceny lub wynagrodzenia za faktycznie wykonaną usługę tylko gdy zostaną spełnione kumulatywnie dwie dodatkowe przesłanki. Po pierwsze, przedsiębiorca musi wykazać, że konsument otrzymał przed zawarciem umowy informacje o wysokości ceny lub wynagrodzenia, które konsument jest obowiązany zapłacić w przypadku skorzystania przez niego z ustawowego prawa do odstąpienia od umowy za faktycznie wykonaną usługę finansową. Po drugie, przedsiębiorca rozpoczął świadczenie tej usługi przed upływem terminu na odstąpienie od umowy (14 dni lub 30 dni) na wyraźne żądanie konsumenta (**projektowany art. 40 ust. 5 UPK**, który implementuje art. 16c ust. 3 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673).

Obecnie obowiązujący art. 40 ust. 6 UPK przewiduje się przypadki, w których ustawowe prawo do odstąpienia od umowy o usługę finansową zawartej na odległość konsumentowi nie przysługuje. Przepis ten wymaga nowelizacji celem dostosowania do implementowanych przepisów dyrektywy. Zgodnie z **projektowanym art. 40 ust. 6 pkt 1 UPK** (przepis ten stanowi implementację art. 16b ust. 2 lit. c dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673) konsument nie może skorzystać z ustawowego prawa odstąpienia w przypadku umów, które zostały całkowicie wykonane przed upływem terminu na odstąpienie na wyraźne żądanie konsumenta, który został poinformowany przez przedsiębiorcę przed rozpoczęciem świadczenia usługi, że po jej wykonaniu utraci on prawo do odstąpienia od umowy. Zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 14 UPK przedsiębiorca przez zawarciem umowy ma obowiązek przekazać konsumentowi m.in. informację o prawie do odstąpienia od umowy albo o braku takiego prawa, w tym o okolicznościach, w których konsument utraci to prawo. Konsument traci ustawowe prawo do odstąpienia od umowy w przypadku, gdy na jego wyraźne żądanie przedsiębiorca całkowicie wykona usługę finansową przed upływem ustawowego terminu na odstąpienie. Konsument musi mieć zatem świadomość skutków swojego żądania. Skutkiem tym jest utrata ustawowego prawa do odstąpienia od umowy oraz obowiązek zapłaty przedsiębiorcy ceny lub wynagrodzenia za wykonaną usługę (motyw 34 dyrektywy 2023/2673).

Przepisy zawarte w projektowanych art. 39 ust. 1 pkt 14, art. 40 ust. 5 oraz art. 40 ust. 6 pkt 1 UPK gwarantują zarówno konsumentowi, jak i przedsiębiorcy pewność prawną w przypadku świadczenia przez przedsiębiorcę usługi finansowej na żądanie konsumenta jeszcze przed upływem ustawowego terminu na odstąpienie. Konsument mając świadomość skutków, jakie mogą wiązać się z jego zażądaniem, nie będzie zaskoczony utratą ustawowego prawa do odstąpienia oraz obowiązkiem zapłaty przedsiębiorcy ceny lub wynagrodzenia w przypadku całkowitego wykonania usługi (art. 40 ust. 6 pkt 1 UPK). Konsument nie będzie też zaskoczony obowiązkiem zapłaty przedsiębiorcy ceny lub wynagrodzenia nawet w przypadku skorzystania z ustawowego prawa do odstąpienia za usługę faktycznie wykonaną przed upływem tego terminu – w takim przypadku usługa nie została wykonana całkowicie (art. 40 ust. 4 i 5 UPK). Rozwiązania te zapewniają konsumentom wysoki poziom ochrony i są zgodne z celem dyrektywy 2023/2673. Konsument dzięki temu mogą świadomie korzystać z usług finansowych bezpośrednio po zawarciu umowy. Jednocześnie regulacje te zapewniają przedsiębiorcy, który zrealizował wobec konsumenta ustawowy obowiązek informacyjny (art. 39 ust. 1 pkt 14 UPK) pewność otrzymania ceny lub wynagrodzenia za wykonane usługi.

Ponadto w **projektowanym art. 40 ust. 6 pkt 2 UPK** został zamieszczony katalog umów, od których konsument również nie może odstąpić. Są to umowy dotyczące usług finansowych, których cena zależy od wahań na rynku finansowym pozostających poza kontrolą przedsiębiorcy, a które mogą wystąpić w okresie na odstąpienie od umowy. Katalog ten zawiera usługi związane w szczególności:

- z wymianą walut,
- z instrumentami rynku pieniężnego,
- ze zbywalnymi papierami wartościowymi,
- z jednostkami uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych,

- z jednostkami uczestnictwa specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych,
- z jednostkami uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania,
- ze sprzedażą papierów wartościowych ze zobowiązaniem do ich odkupu,
- z operacjami finansowymi, w których ustalono cenę, kurs, stopę procentową lub indeks, a w szczególności nabywanie walut, papierów wartościowych, złota lub innych metali szlachetnych, towarów lub praw, w tym umowy obliczone tylko na różnice cen, opcje i prawa pochodne, zawarte na umówioną datę lub umówiony termin, w obrocie rynkowym.

Przepis ten implementuje art. 16b ust. 2 lit. a dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673.

Zgodnie z **projektowanym art. 40 ust. 7 UPK** w przypadku gdy w związku z zawartą na odległość umową o usługę finansową przedsiębiorca lub osoba trzecia są zobowiązani do świadczenia usługi dodatkowej na podstawie umowy między tą osobą a przedsiębiorcą, odstąpienie od umowy o usługę finansową jest skuteczne także wobec umowy o usługę dodatkową. Przepis ten dotyczy sytuacji, kiedy konsument zawarł na odległość dwie umowy: umowę dotyczącą usług finansowych (umowę główną) i inną umowę o świadczenie usługi dodatkowej (np. umowy ubezpieczenia). W takim przypadku, gdy konsument odstępuje od umowy o usługę finansową to odstąpienie to jest skuteczne także wobec umowy dotyczącej usługi dodatkowej (np. umowy ubezpieczenia). Gdyby było kilka umów o usługę dodatkową to ten rozszerzony skutek odstąpienia od umowy głównej dotyczącej usług finansowych obejmie je wszystkie. Przepis ten implementuje art. 16b ust. 4 zdanie pierwsze dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673. Brzmienie tego przepisu jest zbliżone do rozwiązania zaproponowanego w art. 72 projektu, który implementuje art. 26 ust. 6 dyrektywy 2023/2225.

Jeżeli konsument wypowiedział umowę o usługę dodatkową to nie ponosi on kosztów związanych z wypowiedzeniem tej umowy (**projektowany art. 40 ust. 7a UPK**, który implementuje art. 16b ust. 4 zdanie drugie dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673).

Projekt przewiduje przepis kolizyjny rozstrzygający, które przepisy regulujące ustawowe prawo konsumenta do odstąpienia od umowy o usługę finansową zawartą na odległość należy stosować, w przypadku gdy istnieją przepisy szczególne regulujące tą kwestię. Zgodnie z **projektowanym art. 40 ust. 7b UPK** wskazane powyżej przepisy art. 40 ust. 1–3 i 6–7a nie znajdują zastosowania, jeżeli odrębne przepisy dotyczące konkretnej usługi finansowej regulują kwestie prawa konsumenta do odstąpienia od umowy dotyczącej tej usługi finansowej. Przepis ten implementuje art. 16b ust. 6 dyrektywy 2011/83 dodany przez dyrektywę 2023/2673.

W **art. 145 pkt 10 projektu** uchyla się art. 41 UPK, który implementował art. 11 akapit drugi dyrektywy 2002/65/WE, a który nie ma odpowiednika w dyrektywie 2023/2673.

Projektowanie, organizacja i obsługa interfejsów internetowych

Projektowany art. 42a UPK wprowadza zasady projektowania, organizacji i obsługi interfejsów internetowych, za pomocą których przedsiębiorcy oferują możliwość zawarcia

umów o usługi finansowe na odległość. Przepis ten implementuje art. 16e ust. 1 dyrektywy 2011/83 dodany dyrektywą 2023/2673.

Zgodnie z **projektowanym art. 42a UPK**, przedsiębiorca, który oferuje usługi finansowe na odległość, nie może projektować, organizować ani obsługiwać swoich interfejsów internetowych w sposób, który wprowadza konsumentów w błąd lub nimi manipuluje lub w inny istotny sposób utrudnia lub ogranicza ich zdolność do podejmowania świadomych decyzji. W szczególności na interfejsie wykorzystywanym przez przedsiębiorcę w celu zawierania umów dotyczących usług finansowych na odległość nie można stosować:

- wyróżniania pewnych możliwości wyboru w przypadku, gdy konsument będący odbiorcą jego usługi jest proszony o podjęcie decyzji;
- wielokrotnego żądania od konsumenta będącego odbiorcą jego usługi dokonania wyboru w przypadku, gdy konsument dokonał już takiego wyboru, w szczególności przez prezentowanie wyskakujących okienek, które zakłócają środowisko użytkownika, lub procedur rezygnacji z usługi, która jest trudniejsza niż procedura jej subskrypcji.

Ponadto przedsiębiorca, który oferuje konsumentom umowy o usługi finansowe na odległość, nie może nie może wykorzystywać do zawierania z konsumentami tych umów interfejsów internetowych zaprojektowanych, zorganizowanych lub obsługiwanych w sposób, który wprowadza konsumentów w błąd lub nimi manipuluje lub w inny istotny sposób utrudnia lub ogranicza ich zdolność do podejmowania świadomych decyzji. Przedsiębiorca ten nie może wykorzystywać interfejsów, na których są stosowane praktyki wskazane w art. 42a ust. 2 UPK. Przepis ten obejmuje przypadki, kiedy przedsiębiorca oferujący konsumentom zawarcie umowy o usługę finansową na odległość korzysta z interfejsu internetowego innego przedsiębiorcy, w szczególności dostawcy internetowej platformy handlowej.

Wprowadzenie tych ograniczeń wynika z konieczności przeciwdziałania stosowaniu przez przedsiębiorców nieprawidłowych praktyk w zakresie projektowania, organizacji i obsługi interfejsów internetowych. Celem tych praktyk jest „wymuszenie” na konsumentach określonych zachowań i decyzji zakupowych. Jak wskazano w motywie 41 dyrektywy 2023/2673, takie praktyki przedsiębiorców polegają m.in. na projektowaniu *„w sposób podstępny możliwości dokonywania wyborów w celu nakłonienia konsumenta do wyborów lub działań, które przynoszą korzyści przedsiębiorcy, lecz które mogą nie leżeć w interesie konsumentów, przez prezentowanie wyborów w sposób nieneutralny, na przykład wyróżnianie pewnych opcji przy pomocy elementów wizualnych, dźwiękowych lub innych, kiedy konsument jest proszony o podjęcie decyzji”*.

W motywie tym wskazano również, że rozwiązanie wprowadzone w art. 16e dyrektywy 2011/83 uzupełnia regulacje zawarte w przepisach DSA, które zawierają już zakaz stosowania tzw. zwodniczych interfejsów w odniesieniu do dostawców platform internetowych (art. 25 DSA) – *„Choć rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 zakazuje dostawcom usług pośrednich prowadzonym platformy internetowe korzystania ze zwodniczych interfejsów przy projektowaniu i organizacji ich interfejsów internetowych, niniejsza dyrektywa powinna zobowiązywać państwa członkowskie do tego, by uniemożliwiały przedsiębiorcom oferującym usługi finansowe na odległość korzystanie z takich zwodniczych interfejsów przy*

zawieraniu umów na takie usługi. Przepisy tego rozporządzenia i niniejszej dyrektywy uzupełniają się zatem, ponieważ mają zastosowanie do przedsiębiorców działających w różnym charakterze”.

W art. 145 pkt 12 projektu uchyla się art. 43 UPK. Uchylenie to związane jest z określeniem zakresu przedmiotowego w projektowanym art. 3b ust. 1–4 UPK oraz wprowadzeniem przepisów kolizyjnych w projektowanym art. 39 ust. 3f, art. 39a ust. 6 oraz art. 40 ust. 7b UPK.

Zmiany w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe

W art. 143 projektu wprowadza się zmiany w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe. W art. 30 ust. 1 zmienianej ustawy dodaje się pkt 6 i 7, które uwzględniają nowe regulacje zawarte w dyrektywie 2011/83 wprowadzone przez dyrektywę 2023/2673, oraz w dyrektywie 2023/2225.

Zmiany w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej (dalej „ustawa RF”)

W art. 146 projektu przewiduje się, że w ustawie tej zostanie dodany rozdział 2a (art. 34a–34i) dotyczący prowadzenia poradnictwa zadłużeniowego oraz rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia .

Od świadczenia usług doradczych dotyczących kredytów konsumenckich, które są uregulowane w art. 84–86 projektu, należy odróżnić poradnictwo zadłużeniowe. Zgodnie z motywem 81 dyrektywy 2023/2225, konsumenci doświadczający trudności w wypełnieniu swoich zobowiązań finansowych powinni móc skorzystać z wyspecjalizowanej pomocy w zakresie zarządzania długiem. Celem usług doradczych w zakresie zadłużenia jest udzielenie pomocy konsumentom doświadczającym problemów finansowych i wskazanie im, jak w miarę możliwości mogą spłacić dług pozostały do spłaty, przy zachowaniu przyzwoitych warunków życia i godności. Taka spersonalizowana i niezależna pomoc może obejmować poradnictwo prawne, zarządzanie środkami pieniężnymi i długiem, a także pomoc społeczną i psychologiczną. Pomoc ta powinna być udzielana przez profesjonalne podmioty, które nie są kredytodawcami, pośrednikami kredytowymi dostawcami usług w zakresie pożyczek społecznościowych, nabywcami kredytów ani podmiotami obsługującymi kredyty i które są od nich niezależne. Usługi doradcze w zakresie zadłużenia powinny być łatwo dostępne dla konsumentów. Kredytodawcy powinni wprowadzić procedury i polityki w zakresie identyfikowania takich konsumentów, by zapewnić możliwość ich skutecznego skierowania do łatwo dostępnych usług doradczych w zakresie zadłużenia.

W świetle **projektowanego art. 34a ustawy RF** poradnictwo zadłużeniowe będzie świadczone konsumentom mającym lub mogącym napotkać trudności ze spłatą zadłużenia i będzie polegać na udzieleniu specjalistycznej i spersonalizowanej pomocy o charakterze technicznym, prawnym lub psychologicznym.

Podmiotami prowadzącymi poradnictwo zadłużeniowe mogą być Rzecznik Finansowy oraz podmioty doradcze w zakresie zadłużenia. Rzecznik Finansowy świadczy poradnictwo zadłużeniowe w zakresie specjalistycznej i spersonalizowanej pomocy o charakterze prawnym (**proponowany art. 34a ust. 2 i 3 ustawy RF**).

Rzecznik Finansowy oraz podmioty doradcze w zakresie zadłużenia świadczą poradnictwo zadłużeniowe nieodpłatnie, na wniosek i za zgodą konsumenta. We wniosku o poradnictwo zadłużeniowe konsument przekazuje informacje dotyczące jego potrzeb, sytuacji finansowej i osobistej, preferencji oraz celów (**proponowany art. 34a ust. 4 i 5 ustawy RF**).

Rzecznik Finansowy oraz podmioty doradcze w zakresie zadłużenia świadczą poradnictwo zadłużeniowe na podstawie informacji uzyskanych od konsumenta, przy uwzględnieniu rozsądnych założeń dotyczących ryzyka dla konsumenta, w terminie 60 dni od dnia otrzymania kompletnego wniosku o poradnictwo zadłużeniowe.

W projektowanym **art. 34b ustawy RF** określono możliwość zawarcia przez Rzecznika Finansowego z podmiotami doradczymi w zakresie zadłużenia porozumienia o współpracy i wzajemnym przekazywaniu informacji.

W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu usług świadczonych konsumentom przez podmioty doradcze w zakresie zadłużenia mogą oni podjąć wykonywanie działalności po uzyskaniu wpisu do rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia. Rejestr ten będzie prowadził Rzecznik Finansowy. Rejestr będzie jawny i zawierał dane podmiotu doradczego, informację o charakterze świadczonego poradnictwa (poradnictwo techniczne, prawne lub psychologiczne) oraz wzmiankę o wykreśleniu z rejestru (**proponowany art. 34d ustawy RF**).

W projektowanym **art. 34e ust. 1 ustawy RF** określono warunki, jakie musi spełnić podmiot ubiegający się o wpis do rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia.

Wpis następuje na wniosek podmiotu zainteresowanego zawierający dane określone projektowanym **34e ust. 2 ustawy RF**. Wniosek składa się na piśmie w postaci papierowej albo w postaci elektronicznej opatrzonej kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

Do wniosku dołącza się zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi oraz przestępstwo skarbowe dotyczące członków zarządu i rady nadzorczej oraz prokurenta lub ich oświadczenia oraz oświadczenie o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że w okresie 5 lat przed powołaniem na członka zarządu, rady nadzorczej albo prokurenta nie została na mnie nałożona kara pieniężna na podstawie art. 106b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.”; klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Jeżeli wniosek nie spełnia wymagań określonych w ustawie, Rzecznik Finansowy wzywa wnioskodawcę do jego uzupełnienia w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. W przypadku nieuzupełnienia wniosku w wyznaczonym terminie, wniosek pozostawia się bez rozpoznania (**projektowany art. 34e ust. 4 i 5 ustawy RF**).

Jeżeli ze wniosku o wpisanie podmiotu do rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia wynika, że podmiot ubiegający się o wpis nie spełnia ustawowych wymogów określonych dla podmiotów doradczych, Rzecznik Finansowy wydaje decyzję administracyjną

o odmowie dokonania wpisu do tego rejestru w terminie jednego miesiąca od dnia złożenia wniosku o wpis (**projektowany art. 34f ustawy RF**).

Projektowany art. 34g ustawy RF nakłada na podmiot wpisany do rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia obowiązek informowania Rzecznika Finansowego o zmianach danych będących podstawą wpisu do tego rejestru, nie później niż w terminie 14 dni od dnia wystąpienia tych zmian. Następnie Rzecznik Finansowy niezwłocznie dokonuje zmian danych w rejestrze podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia, nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji.

Wykreślenie podmiotu z rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia następuje w przypadku, gdy podmiot ten przestał spełniać warunki umożliwiające świadczenie usług doradczych w zakresie zadłużenia oraz na wniosek tego podmiotu. Do postępowania w sprawie wykreślenia podmiotu z rejestru zadłużenia stosuje się odpowiednie przepisy rozdziału 7 działu I ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572) – **projektowany art. 34h ustawy RF**.

Zmiany związane z wprowadzeniem opisywanego rozdziału do ustawy RF obejmują:

- rozszerzenie zakresu **ustawy RF** o zasady świadczenia poradnictwa zadłużeniowego oraz funkcjonowania rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia (**projektowany art. 1 pkt 2a**);
- wprowadzenie pojęcia instytucji pożyczkowej i pośrednika kredytowego nawiązującego do określeń zdefiniowanych w projekcie (**projektowany art. 2 pkt 3 lit. h oraz k ustawy RF**);
- dodanie nowego zadania Rzecznika Finansowego dotyczącego świadczenia poradnictwa zadłużeniowego konsumentom w rozumieniu art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny) będącym stronami umowy o kredyt, którzy mają lub mogą napotkać trudności ze spłatą zadłużenia, oraz prowadzenie rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia (**projektowany art. 17 ust. 1a pkt 3 ustawy RF**).

Ponadto w związku z nowymi zadaniami Rzecznika Finansowego podniesiono opłaty podmiotów rynku finansowego na finansowanie działalności Rzecznika i jego Biura (**projektowany art. 20 ust. 1 pkt 7, 8 i 12 ustawy RF**).

- 1) **Zmiany w ustawie z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych**

W **art. 149 projektu** wprowadza się zmiany w ustawie z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych. Zmiana zawarta w art. 149 pkt 2 projektu wynika z konieczności uwzględnienia w art. 47 ust. 7 zmienianej ustawy przepisów art. 30a i art. 30b ustawy o prawach konsumenta. Do umów o imprezy turystyczne zawartych na odległość za pośrednictwem interfejsu internetowego znajdą zastosowanie także art. 30a i art. 30b ustawy o prawach konsumenta. Stanowi to pełne wdrożenie art. 11a dyrektywy 2011/83 dodanego przez dyrektywę 2023/2673. Jednocześnie należy zaktualizować odnośnik do tytułu ustawy (zmiana w pkt 1).

Rozdział 14 – przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe (art. 156–165)

Projekt w art. 156 ust. 1 nakazuje stosować obowiązujące przepisy normujące kredyt konsumencki do informacji udzielanych przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki, przekazanych przed dniem wejścia w życie projektu przez kredytodawcę lub pośrednika kredytowego. Przepisy dotychczasowe stosuje się także do umów o kredyt konsumencki, zawartych przed dniem wejścia w życie projektu.

Od powyższej reguły przewiduje się w projekcie następujące wyjątki:

- do umów o kredyt konsumencki zawartych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy zastosowanie będą mieć art. 53 i art. 54 projektu nakładające na kredytodawcę określone obowiązki informacyjne w przypadku zmiany wysokości stopy oprocentowania w okresie obowiązywania umów o kredyt konsumencki oraz obowiązki w zakresie sposobów udostępniania konsumentowi informacji na temat wysokości stopy referencyjnej.
- do umów o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym zawartych przed dniem wejścia w życie projektu oraz w przypadku zmiany tych umów stosowany będzie art. 55 projektu (przekazanie bezpłatnie konsumentowi wyciągu z rachunku w przypadku umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, informacji o zmianie wysokości stopy oprocentowania lub wysokości opłat, informacji o zmianie odsetek ustawowych, informacji o każdym zmniejszeniu albo anulowaniu limitu kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym co najmniej 30 dni przed dniem, w którym nastąpi zmniejszenie albo anulowanie tego limitu); w przypadku zmniejszenia albo anulowania limitu kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym w umowach zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy zastosowanie będzie mieć także art. 55 ust. 7 – obowiązek oferowania konsumentowi bez dodatkowych kosztów, przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, możliwości spłaty faktycznie wypłaconej kwoty w zakresie tego zmniejszenia albo anulowania, w 12 równych ratach miesięcznych, chyba że konsument zdecyduje się na wcześniejszą spłatę, według stopy oprocentowania kredytu mającej zastosowanie do kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym,
- w odniesieniu do przekroczenia na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym konsumenta, w przypadku gdy umowa rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego dopuszczająca to przekroczenie została zawarta przed dniem wejścia w życie ustawy, zastosowanie będzie mieć art. 56 ust. 2 i 3 projektu (obowiązek przekazania konsumentowi informacji o zmianie warunków w zakresie przekroczenia),

- art. 77 (wypowiedzenie umowy o kredyt odnawialny) będzie stosowany do umów o kredyt odnawialny zawarty przed dniem wejścia w życie ustawy.

Stosowanie tych regulacji do umów kredytowych zawieranych przez konsumentów ma na celu zapewnienie im jak najszerszej ochrony. Do postępowań sądowych i administracyjnych w sprawach dotyczących informacji i umów określonych wyżej wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektu, nakazuje się stosowanie przepisów dotychczasowych (art. 156 ust. 4 projektu).

Zgodnie z art. 157 ust. 1 projektu do umów o usługi finansowe, które zostały zawarte przed dniem wejścia niniejszej ustawy w życie zastosowanie znajdą przepisy dotychczasowe. Przepis zawarty w art. 157 ust. 2 projektu dotyczy umów, które zostały zawarte na odległość z wykorzystaniem interfejsu internetowego przed dniem wejścia niniejszej ustawy w życie i do których po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy konsument może jeszcze skorzystać z ustawowego prawa do odstąpienia od takiej umowy. Do takich umów zastosowanie znajdą przepisy art. 30a i art. 30b ustawy o prawach konsumenta. W praktyce oznacza to, że konsument który zawarł umowę na odległość z wykorzystaniem interfejsu internetowego, będzie mógł złożyć oświadczenie o odstąpieniu od takiej umowy z wykorzystaniem funkcji odstąpienia od umowy, o ile w dniu wejścia przepisów niniejszej ustawy w życie nie upłynął jeszcze ustawowy termin na odstąpienie.

Projekt nakazuje stosować dotychczasowe przepisy ustawy o kredycie konsumenckim do wszczętych i niezakończonych przed dniem w życie projektu spraw dotyczących nadzoru nad działalnością instytucji pożyczkowych sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego (**art. 158 projektu**).

W art. 159 projektu zapewniono utrzymanie w mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 października 2023 r. w sprawie informacji przekazywanych w sprawozdaniach z działalności instytucji pożyczkowych w zakresie udzielania kredytu konsumenckiego (Dz.U. poz. 2503) oraz rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad instytucjami pożyczkowymi (Dz.U. poz. 684) do czasu wydania nowych rozporządzeń na podstawie delegacji zawartych w projekcie nie dłużej niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie projektu.

Art. 160 projektu ma na celu zapewnienie ciągłości funkcjonowania rejestru instytucji pożyczkowych. **W art. 161 projektu** zaproponowano zachowanie ważności wpisów pośredników kredytowych w dziale drugim rejestru pośredników kredytowych, o którym mowa ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami, dokonanych na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy projektowanej ustawy będą natomiast stosowane do wniosków o wpis do powyższego rejestru złożonych i nierozpatrzonych przed dniem jego wejście.

Przepisy art. 162 i 163 projektu statuuja utworzenie rejestru podmiotów doradczych w zakresie zadłużenia oraz rejestru dodatkowej działalności kredytowej.

W art. 164 uchylono obowiązywanie ustawy z dnia 20 lipca 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Uwzględniając przewidziane w dyrektywach 2023/2225 oraz 2023/2673 terminy wejścia w życie przepisów krajowych wdrażających te dyrektywy projekt stanowi, że przepisy transponujące dyrektywę 2023/2225 wejdą w życie z dniem 20 listopada 2026 r., natomiast regulacje implementujące dyrektywę 2023/2673 z dniem 19 czerwca 2026 r.

IV. Pozostałe informacje

Projekt został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UC82.

Zawarte w projekcie regulacje co do zasady pozytywnie wpłyną na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców zgodnie z ustawą z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.). Wpływ ten został przedstawiony w Ocenie Skutków Regulacji.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt aktu nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.